ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਲੜੀ ਨੰ.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਸੈੱਟ

A

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ______________________

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ______________________

ਜਨਮ ਮਿਤੀ [ ][ ] [ ][ ] [ ][ ][ ][ ]

ਦਿਨ ਮਹੀਨਾ ਸਾਲ

ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ: 100

ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ: 2 ਘੰਟੇ

OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ ______________________ **ਰੋਲ ਨੰਬਰ** ______________________

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ (ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕਰੋ)

ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਟੀਕਲ ਮਾਰਕ ਰੀਡਰ (OMR) ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਜੋ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿੱਚ 1 ਤੋਂ 9 ਵਿਚੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਬਕਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2. ਇਸ ਪੰਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ OMR ਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ **ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸਿਆਹੀ ਪੈੱਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
3. ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗਲਤ, ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਅਧੂਰੀ ਹੈ।
4. ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ 120 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ 100 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਆਰਥੋਪੈਡਿਕ/ਨੇਤਰਹੀਣ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਲਈ 40 ਮਿੰਟ ਵੱਧ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
5. ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਦੇ **36** ਪੰਨੇ ਹਨ।
6. ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ **ਤੁਰੰਤ** ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਹੈ, ਪੰਨੇ ਸਹੀ ਛਪੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਨਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲੜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈਟ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
7. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇੰਦਰਾਜ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।
8. ਪੇਪਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 100 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਜਵਾਬ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।
9. ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ ਲਈ ਨੈਗੇਟਿਵ ਮਾਰਕਿੰਗ (ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ 0.25 ਅੰਕ) ਹੈ।
10. ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੂਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
11. ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ OMR **ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਦੋ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਹਨ।
12. **ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਸੰਸਕਰਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।**

Note: English version of the instructions is printed on the back cover of this Booklet.

1	Harry, Hermione, Ron and Dobby were arguing about certain phenomena they observed around them. They also tried to put forth some arguments to explain their observations, which are presented below- Harry: I saw a lightning strike at some distance but I heard the thunder a little after I saw the flash. This might be because the speed of light is greater than that of the sound Hermoine: We were travelling on a ship in River Danube. As we entered the Black Sea, our ship rose in level. This may be because of higher buoyant force in sea water which is generally denser than the river water. Dobby: Whenever large electric current flows through a circuit and hence through a fuse wire, the large heat produced melts the fuse wire. The circuit thus breaks and the current stops. Fuse is thus a safety device and prevents damage to appliances. Ron: Tungsten has a very high melting point with very low resistivity. Thus it allows the current to pass through it easily and limits the loss of electric energy into heat. That's why filaments of electric bulb are made of tungsten. Whose observation-argument pair was most flawed? a. Ron b. Dobby c. Hermoine d. Harry	1	ਹੈਰੀ, ਹਰਮਾਇਨੀ, ਰੌਨ ਅਤੇ ਡੌਬੀ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੇਖੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ- ਹੈਰੀ: ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਗਰਜ਼ ਸੁਣੀ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਰਮਾਇਨੀ: ਅਸੀਂ ਡੈਨਿਊਬ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਲੇ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਜਹਾਜ਼ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਉਛਾਲ ਬਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਗਾੜ੍ਹਾ (denser) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡੌਬੀ: ਜਦੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਸਰਕਟ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਫਿਊਜ਼ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵੱਡਾ ਤਾਪ ਫਿਊਜ਼ ਤਾਰ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਟ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੰਟ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਊਜ਼ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਰੌਨ: ਟੰਗਸਟਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕਤਾ (resistivity) ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਘਲਣ ਅੰਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੰਟ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਵਜੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਤੋਂ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਿਜਲਈ ਬਲਬ ਦੇ ਫਿਲਾਮੈਂਟ ਟੰਗਸਟਨ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ-ਦਲੀਲ ਜੋੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ? a. ਰੌਨ b. ਡੌਬੀ c. ਹਰਮਾਇਨੀ d. ਹੈਰੀ
2	Balkh and Bukhara are historic cities that also find mention in a well known Punjabi proverb: “Jo sukh chajju de chubare oh Balakh na Bukharey”. In which modern day countries are Balkh and Bukhara located? a. Afghanistan and Uzbekistan respectively b. Both are located in Iran c. Saudi Arabia and Iraq respectively d. Both are located in Iraq	2	ਬਲਖ ਅਤੇ ਬੁਖਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: "ਜੋ ਸੁਖ ਛੱਜੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ, ਓਹ ਬਲਖ਼ ਨਾ ਬੁਖ਼ਾਰੇ"। ਬਲਖ਼ ਅਤੇ ਬੁਖ਼ਾਰਾ ਕਿਹੜੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ? a. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ b. ਦੋਵੇਂ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ c. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਇਰਾਕ d. ਦੋਵੇਂ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ

3	Identify the fauna X from the information given below- A generally shy mammal found in parts of North-East India, X is the state animal of Sikkim. Recently, Zoological Survey of India has signed an MOU with the Royal Government of Bhutan to conduct population assessment of the X, through a non-invasive method. ‘Master Shifu’ is an anthropomorphic X associated with Dream Works Animation's martial arts/action-comedy franchise. International X day is celebrated on third Saturday of September every year. a. Snow Leopard b. Star Tortoise c. Red Panda d. One -horned rhinoceros	3	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜੀ X ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ- ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਥਣਧਾਰੀ ਜੀਵ, X ਸਿੱਕਮ ਦਾ ਰਾਜ ਜਾਨਵਰ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਰਵੇਖਣ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਦਖਲੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ X ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਭੂਟਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ MOU 'ਤੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। 'ਮਾਸਟਰ ਸ਼ਿਫੂ' ਡ੍ਰੀਮ ਵਰਕਸ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਯੁੱਧ ਕਲਾ/ਐਕਸ਼ਨ-ਕਾਮੇਡੀ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇੱਕ ਮਾਨਵ-ਰੂਪੀ X ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ X ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। a. ਹਿਮ-ਤੇਂਦੁਆ b. ਸਿਤਾਰਾ ਕੱਛੂ c. ਲਾਲ ਪਾਂਡਾ d. ਇੱਕ ਸਿੰਗ ਵਾਲਾ ਗੈਂਡਾ
4	‘Choke points’ are strategic locations of immense importance. They are not just central to international maritime trade, but also play role of a keystone in the arch of geopolitics. Certain choke points are shown in the figure below. Identify the Strait of Hormuz and Strait of Malacca on the map: 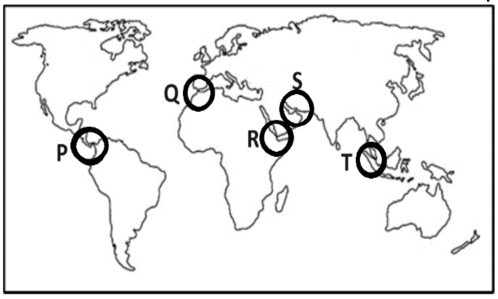 a. R and P respectively b. Q and R respectively c. R and T respectively d. S and T respectively	4	'ਚੋਕ ਪੁਆਇੰਟ' ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਮਿਹਰਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪੱਥਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚੋਕ ਪੁਆਇੰਟ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਅਤੇ ਮਲਾਕਾ ਜਲਡਮਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 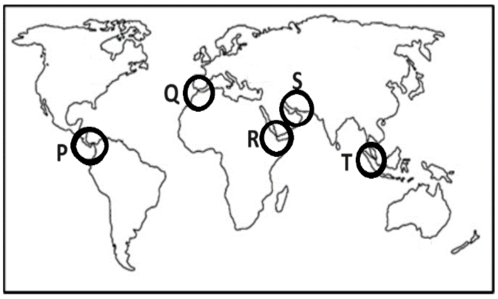 a. ਕ੍ਰਮਵਾਰ R ਅਤੇ P b. ਕ੍ਰਮਵਾਰ Q ਅਤੇ R c. ਕ੍ਰਮਵਾਰ R ਅਤੇ T d. ਕ੍ਰਮਵਾਰ S ਅਤੇ T
5	Inspired from the classical tradition of the Ajanta murals, *‘Bride's Toilet’* is a 1937 work of art whose popularity was perhaps matched only by other works of this artist like *'Brahmacharis'* and *'Lady Daljit Singh of Kapurthala'*. Identify this avant-garde artist whose ‘The Story Teller’ recently set the record for the ‘most expensive work of Indian art sold at an auction’ (valued at around ₹ 61.8 crore). a. Amrita Sher-Gil b. Raja Ravi Varma c. Abanindranath Tagore d. Sobha Singh	5	ਅਜੰਤਾ ਦੇ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਨਾਤਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ, 'ਬ੍ਰਾਈਡਜ਼ ਟਾਇਲਟ' 1937 ਦੀ ਕਲਾ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਜ਼' ਅਤੇ 'ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਲੇਡੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਐਵਾਂ-ਗਾਰਦ (avant-garde) ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੀ 'ਦ ਸਟੋਰੀ ਟੈਲਰ' ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 'ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਕ੍ਰਿਤਾ' (ਮੁੱਲ ਕਰੀਬ 61.8 ਕਰੋੜ਼ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। a. ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰ-ਗਿੱਲ b. ਰਾਜਾ ਰਵੀ ਵਰਮਾ c. ਅਬਨਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ d. ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ

6	Ranjit Singh captured 'Zamzama' which was a- a. Fort b. Gun c. Mughal factory d. Diamond	6	ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਜ਼ਮਜ਼ਮਾ' 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ _____ ਸੀ। a. ਕਿਲ੍ਹਾ b. ਬੰਦੂਕ c. ਮੁਗ਼ਲ ਫੈਕਟਰੀ d. ਹੀਰਾ
7	Which one of the following is a Constitutional Body? a. National Commission for Scheduled Indian Constitution b. National Commission for Minorities c. National Commission for Women d. NITI Aayog	7	ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ? a. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਆਯੋਗ b. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਆਯੋਗ c. ਕੌਮੀ ਮਹਿਲਾ ਆਯੋਗ d. ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ
8	Who among the following is known for having served water to all wounded members of both the sides of the 'Anandpur battlefield'? He is known to have laid the foundation of Sevapanthi sect or order. a. Bhai Mardana Ji b. Bhai Balwand Ji c. Bhai Mani Singh Ji d. Bhai Kanhaiya Ji	8	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ-ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ' ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾਪੰਥੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। a. ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ b. ਭਾਈ ਬਲਵੰਡ ਜੀ c. ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ d. ਭਾਈ ਕਨ੍ਹਈਆ ਜੀ
9	Shahbazgarhi, Sopara, Girnar and Mansehra are significant from a historic perspective for being the sites of ……… a. Ashokan Rock Edicts b. Mural paintings of Gupta dynasty c. Preservation of Buddha's relics d. Vesara style temple architecture	9	ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ਗੜ੍ਹੀ, ਸੋਪਾਰਾ, ਗਿਰਨਾਰ ਅਤੇ ਮਨਸੇਹਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ……… ਦੇ ਸਥਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। a. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ b. ਗੁਪਤ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਦੀਵਾਰੀ ਚਿੱਤਰਾਂ c. ਬੁੱਧ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ d. ਵੇਸਰ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਮੰਦਰ ਨਕਸ਼ਾਨਿਗਾਰੀ
10	'Bad Rabbit', 'LockBit' and 'WannaCry' are terms often heard in news in context of: a. Israel-Palestine Conflict b. Climate change induced epidemics c. Nuclear warfare d. Ransomware attacks	10	'ਬੈਡ ਰੈਬਿਟ', 'ਲੌਕਬਿਟ' ਅਤੇ 'ਵਾਨਾਕ੍ਰਾਈ' ਅਕਸਰ ਕਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: a. ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਸੰਘਰਸ਼ b. ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਮਹਾਂਮਾਰੀਆਂ c. ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਯੁੱਧ d. ਰੈਨਸਮਵੇਅਰ ਹਮਲੇ

	ਨਿਰਦੇਸ਼: ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 11 ਤੇ 12 ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ: ਹਿਕਮਤ ਓਸ ਖ਼ੁਦਾਵੰਦ ਵਾਲੀ, ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਲਕ ਦਾ। ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਕਰਨ ਚਤੁਰਾਈਆਂ, ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕਦਾ।। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਰਹੇ ਸਰਗਦਾਂ, ਦਾਇਮ ਚਰਖ਼ ਫ਼ਲਕ ਦਾ। ਹਾਸ਼ਮ ਖ਼ੂਬ ਹੋਈ ਗੁਲਕਾਰੀ, ਫ਼ਰਸ਼ ਫ਼ਨਾਹ ਖ਼ਲਕ ਦਾ।। 1 ।। ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਹਕੀਮ ਅਜ਼ਲ ਦੇ, ਨਕਸ਼ ਨਿਗਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਹਰ ਅਰਵਾਹ ਅਮੀਰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ, ਕੈਦ ਜਿਸਮ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਜੋ ਮਖ਼ਲੂਕ, ਨਾ ਬਾਹਰ ਉਸ ਥੀਂ, ਅਰਜ਼ ਸਮਾ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਹਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ ਬੁਖ਼ਾਰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ, ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਾਨ ਵਟਾਇਆ।।2।। ਹੁਸਨ ਕਲਾਮ ਜੋ ਸ਼ਾਇਰ ਕਰਦੇ, ਸੁਖ਼ਨ ਨਾ ਸਾਥੀਂ ਆਇਆ । ਜਿਹਾ ਕੁਅਕਲ ਸ਼ਊਰ ਅਸਾਡਾ, ਅਸਾਂ ਭੀ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਹੋਤ ਸੱਸੀ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ, ਕਾਮਲ ਇਸ਼ਕ ਕਮਾਇਆ। ਹਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ ਤਬੀਅਤ ਕੀਤਾ, ਵਹਿਮ ਇਤੇ ਵਲ ਆਇਆ।।3।।
11	ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ 'ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਲਕ ਦਾ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? a. ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ b. ਪਛਾਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ c. ਹਾਸ਼ਮ ਦਾ ਮੁਰੀਦ d. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਮਾਲਕ
12	ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੱਸੀ ਪੰਨੂੰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਹਾਸ਼ਮ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸ੍ਰੋਤ ਕੀ ਰਹੇ ਹਨ? a. ਯਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। b. ਰਾਜੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਸਦਕਾ। c. ਸਵੈ-ਕਬੂਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ d. ਜਗੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ
13	ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰ ਕੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਪੂਰੇ ਕਰੋ:

	ਸੰਦਰਭ	ਮੁਹਾਵਰਾ
1.	ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਹੋਣਾ	____ਭੱਠ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਨਾ
2.	ਕਿਸੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ/ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵੱਧ ਹੋਣਾ	____ਰੱਤੀਆਂ ਵੱਧ ਹੋਣਾ
3.	ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣਾ	____ਪੱਤਣਾਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਹੋਣਾ
4.	ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰਹਿਣਾ	____ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮਸੀਤ ਬਣਾਉਣਾ

ਕੋਡ

	1	2	3	4
a.	ਦੋ	ਦੱਸ	ਪੰਜ	ਚਾਰ
b.	ਪੰਜ	ਚਾਰ	ਸੱਤ	ਦੋ
c.	ਦੋ	ਪੰਜ	ਸੱਤ	ਚਾਰ
d.	ਅੱਠ	ਦੋ	ਪੰਜ	ਸੱਤ

14	'ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।' ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ 'ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ' ਕੀ ਹੈ? a. ਅਧਿਕਰਨ ਕਾਰਕ b. ਸਬੰਧਕੀ ਕਾਰਕ c. ਅਪਾਦਾਨ ਕਾਰਕ d. ਸੰਪਰਦਾਨ ਕਾਰਕ

15 ਅਖਾਣ ਪੂਰਾ ਕਰੋ:

ਓੜਕ ਬੱਚਾ ਮੂਲਿਆ, ਤੂੰ _______ ਬਹਿਣਾ

a. ਚੌਂਕੇ

b. ਹੱਟੀ

c. ਚੱਕੀ

d. ਘੋੜੀ

16 ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਦੋਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (X ਅਤੇ Y ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ)?

ਰਸਮ →	ਤਿਲ ਮੇਥਰੇ	ਗਦੌੜਾ ਫੇਰਨਾ
ਸਮਾਂ →	X	Y

ਕੋਡ:

	X	Y
a.	ਪਾਣੀ ਵਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ	ਮੌਤ ‘ਤੇ
b.	ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਵੇਲੇ	ਜਨਮ ਸਮੇਂ
c.	ਲਾਵਾਂ ਫੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਦ	ਲਾੜੇ ਦੇ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ
d.	ਜੰਞ ਦੇ ਢੁਕਣ ਸਮੇਂ	ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ

17 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ।

	Imbecile	Genealogy	Yoke	Yolk
a.	ਨਾਜ਼ੁਕ	ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ	ਮਜ਼ਾਕ	ਜ਼ਰਦੀ
b.	ਮੰਦਬੁੱਧ	ਬੰਸਾਵਲੀ	ਪੰਜਾਲੀ	ਜ਼ਰਦੀ
c.	ਕਮਜ਼ੋਰ	ਲਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਵਿੱਦਿਆ	ਤੰਗਲੀ	ਮਜ਼ਾਕ
d.	ਮਾੜਾ	ਜੀਵਾਣੂ ਵਿੱਦਿਆ	ਤੰਗਲੀ	ਸੁਹਾਗਾ

18 'ਬਾਪੂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਬੇਬੇ ਵੜ ਗਈ' ਕੀ ਹੈ?

a. ਬੁਝਾਰਤ

b. ਟੋਟਕਾ

c. ਅਲਾਹੁਣੀ

d. ਮੁਹਾਵਰਾ

19 ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ:

1. ਝੇੜੇ ਅਤੇ ਬਿਰਹੜੇ ਕਾਲਬੇਲੀਆ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਨਾਚ ਹਨ।

2. 'ਗੋਗਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਝਾੜਨਾ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਫੋਕੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਿਖਾਉਣਾ’।

3. ਚੋਪ, ਸੁੱਭਰ ਤੇ ਛੱਮਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।

4. ਤੀਲੀ, ਲੌਂਗ ਤੇ ਮਛਲੀ ਨੱਕ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ।

a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4

b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3

c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4

d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4

20 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚੋ 'ਤੱਕਲਾ' ਪਛਾਣੋ:

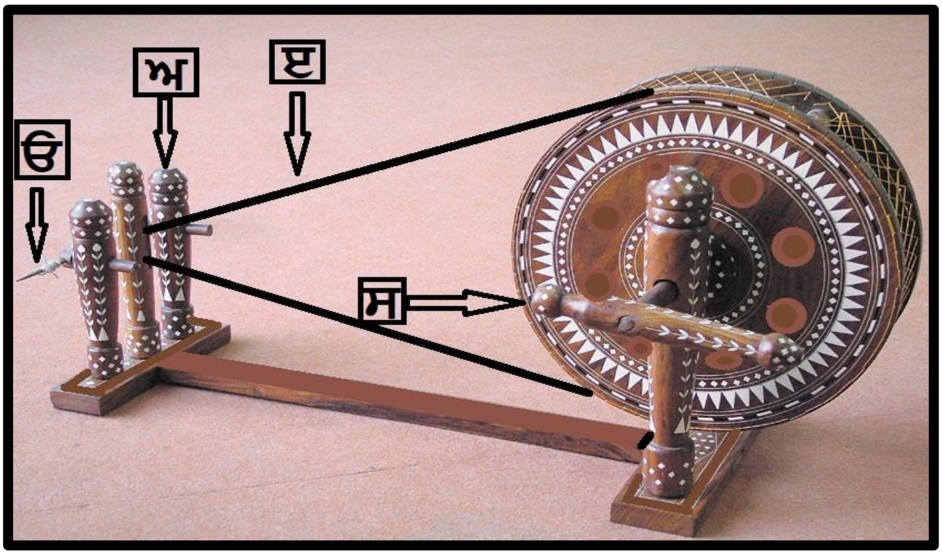

a. ੳ
b. ਅ
c. ੲ
d. ਸ

21 The following sentences contain idioms commonly used in English language. In this context, fill in the blanks in List I using apt words from List II.

List I:

1. Luther is an honourable man. He will resort to bribery only when …….fly.
2. You can argue with me till the ……..come home, but it wouldn't solve the problem.
3. Hold your ……! You have to score well in the interview as well, so don't start celebrating.
4. After wandering in the jungle for hours, he realized that they were on a wild ………. chase.

List II:

P. Pig(s)
Q. Frogs
R. Fishes
S. Horses
T. Goose
U. Cow(s)

Code:

	1	2	3	4
a.	R	Q	U	P
b.	P	U	S	T
c.	R	P	S	U
d.	Q	P	T	U

22 Read the passage and choose the most appropriate option to answer the question given below-

Simmy tried to resist the temptation of the neatly arranged cookie boxes in the shop display as she peered through the trees at it. Nevertheless, her mouth began to water. She struggled with the moral conflict between survival and ethics as she considered the dangerous option of rushing in to grab a box due to her severe hunger. She sought to defend herself by seeking some divine intervention and by suggesting to herself the difficulties that many people go through in tough situations. In the end, she found herself divided between giving in to the demand of hunger or standing by her morals, displaying her inner courage in the face of adversity.

The passage describes-

a. The negative behaviour that Simmy exhibited.
b. Simmy's bravery in resorting to theft.
c. Allurement leading to Simmy's dilemma about stealing.
d. The divine quality of the biscuits.

23	Read the passage and choose the most appropriate option to answer the question given below- The initial successful attempts to create a petrol-driven internal-combustion engine were made in Germany and France. However, in England, there was an unusual hesitancy towards horseless vehicles. English inventors faced the handicap of an antiquated law that restricted these vehicles from exceeding a speed of four miles per hour and mandated a man carrying a red flag to precede them. This restrictive law remained in place until 1896. During their early days, motor cars were largely perceived as jokes or potentially dangerous toys, except by their inventors. They varied in size, some being single-seaters, while others could accommodate two or even three people. Nevertheless, they were all characterized by their noise, clumsiness, and peculiar appearance. In a significant leap forward, German inventor Carl Benz introduced a three-wheeled, petrol-driven internal-combustion car in 1888. Around the same time, another German inventor named Daimler was also experimenting and testing a petrol-driven engine, a name that is still associated with motor cars to this day. All early motor cars were: a. An objects for amusement or recreation. b. Superior modes of transportation compared to traditional horse-driven vehicles. c. Loud, awkward and unusual in appearance. d. Posing hazards and risks, carrying potential danger.
24	Which one of the following sentences is grammatically/meaningfully most appropriate/correct? a. Who is the man in the funny hat over there? b. Can you tell me what is your name? c. My team and me drove through the desert. d. There is a smallest hotel in the backside of my house.
25	Sentences or parts of sentences (A-E) are given below. Choose the correct option such that these sentences/parts of sentences (A-E) form a logical and meaningful sequence. A. However, the relevant provisions of the IRC were not available for production beyond 2007. B. The alternative fuel production tax credit for refined coal was the largest tax expenditure related to coal use during FY 2007 C. However, coal was estimated to be a relatively small recipient of tax expenditures in FY 2010, D. Over 90 percent of coal is consumed by the electricity sector. Coal-fired generation accounted for 45 percent of total electricity generation in 2010. E. With an estimated value of $561 million in F Y 2010, down from $3.3 billion in FY 2007. a. A B D C E b. D C E B A c. B C A D E d. C A E D B

26	Choose/Match the words from List II that are similar in meaning to the words given in List I- **LIST I** **LIST II** 1. INUNDATED P. Plethora 2. RUSE Q. Suffocated 3. CORNUCOPIA R. Swamped S. Trick T. Sterility Code: 1 2 3 a. R S P b. Q P S c. R P T d. Q R T
27	Choose the correct category of the underlined word: It is very <u>interesting</u> to know your story. a. Noun b. Pronoun c. Adverb d. Adjective
28	Consider the pairs given in capital letters. Corresponding entries given in front of them (lower-case letters) may or may not represent similar relationship. Choose the option(s) that represent(s) the similar relationship of corresponding lower-case entries as that of the pair given in capital letters. I. OAFISH : ASTUTE:: Simpleton : Sage II. FINE : IMPRISONMENT:: Misdemeanour : Felony III. FINE : IMPRISONMENT:: Bail : Bond IV. OAFISH : ASTUTE:: Wise: Smart a. I and II b. I and III c. II and IV d. II and III
29	'Homophones' represent similarly sounding words that have different meaning or spellings. Consider the following sentences involving common homophones. Which of the following sentences involve the correct usage of homophones? 1. The bus has been stationery for an hour. I really wanted to go to the stationary shop to buy pencils and pens. 2. Principle mam gave a lecture on ethical principals. 3. The Himalayas have been radically altared by climate change. Villagers can be seen praying at the alters before the monsoon season. a. 1 only b. 2 and 3 c. 1 and 2 only d. None
30	'ਗਰਦਾਵਰੀ', 'ਬਹੁਸੰਮਤੀ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਬਤੀ' ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:- a. Land recovery, Unanimous and Restraint b. Surveyor, Amphibology and Control c. Crop Survey, Majority vote and Confiscation d. Land settlement, Unanimous and Compound

31	Consider the following geographical/geological and ecological marvels of India: 1. India's 'Grand Canyon' which is beautifully carved by Pennar river as it cut through the Erramala hills 2. Home of Kurinji flowers (Strobilanthes kunthiana) that bloom every twelve years. Its flowering periodicity helps local Paliyan tribe to calculate their age. 3. Believed to be the oldest and largest inhabited riverine island of the world. Recently, masks named after this area (used to depict characters in Bhaona theatre) got a Geographical Indication tag Which of the following option represents the correct group of above quoted locations (respectively)? a. Namcha Barwa, Pir Panjal, Sagar Island b. Palghat, Valley of Flowers, Shivanasamudra c. Shencottah, Mishmi, Srirangam d. Gandikota, Nilgiri, Majuli	31	ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਭੂਗੋਲਿਕ/ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਅਜੂਬਿਆਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਗ੍ਰੈਂਡ ਕੈਨਿਯਨ (ਦੱਰਾ)' ਜੋ ਕਿ ਪੇਨਾਰ ਨਦੀ ਦੁਆਰਾ ਏਰਾਮਾਲਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹੋਏ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। 2. ਕੁਰਿੰਜੀ ਫੁੱਲਾਂ (ਸਟ੍ਰੋਬਿਲੈਂਥੇਸ ਕੁੰਥੀਆਨਾ, ਜੋ ਹਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੜਦੇ ਹਨ), ਦਾ ਘਰ। ਇਸ ਫੁੱਲ ਦਾ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਸਥਾਨਕ ਪਾਲੀਆਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਬਾਦ ਦਰਿਆਈ ਟਾਪੂ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਨਕਾਬ (ਜੋ ਭਾਓਨਾ ਮੰਚਕਲਾ ਵਿੱਚ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੰਕੇਤਕ (ਜੀ.ਆਈ.) ਟੈਗ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਨਿਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ? a. ਨਮਚਾ ਬਰਵਾ, ਪੀਰ ਪੰਜਾਲ, ਸਾਗਰ ਟਾਪੂ b. ਪਾਲਘਾਟ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟੀ, ਸ਼ਿਵਨਸਮੁਦ੍ਰ c. ਸ਼ੇਨਕੋਟਾਹ, ਮਿਸ਼ਮੀ, ਸ੍ਰੀਰੰਗਮ d. ਗੰਡੀਕੋਟਾ, ਨੀਲਗਿਰੀ, ਮਾਜੁਲੀ
32	Identify the country 'X' from the following: 1. India signed Treaty of Peace and Friendship with 'X' in 1950 2. 'Kalapani' and 'Limpiyadhura' remained a bone of contention between India and 'X' for long 3. 'X' recently became the first South Asian Country to officially register same-sex marriage 4. Joint Military Exercise 'SURYA KIRAN' is conducted between India and 'X' a. Sri Lanka b. Bhutan c. Nepal d. Myanmar	32	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੇਸ਼ 'X' ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਨੇ 1950 ਵਿੱਚ 'X' ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ। 2. 'ਕਾਲਾਪਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਲਿੰਪੀਆਧੁਰਾ' ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ 'X' ਵਿਚਕਾਰ ਤਨਾਓ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਰਹੇ ਹਨ। 3. 'X' ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਮਲਿੰਗੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 4. ਸੰਯੁਕਤ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ 'ਸੂਰਿਆ ਕਿਰਨ' ਭਾਰਤ ਅਤੇ 'X' ਵਿਚਕਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। a. ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ b. ਭੂਟਾਨ c. ਨੇਪਾਲ d. ਮਿਆਂਮਾਰ
33	Consider the following statements and choose the incorrect option. a. Baking soda can be used in fire extinguishers. b. Calcium phosphate, present in tooth enamel, is basic in nature. c. Ascorbic acid is used in the treatment of bone marrow and scurvy diseases. d. Acetic and Formic acids are most common acids present in apple.	33	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। a. ਬੇਕਿੰਗ ਸੋਡੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। b. ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਈਨੈਮਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਫਾਸਫੇਟ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਜੋਂ ਖਾਰ ਤੱਤ ਹੈ। c. ਐਸਕੋਰਬਿਕ ਤੇਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੋਨ ਮੈਰੋ ਅਤੇ ਸਕਰਵੀ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। d. ਐਸੀਟਿਕ ਅਤੇ ਫਾਰਮਿਕ ਤੇਜਾਬ ਸੇਬ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੇਜਾਬ ਹਨ।

34 Identify X, Y and Z:

1. John Rawls gave a politico-moral theory as an alternative to utilitarianism in his 1971 work: 'A theory of X', where he propounds X as fairness
2. J.S.Mill advocates in his 1859 work -'On Y' that the sole purpose for which power can be rightfully exercised over any member of civilized community, against his will, is to prevent harm to others.
3. Rabindranath Tagore criticised Eurocentric idea of 'Z'. Exclusionary model of Z, Tagore argued, had resulted in imperialism, war and subjugation of human beings.

X,Y and Z are respectively:

a. Liberty, Equality and Fraternity
b. Freedom, Justice and Secularism
c. Justice, Liberty and Nationalism
d. Rights, Freedom and Capitalism

34 X, Y ਅਤੇ Z ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

1. ਜੌਨ ਰਾਲਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ 1971 ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਕ-ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ: 'X ਦਾ ਸਿੱਧਾਂਤ', ਜਿੱਥੇ ਉਹ X ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
2. ਜੇ.ਐੱਸ.ਮਿਲ ਆਪਣੀ 1859 ਦੀ ਰਚਨਾ-'ਆਨ Y' ਵਿਚ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਸਭਿਅਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।
3. ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੇਂ 'Z' ਦੇ ਯੂਰੋਸੈਂਟ੍ਰਿਕ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ Z ਦੇ ਵਖਰਤਾ ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ, ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

X, Y ਅਤੇ Z ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ:

a. ਲਿਬਰਟੀ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ), ਇਕੁਐਲਿਟੀ (ਸਮਾਨਤਾ) ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ
b. ਫ੍ਰੀਡਮ(ਆਜ਼ਾਦੀ), ਜਸਟਿਸ (ਨਿਆਂ) ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ
c. ਜਸਟਿਸ (ਨਿਆਂ), ਲਿਬਰਟੀ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ
d. ਰਾਈਟਸ (ਅਧਿਕਾਰ), ਫ੍ਰੀਡਮ (ਆਜ਼ਾਦੀ) ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ

35 Approximate percentage share of cropped area for a particular crop in Punjab (for certain years) is given below. Identify the crop from this trend:

1960-61	4.8%
1970-71	6.9%
1980-81	17.5%
1990-91	26.9%
2019-20	40.1%
2021-22	40.1%

a. Wheat
b. Paddy
c. Pulses
d. Sugarcane

35 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ (ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ) ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਫ਼ਸਲੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

1960-61	4.8%
1970-71	6.9%
1980-81	17.5%
1990-91	26.9%
2019-20	40.1%
2021-22	40.1%

a. ਕਣਕ
b. ਝੋਨਾ
c. ਦਾਲਾਂ
d. ਗੰਨਾ

36 Identify the Sikh Guru Sahib from the information given below:

Elder brother:	Ram Rai
Sakhi/anecdote associated:	Pandit Lal Chand and Chajju Ram
Year of merging with eternity ('Jyoti Jyot samana'):	Bikrami Samvat 1721

Which one of the following statements is correct about this Sikh Guru Sahib?

a. Gurudwara Bangla Sahib is associated with him
b. The concept of Miri-Piri is associated with him
c. He was the seventh Sikh Guru
d. Makhan Shah Lubana exclaimed 'Guru Ladho Re' after discovering him

36 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

ਵੱਡਾ ਭਰਾ:	ਰਾਮ ਰਾਏ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਖੀ:	ਪੰਡਿਤ ਲਾਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਛੱਜੂ ਰਾਮ
ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਸਾਲ:	ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ 1721

ਇਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ?

a. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
b. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
c. ਉਹ ਸੱਤਵੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਨ
d. ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾਇਆ

37	'Vestigial organs' denote rudimentary anatomical structures retained in a species through evolution despite having lost their primary function. For example, blind fish living in caves still possess eye structures. In this context, which of the following may be regarded as examples of vestigial organs? 1. Tonsils 2. Intestinal villi 3. Appendix 4. External ears 5. Nails a. 1 and 5 only b. 2, 3 and 5 only c. 1, 3 and 4 only d. 1, 2, 3, 4 and 5	37	'ਅਵਸ਼ੇਸ਼ੀ ਅੰਗ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਰੀਰਿਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? 1. ਗਲ ਦੇ ਮੁੱਢ ਦੀ ਗ੍ਰੰਥੀ 2. ਅੰਤੜੀਆਂ ਦੀ ਵਿਲੀ 3. ਅਪੈਂਡਿਕਸ 4. ਬਾਹਰੀ ਕੰਨ 5. ਨਹੁੰ a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 5 b. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 5 c. ਕੇਵਲ 1, 3 ਅਤੇ 4 d. 1, 2, 3, 4 ਅਤੇ 5
38	Bhakti movement played a pivotal role in bringing socio-religious reforms in Medieval India. Its contribution towards development of vernacular literature cannot be ignored either. In this context, which of the following figures of Bhakti movement are correctly matched with the vernacular language/literature that they helped to enrich? 1. Basavanna and Akka Mahadevi: Kannada 2. Sankardev: Assamese 3. Tukaram: Marathi 4. Lal Ded: Odia a. 1 and 3 only b. 2 and 4 only c. 1, 2 and 3 only d. 2, 3 and 4 only	38	ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ/ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ? 1. ਬਸਵੰਨਾ ਅਤੇ ਅੱਕਾ ਮਹਾਦੇਵੀ: ਕੰਨ੍ਹੜ 2. ਸੰਕਰਦੇਵ: ਅਸਾਮੀ 3. ਤੁਕਾਰਾਮ: ਮਰਾਠੀ 4. ਲਾਲ ਦੇਦ: ਉੜੀਆ a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 4
39	Choose the correct numerical relation among the following: p. Minimum age for contesting election as member of a Panchayat as per Part IX of the Constitution. q. Minimum age for appointment to the office of Governor r. Minimum age of qualification for filling a seat in House of People s. Minimum age of qualification for filling a seat in Council of States (x<y means x is less than y and x=y means x is equal to y) a. p<q<r<s b. p<r<s<q c. p<q=r=s d. p=r<q=s	39	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਸਬੰਧ ਚੁਣੋ: p. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IX ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ q. ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ r. ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ s. ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ (x<y ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ x, y ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ x=y ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ x, y ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ) a. p<q<r<s b. p<r<s<q c. p<q=r=s d. p=r<q=s

40	X was a member of Hindustan Socialist Republican Association (HSRA) and Naujawan Bharat Sabha. FIR of Lahore Conspiracy case (April, 1929), mentions X as accused number 1. It describes him as Swami alias villager, son of Ram Lal. X was executed in March 1931. Identify this freedom fighter X, associated with Ludhiana's 'Naughara Mohalla'. a. Rajguru b. Sukhdev c. Bhagat Singh d. Chandrashekhar Azad	40	X ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (HSRA) ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (ਅਪ੍ਰੈਲ, 1929), X ਦਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਸਵਾਮੀ ਉਰਫ਼ ਪੇਂਡੂ, ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। X ਨੂੰ ਮਾਰਚ 1931 ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ 'ਨੌਘਰਾ ਮੁਹੱਲੇ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ X ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। a. ਰਾਜਗੁਰੂ b. ਸੁਖਦੇਵ c. ਭਗਤ ਸਿੰਘ d. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ
41	Which of the following is correct about Moorish Mosque located in Punjab? a. It is located in Malerkotla district b. It is patterned on the lines of the Grand Mosque of Marrakesh c. It was built by Sir Muhammad Ahmad Ali Khan d. It has recently been designated by UNESCO as a World Heritage Site on 10th, July 2024.	41	ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮੂਰੀਸ਼ ਮਸਜ਼ਿਦ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? a. ਇਹ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ b. ਇਹ ਮਾਰਾਕੇਸ਼ ਦੀ ਗ੍ਰੈਂਡ ਮਸਜ਼ਿਦ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ c. ਇਹ ਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਹਿਮਦ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਵਾਈ ਗਈ ਸੀ d. ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 10 ਜੁਲਾਈ, 2024 ਨੂੰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ
42	Assertion (A): Narmada and Tapi form the largest deltas in South Asia after the Sundarbans. Reason (R): Narmada and Tapi pass through rift valleys that are prone to high erosion and their large tributaries pass through soft rocks that contribute enormous silt to the main rivers. a. Both A & R are true. R is the correct explanation of A. b. Both A & R are true but R is not the correct explanation of A. c. A is false but R is true. d. Both A and R are false.	42	ਦਾਅਵਾ (A): ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪੀ, ਸੁੰਦਰਬਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਡੈਲਟਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਨ (R): ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪੀ ਦਰਾੜ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉੱਚ ਖ਼ਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਨਰਮ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਰ (silt) ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। a. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ। R, A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। b. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ ਪਰ R, A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। c. A ਗਲਤ ਹੈ ਪਰ R ਸੱਚ ਹੈ। d. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।
43	Landform representing a crescent-shaped shifting sand dune is called: a. Barchan b. Zeugen c. Playas d. Moraine	43	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਜੋ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: a. ਬਰਖ਼ਾਨ b. ਜ਼ਿਊਜੇਨ c. ਪਲਾਇਆ d. ਮੋਰੇਨ

44	Choose the correct statement: a. Out of Referendum, Plebiscite, Ordinance and Recall, only Plebiscite is not a device of the direct democracy b. Out of Articles 15,22,26 and 44 of the Indian Constitution, only Art. 26 does not directly reveal the secular character of the Indian State. c. As per Article 15 of Indian Constitution, discrimination is prohibited on grounds of religion, sex and caste but race or place of birth can be valid grounds for discrimination by state. d. 'Public health and sanitation' come under the purview of State list while 'population control and family planning' come under Concurrent list.	44	ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: a. ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ, ਜਨ ਮਤ, ਅਧਿਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰੀਕਾਲ ਵਿਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਜਨ ਮਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ b. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15,22,26 ਅਤੇ 44 ਵਿੱਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। c. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਪਰ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਤਕਰੇ ਲਈ, ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। d. 'ਜਨ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ' ਰਾਜ ਸੂਚੀ (state list) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਜਨਸੰਖਿਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ' ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ (Concurrent list) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
45	Consider the following statements and choose the incorrect statements: 1. Dalai Lama was the first non-Indian to be honoured with Bharat Ratna 2. Nobel Peace Prize 2023 was awarded to Nadia Murad for her efforts to end the use of sexual violence as a weapon of war and armed conflict 3. China became the first Asian nation to win an Olympic medal when Wu Chuanyu got a medal in Athletics in 1900 4. Arjan Singh was the first and only officer of Indian Army to be promoted to five-star rank as Field Marshal. a. 1, 2, 3 and 4 b. 1 and 3 only c. 1 and 4 only d. 3 and 4 only	45	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: 1. ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਰਤੀ ਸਨ 2. ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ 2023 ਨਾਦੀਆ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ, ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮੁੱਠਭੇੜ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 3. ਚੀਨ ਓਲੰਪਿਕ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਜਦੋਂ ਵੂ ਚੁਆਨਯੂ ਨੇ 1900 ਵਿੱਚ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ 4. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਇਕਲੌਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੀਲਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਸਿਤਾਰਾ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। a. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4

46 Consider the following places often heard in news:

	Place in news	Region
1	Dagestan and Novo-Ogaryovo	South East Asia
2	Paracel and Spratly islands	Black Sea
3	Zmiinyi or snake Island and port of Odesa	Red Sea
4	Rafah and Khan Yunis	West Africa

Which of these places are correctly matched with the regions in which they are located?

a. 1 and 2 only

b. 2 and 3 only

c. 3 and 4 only

d. None

46 ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ:

	ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨ	ਖੇਤਰ
1	ਦਾਗਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਨੋਵੋ-ਓਗਰੀਓਵੋ	ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ
2	ਪੈਰਾਸਲ ਅਤੇ ਸਪ੍ਰੈਟਲੀ ਟਾਪੂ	ਕਾਲਾ ਸਾਗਰ
3	ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਂ ਸੱਪ ਟਾਪੂ ਅਤੇ ਓਡੇਸਾ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ	ਲਾਲ ਸਾਗਰ
4	ਰਾਫ਼ਾ ਅਤੇ ਖਾਨ ਯੂਨਿਸ	ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਥਾਨ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਥਿਤ ਹਨ?

a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2

b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3

c. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4

d. ਕੋਈ ਨਹੀਂ

47 "Signing countries are expected to decrease the manufacture and use of Hydrofluorocarbons (HFCs) by about 80-85% from their respective baselines by 2045. The rationale is that while HFCs don't have much impact on depletion of ozone layer, they are powerful greenhouse gases and hence contribute significantly to global warming." Which of the following is described in this passage?

a. Agenda 21

b. Kigali Agreement

c. Bonn Convention

d. Kunming Montreal Global Biodiversity Framework

47 "ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 2045 ਤੱਕ ਹਾਈਡ੍ਰੋਫਲੋਰੋਕਾਰਬਨਾਂ (HFCs) ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 80-85% ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ HFCs ਦਾ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਕਮੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਗ੍ਰੀਨਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।" ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

a. ਏਜੰਡਾ 21

b. ਕਿਗਾਲੀ ਸਮਝੌਤਾ

c. ਬੌਨ ਸੰਮੇਲਨ

d. ਕੁਨਮਿੰਗ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਗਲੋਬਲ ਬਾਇਓਡਾਇਵਰਸਿਟੀ ਫਰੇਮਵਰਕ

48 Identify the element X from the passage given below-

"X is a soft-silvery white alkali metal, often regarded as a critical mineral for India's pursuit of energy self-reliance and transition towards a greener economy. X inferred resources were recently established in Salal-Haimana area of Reasi district in Jammu and Kashmir. 'X- triangle' consisting of Argentina, Bolivia and Chile has more than half of World's total X resources.

a. Cesium

b. Lithium

c. Selenium

d. Aluminium

48 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ X ਤੱਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ-

"X ਇੱਕ ਨਰਮ-ਚਾਂਦੀ ਰੂਪੀ ਚਿੱਟਾ ਅਲਕਲੀ ਧਾਤੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਊਰਜਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਹਰਿਤ (ਗਰੀਨ) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਣਿਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਿਆਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਲਾਲ-ਹੈਮਾਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ X ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਬੋਲੀਵੀਆ ਅਤੇ ਚਿਲੀ ਦੇ 'X- ਤਿਕੋਣ' ਕੋਲ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕੁੱਲ X ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰੋਤ ਹਨ।

a. ਸੀਜ਼ੀਅਮ

b. ਲਿਥੀਅਮ

c. ਸੇਲੇਨਿਅਮ

d. ਐਲਮੀਨੀਅਮ

49	Which one of the following terms, often heard in news, is incorrectly explained? a. Dragonfly- NASA's mission to examine Solar flares and Martian regolith b. Gray goo- hypothetical scenario where self-replicating nanobots destroy the biosphere c. Hyperloop- proposed high speed transportation within low pressure or vacuum tubes d. INS Tabar- Indian Navy's frigate	49	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? a. ਡਰੈਗਨਫਲਾਈ- ਸੂਰਜੀ ਜਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਾਰਸ਼ੀਅਨ (ਮੰਗਲ ਦੀ) ਰੇਗੋਲਿਥ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਸਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ b. ਗ੍ਰੇ ਗੂ - ਪਰਿਕਲਪਨਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤਰਨ ਜਿੱਥੇ ਸਵੈ-ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੈਨੋਬੋਟ ਜੀਵ-ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ c. ਹਾਈਪਰਲੂਪ- ਘੱਟ ਦਬਾ ਜਾਂ ਵੈਕਿਊਮ ਟਿਊਬਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਵਾਲਾ ਆਵਾਜਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ d. INS Tabar - ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਫ੍ਰੀਗੇਟ
50	Which of the following statements is/are correct? 1. Fundamental duties were incorporated into the Constitution based on the suggestions of the Swaran Singh Committee. 2. Paying taxes and to believe in socialism, secularism and democracy are Fundamental Duties under Art 51 A of the Indian Constitution. 3. As per Constitution of India, the Parliament may provide for the imposition of such penalty or punishment as may be considered appropriate for any non-compliance with or refusal to observe any of the fundamental duties and no law imposing such penalty or punishment shall be called in question in any court on the ground of infringement of any of Fundamental Rights or on the ground of repugnancy to any other provision of the Constitution. a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 3 only d. 1, 2 and 3	50	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? 1. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 2. ਕਰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ, ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ '51 ਏ' ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵ ਹਨ। 3. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
51	A.V. Dicey propounded the concept of 'Rule of Law,' which consists of three elements or aspects. Which one of the following is one of them? a. Judicial Activism b. Equality before law c. Judicial review d. Primacy of Individual duty	51	ਏ.ਵੀ. ਡਾਇਸੀ ਨੇ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਜਾਂ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ? a. ਨਿਆਂਇਕ ਸਰਗਰਮੀ b. ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਸਮਾਨਤਾ c. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ d. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ
52	Indian Constitution (unlike the West), embodies a positive concept of secularism. Which of the following does not reflect that? a. Giving equal respect to all religions b. Protecting all religions equally c. Principled Distance Model d. Completely rigid separation between Religion and state	52	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੱਛਮ ਦੇ ਉਲਟ), ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ? a. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ b. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ c. ਸਿੱਧਾਂਤਿਕੀ ਵਿੱਥ ਮਾਡਲ d. ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਵੱਖਰਤਾ

53	Which one of the following reports was not published by the organization/institution that published the other three reports/indices? a. Global Gender Gap Report 2024 b. Global Risks Report 2024 c. Travel and Tourism Development Index 2024 d. Global Liveability Index 2024	53	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ/ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ? a. ਗਲੋਬਲ ਜੈਂਡਰ ਗੈਪ ਰਿਪੋਰਟ 2024 b. ਗਲੋਬਲ ਰਿਸਕਸ ਰਿਪੋਰਟ 2024 c. ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2024 d. ਗਲੋਬਲ ਲਿਵੇਬਿਲੀਟੀ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2024
54	Consider the following statements and comment on their respective falsity/truth: 1. Out of Polio, Rabies, Influenza and Diptheria, Diptheria is not a viral disease. 2. Out of Malaria, Dengue, Kala-azar and Polio, Kala-azar is not covered under National vector borne disease control programme (NVBDCP) 3. Out of Tuberculosis, Diabetes, HIV/AIDS and Influenza, Diabetes is not an example of infectious disease. Code: 1 2 3 a. True True True b. False True False c. True False True d. False False False	54	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ: 1. ਪੋਲੀਓ, ਰੇਬੀਜ਼, ਇਨਫਲੂਐਂਜ਼ਾ ਅਤੇ ਡਿਪਥੀਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ, ਡਿਪਥੀਰੀਆ ਵਾਇਰਲ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2. ਮਲੇਰੀਆ, ਡੇਂਗੂ, ਕਾਲਾ-ਅਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਪੋਲੀਓ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਾਲਾ-ਅਜ਼ਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੈਕਟਰ-ਜਣਿਤ ਰੋਗ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (NVBDCP) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 3. ਤਪਦਿਕ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ, ਐੱਚ.ਆਈ.ਵੀ./ਏਡਜ਼ ਅਤੇ ਇਨਫਲੂਐਂਜ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ ਸੰਕਰਾਮਕ ਰੋਗ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ: 1 2 3 a. ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ b. ਗਲਤ ਸਹੀ ਗਲਤ c. ਸਹੀ ਗਲਤ ਸਹੀ d. ਗਲਤ ਗਲਤ ਗਲਤ
55	Consider the following statements about Atharvaveda and choose the correct statement: 1. It contains the famous Purusha Sukta and has two divisions- Krishna and Shukla 2. It is earliest known work which is primarily in prose form. It deals with the ‘other-world’ for which it prescribes set of guidelines to Adhvaryu priests (who were entrusted with conducting ritualistic sacrifices). 3. It contains mantras to cure diseases and to ward off adverse forces. a. 1, 2 and 3 b. 1 and 3 only c. 1 and 2 only d. 3 only	55	ਅਥਰਵਵੇਦ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 1. ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਸੂਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ- ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਲ। 2. ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ 'ਪਾਰਲੌਕਿਕਤਾ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਅਧਵਰਯੂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਲਈ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਬਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 3. ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰ ਹਨ। a. 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 3

56	Consider the following statements: 1. Road category ‘W’ accounts for the largest proportion of total length of road networks in India. 2. District ‘X’ in Punjab is part of the Aspirational Districts Programme initiated by the Government of India 3. City ‘Y’ was selected as one of the cities for development as ‘Smart city’ in Punjab by the Government of India 4. Line representing equal precipitation is called ‘Z’ Which one of the following is a possible group of W,X, Y and Z respectively: a. National Highways, Mansa, Ludhiana, Isohel b. Rural Roads, Firozpur, Jalandhar, Isohyet c. District roads, Moga, Mohali, Isotach d. State Highways, Sangrur, Amritsar, Isotim	56	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਜਾਲ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਸੜਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'W' ਦਾ ਹੈ। 2. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 'X' ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (Aspirational Districts Programme) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। 3. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 'ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ' ਵਜੋਂ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'Y' ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 4. ਬਰਾਬਰ ਵਰਖਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ 'Z' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। W, X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੰਭਵ ਸਮੂਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ: a. ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ, ਮਾਨਸਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਆਈਸੋਹੇਲ b. ਪੇਂਡੂ ਸੜਕਾਂ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ, ਆਈਸੋਹਾਈਟ c. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੜਕਾਂ, ਮੋਗਾ, ਮੋਹਾਲੀ, ਆਈਸੋਟੇਕ d. ਰਾਜ ਮਾਰਗ, ਸੰਗਰੂਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਈਸੋਟਿਮ
57	'Which of the following federal principles are not found in Indian federation? 1. Bifurcation of the judiciary between the Federal and State Governments 2. Equality of representation of all the states in the upper house of the Federal Legislature 3. The Union cannot be destroyed by any state seceding from the Union at its will 4. Federal Government can redraw the map of the Indian Union by forming new States a. 1, 2 and 3 only b. 2, 3 and 4 only c. 1 and 2 only d. 3 and 4 only	57	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਘੀ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ? 1. ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ। 2. ਸੰਘ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ। 3. ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 4. ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4
58	'Introduction of token currency’ and ‘enhanced taxation of Doab region’ were experiments associated with that ruler of Delhi Sultanate who is also known to have shifted the capital from : a. Jahanpanah to Akbarabad (Agra) b. Delhi to Devagiri (Daulatabad) c. Dinpanah to Shergarh (Purana Qila) d. Agra to Fatehpur Sikri	58	'ਸੰਕੇਤਕ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਲਾਗੂਕਰਨ' ਅਤੇ 'ਦੁਆਬ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰ ਦਾ ਵਾਧਾ", ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ _______ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਸੀ: a. ਜਹਾਂਪਨਾਹ ਤੋਂ ਅਕਬਰਾਬਾਦ (ਆਗਰਾ) b. ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਦੇਵਗਿਰੀ (ਦੌਲਤਾਬਾਦ) c. ਦੀਨਪਨਾਹ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ (ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਲ੍ਹਾ) d. ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਫ਼ਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ

59	Consider the following Indus Valley Civilization sites and choose the southernmost site among them: a. Harappa b. Dholavira c. Rakhigarhi d. Mohenjodaro	59	ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਸਥਾਨ ਚੁਣੋ: a. ਹੜੱਪਾ b. ਧੋਲਾਵੀਰਾ c. ਰਾਖੀਗੜ੍ਹੀ d. ਮੋਹਿੰਜੋਦੜੋ
60	According to Dr. Ivor Jennings, who is referred to as the 'alternative prime minister' in the parliamentary system? a. The Chief Justice of the Supreme Court b. The President of the country c. The leader of the ruling political party d. The leader of the opposition	60	ਡਾ. ਆਈਵਰ ਜੈਨਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਲਪਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? a. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਧੀਸ਼ b. ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ c. ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ d. ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ
61	Which of the following is a chronologically correct list? a. Order in which European Powers came to India: Portuguese, English, French, Dutch b. Sufi Saints: Sheikh Nizamudin Aulyia, Sheikh Farid, Sheikh Muinudin Sijzi c. Order of foundation of ancient universities of India: Nalanda, Vikramshila, Taxila, Odantapuri d. Events of Indian history (16th Century onwards): Battle of Swally, Bibighar massacre, Operation Polo (Hyderabad)	61	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੈ? a. ਜਿਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ: ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫ੍ਰਾਂਸੀਸੀ, ਡੱਚ b. ਸੂਫੀ ਸੰਤ: ਸ਼ੇਖ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਔਲੀਆ, ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ, ਸ਼ੇਖ ਮੁਈਨੁਦੀਨ ਸਿਜਜ਼ੀ c. ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕ੍ਰਮ: ਨਾਲੰਦਾ, ਵਿਕਰਮਸ਼ਿਲਾ, ਤਕਸ਼ਿਲਾ, ਓਦੰਤਪੁਰੀ d. ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ (16ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ) ਘਟਨਾਵਾਂ: ਸਵਾਲੀ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਬੀਬੀਘਰ ਕਤਲੇਆਮ, ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪੋਲੋ (ਹੈਦਰਾਬਾਦ)
62	With respect to geography of Punjab, which of the following best describes 'Kandi' region? a. Sub-mountainous zone of coarse soil near Shivalik foothills dissected by seasonal streams b. Floodplains of Ghaggar river that act as storehouse and source of sand mineral for the state c. Arid region of South-West Punjab studded with sand dunes which is home to xerophytes like cactus d. Area of Bari Doab famous for its fine alluvial soil and Mahogany-Ebony cultivation	62	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਕੰਡੀ' ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? a. ਮੌਸਮੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਿਤ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਤਲਹਟੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੋਟੀ ਦਾਣੇਦਾਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਪ-ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ b. ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਜੋ ਰਾਜ ਲਈ ਰੇਤ ਖਣਿਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ c. ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਿ ਕੈਕਟਸ ਵਰਗੇ ਜ਼ੀਰੋਫਾਈਟਸ ਦਾ ਘਰ ਹੈ d. ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਜੋ ਬਰੀਕ ਜਲੋੜ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਮਹੋਗਨੀ-ਆਬਨੂਸ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।
63	Who was the Governor General of India during first Anglo-Sikh war? a. Hardinge I b. Dalhousie c. Canning d. Dufferin	63	ਪਹਿਲੀ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਕੌਣ ਸੀ? a. ਹਾਰਡਿੰਗ I b. ਡਲਹੌਜ਼ੀ c. ਕੈਨਿੰਗ d. ਡਫਰਿਨ

64	Which programme aims to improve the quality of care in Labour room and Maternity operation theatres to ensure that pregnant women receive respectful care during delivery and post-partum: a. LaQshya b. MAA (Mother's absolute Affection) c. Janani Shishu Suraksha Karyakram d. Pradhan Mantri Matru Vandana Yojana	64	ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਜਣੇਪਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਣੇਪੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਸਵ ਦੌਰਾਨ ਆਦਰਯੋਗ ਦੇਖਭਾਲ ਮਿਲੇ: a. ਲਕਸ਼ਯ (LaQshya) b. ਮਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਪਿਆਰ (MAA) c. ਜਨਨੀ ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਯਕਰਮ d. ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਤਰੂ ਵੰਦਨਾ ਯੋਜਨਾ
65	Election commission of India conducts which of the following elections? 1. Lok sabha elections 2. State Assembly elections 3. Municipality elections 4. For the post of Vice -President Which of the following is correct? a. 1, 2, 3and 4 b. 1 and 2 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 4 only	65	ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ? 1. ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 3. ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 4. ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਪਦ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? a. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 4
66	Indian festivals, traditions and customs epitomize the idea of 'unity in diversity'. In this context, consider the following statements about festivals/celebrations often heard in news and choose the correct statement: 1. Easter is a Christian festival celebrated to commemorate Jesus' resurrection from the dead. 2. Gudi Padwa is a winter festival primarily celebrated in Rajasthan and Haryana to pay tribute to Rajputs who bravely fought against Aurangzeb. 3. Hornbill festival is celebrated in Nagaland and highlights the diverse cultural legacy of the Naga tribes. 4. Navroz is the Islamic New Year that marks the begining of Ramadan. a. 1 and 2 only b. 2 and 4 only c. 1 and 3 only d. 3 and 4 only	66	ਭਾਰਤੀ ਤਿਉਹਾਰ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ 'ਅਨੇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਕਸਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ/ਜਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ: 1. ਈਸਟਰ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਯੀਸੂ ਦੇ ਕਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਗੁੜੀ ਪੜਵਾ ਇੱਕ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸਨ। 3. ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹੌਰਨਬਿਲ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਾ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। 4. ਨਵਰੋਜ਼ ਇਸਲਾਮੀ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਜੋ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4

67	Which of the following hypothetical political party/parties would most likely be recognized by Election Commission of India as 'National Party/Parties'? 1. Party Arsenal is recognized as state party in 4 states only. 2. Party Barcelona's candidates secured 5% of total valid votes polled in 3 states in last General Election to House of People. 3. Party Chelsea won 1% of total seats in House of People at last General Elections. 4. Party Liverpool has been in existence in 5 states since 1947 a. Parties Arsenal, Barcelona and Chelsea b. Parties Barcelona and Liverpool c. Party Arsenal only d. Parties Barcelona and Chelsea	67	ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰਿਕਲਪਿਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? 1. ਪਾਰਟੀ ਆਰਸੇਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। 2. ਪਾਰਟੀ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 5% ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। 3. ਪਾਰਟੀ ਚੈਲਸੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦਾ 1% ਹਿੱਸਾ ਜਿੱਤਿਆ। 4. ਪਾਰਟੀ ਲਿਵਰਪੂਲ 1947 ਤੋਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। a. ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਰਸੇਨਲ, ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਚੈਲਸੀ b. ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਲਿਵਰਪੂਲ c. ਕੇਵਲ ਪਾਰਟੀ ਆਰਸੇਨਲ d. ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਚੈਲਸੀ
68	Consider the following statements about versatile nature and allotropes of Carbon: 1. In diamond, every carbon atom is bonded to three other carbon atoms in a hexagonal shape forming a rigid three-dimensional structure, making it the hardest substance known to man 2. Graphite is smooth, slippery and a good conductor of electricity. 3. Catenation, trivalence, high electronegativity and large size of carbon are reasons for its versatile nature Which of the above statements is/are correct? a. 1 only b. 2 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 3	68	ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਅਨੇਕਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਐਲੋਟ੍ਰੋਪਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਹੀਰੇ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਕਾਰਬਨ ਪਰਮਾਣੂ ਇੱਕ ਛੇਭੁਜੀ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਰਬਨ ਪਰਮਾਣੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ . ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਬਣਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਜਬੂਤ ਪਦਾਰਥ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਗਰੇਫਾਈਟ ਮੁਲਾਇਮ, ਤਿਲਕਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸੰਚਾਲਕ ਹੈ। 3. ਕੈਟੀਨੇਸ਼ਨ, ਟ੍ਰਾਈਵਲੈਂਸ, ਵੱਧ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨੈਗੇਟਿਵਿਟੀ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰ ਇਸਦੇ ਅਨੇਕਮੁਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ/ਕਿਹੜੇ ਸਹੀ ਹੈ/ਹਨ? a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d.1,2 ਅਤੇ 3
69	Pick the correct match: a. UN Decade of Healthy Ageing : 2025-2035 b. 'Positive checks' according to the Malthusian perspective on population growth: Warfare, famine, diseases c. Criteria of defining a settlement as urban as per last Indian Census: At least 50 percent of total working population should be engaged in non-agricultural activities d. Countries recently downgraded by World Bank from 'Upper -middle income' countries to 'Lower-middle income' contries: Russia, Bulgaria and Palau	69	ਸਹੀ ਮੇਲ ਚੁਣੋ: a. ਸਿਹਤਮੰਦ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਹਾਕਾ: 2025-2035 b. ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਮੈਲਥੁਸੀਅਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਿਯੰਤਰਣ/ਚੈਕਸ': ਯੁੱਧ, ਕਾਲ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ c. ਪਿਛਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ: ਕੁੱਲ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ d. ਉਹ ਦੇਸ਼ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ 'ਉੱਚ-ਮੱਧ ਆਮਦਨ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 'ਨਿਮਨ-ਮੱਧ ਆਮਦਨ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਰੂਸ, ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਅਤੇ ਪਲਾਊ

70	Consider the following statements: 1. Vitamin 'X' plays an important role in blood clotting. 2. Xerophthalmia is a condition caused by Vitamin 'Y' deficiency that dries the cornea and mucous membrane of the eye. Identify X and Y (respectively). a. Match the unknown entities and A b. B_{12} and D c. C and B_{12} d. K and A	70	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਵਿਟਾਮਿਨ 'X' ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਜੰਮਣ/ਕਲਾਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। 2. ਜ਼ੀਰੋਫਥਲੇਮੀਆ, ਵਿਟਾਮਿਨ 'Y' ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਖ ਦੀ ਝਿੱਲੀ ਅਤੇ ਲੇਸਦਾਰ ਪਰਤ ਨੂੰ ਸੁਕਾਉਂਦੀ ਹੈ। X ਅਤੇ Y (ਕ੍ਰਮਵਾਰ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। a. B_{12} ਅਤੇ A b. B_{12} ਅਤੇ D c. C ਅਤੇ B_{12} d. K ਅਤੇ A
71	Far from being impractical dogmas, Laws of Physics help us understand and explain common phenomenon around us. In this context, which of the following is correctly matched? 1. When a hanging carpet is beaten with a stick, the dust particles start coming out of it: can be explained using Kepler's first law 2. 'Parrot pushing down the air with wings', 'a swimmer pushing back the water' and 'propulsion of rocket by ejection of fluid' : can be explained using Newton's third law of motion 3. When a fielder catches a fast ball on a cricket field, she moves her hands backward to increase the time of the catch so that she experiences less force on hands: can be explained using Bernoulli's theorem a. 2 only b. 3 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 3	71	ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾ ਹੋਕੇ, ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਮ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? 1. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲਟਕਦੇ ਕਾਲੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਝਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂੜ ਦੇ ਕਣ ਬਾਹਰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ਕੈਪਲਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2. 'ਤੋਤਾ ਖੰਭਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕਦਾ ਹੈ', 'ਇੱਕ ਤੈਰਾਕ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਦਾ' ਅਤੇ 'ਦ੍ਰਵ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਕੇਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ': ਨਿਊਟਨ ਦੇ ਗਤੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 3. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫੀਲਡਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੇਜ ਗਤੀ ਦੀ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਬਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇ: ਬਰਨੌਲੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 2 b. ਕੇਵਲ 3 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
72	With respect to Indian literature in general and Punjabi literature in particular, pick the correct option a. First Jnanpith Award ever was awarded in 1965 to Amrita Pritam b. First Sahitya Academy award in Punjabi language was given in 1955 to Nanak Singh for 'Ik Miyan Do Talwaran' c. Sahitya Academy award is given for most outstanding literary work in 22 languages of 8th schedule of Indian Constitution, apart from Rajasthani and English d. Jnanpith award is given for most outstanding literary work in 22 languages of 8th schedule of Indian Constitution, apart from Haryanvi and English	72	ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ a. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ 1965 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ b. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ . 1955 ਵਿੱਚ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਇਕ ਮਿਆਨ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ' ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। c. ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ . ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। d. ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਰਿਆਣਵੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

73	'“Set up in June 1997 in accordance with Bangkok Declaration, it is a regional inter-governmental organization with its secretariat at Dhaka. It intends to create an enabling environment for rapid economic development apart from establishing multidimensional connectivity and promoting synergy among connectivity frameworks in the region. Its Charter also aspires to promote active collaboration and mutual assistance on matters of common interest in the economic, social, technical and scientific fields. Areas of cooperation vary from trade and energy to counter-terrorism, people to people contact and climate change. India is the lead country of ‘Security Sector’.” Which of the following organizations/ initiatives is represented in the passage given above? a. ASEAN b. BIMSTEC c. Mekong-Ganga Cooperation d. Indian Ocean Rim Association	73	“ਬੈਂਕਾਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੂਨ 1997 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ, ਇਹ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਢਾਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ, ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਢਾਂਚਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਖੇਤਰ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਤਵਾਦ-ਵਿਰੋਧ, ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਤੱਕ ਵਖਰਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੇਤਰ' ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ।" ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? a. ਆਸੀਆਨ b. ਬਿਮਸਟੇਕ c. ਮੇਕੋਂਗ-ਗੰਗਾ ਸਹਿਯੋਗ d. ਇੰਡੀਅਨ ਓਸ਼ੀਅਨ ਰਿਮ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ
74	Press played an important role in Indian freedom struggle. Towering figures of movement for Indian independence became associated with publishing of various newspapers, books and magazines. In this context, match the following: **Work** — **Personality primarily associated** 1. The precepts of Jesus — p. Annie Besant 2. New India — q. Raja Ram Mohan Roy 3. Kesari — r. Lala Lajpat Rai 4. Unhappy India — s. Bal Gangadhar Tilak Code: 1 2 3 4 a. p q r s b. q p s r c. p q s r d. q p r s	74	ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਭਾਰਤੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ: **ਰਚਨਾ** — **ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ** 1. ਦ ਪਰੀਸੈਪਟਸ ਆਫ ਜੀਸਸ (The precepts of Jesus) — p. ਐਨੀ ਬੇਸੈਂਟ 2. ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ — q. ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ 3. ਕੇਸਰੀ — r. ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ 4. ਅਨਹੈਪੀ ਇੰਡੀਆ (Unhappy India) — s. ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ ਕੋਡ: 1 2 3 4 a. p q r s b. q p s r c. p q s r d. q p r s

75	Consider the following statements: 1. The Representation of the People Act (PPA), 1950 allows a political party to submit a list of star campaigners to the election authorities. 2. Expenditure incurred on electioneering by all the star campaigners must be added to a candidate's poll expenditure. 3. Section 12 of RPA 1951 gives explicit powers to the Election Commission to deregister political parties Which of the statements given above are incorrect? a. 1, 2 and 3 b. 1 and 3 only c. 1 and 2 only d. 2 and 3 only	75	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 2. ਸਾਰੇ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। 3. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਗਲਤ ਹਨ? a. 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3
76	One of the first known documentations of the word 'Punjab' is in the writings of Y, who visited the region in the fourteenth century. Name the Moroccan traveller Y who famously authored his travelogue titled 'The Rihla'. a. Abdur Razzak b. Alberuni c. Ibn Batuta d. Marco Polo	76	'ਪੰਜਾਬ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਣਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ Y ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੋਰੋਕੋ ਦੇ ਯਾਤਰੀ Y ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਨੇ 'ਦਿ ਰਿਹਲਾ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ। a. ਅਬਦੁਰ ਰਜ਼ਾਕ b. ਅਲਬੇਰੂਨੀ c. ਇਬਨ ਬਤੂਤਾ d. ਮਾਰਕੋ ਪੋਲੋ
77	Consider the following statements and choose the correct option regarding their falsity/truth (respectively). 1. The term untouchability is defined under Article 18 of the Constitution. 2. According to the Supreme Court, Freedom of Press is an integral part of Art. 19 of the Constitution 3. According to the Supreme Court, Right to sleep is an integral part of Art. 21 of the Constitution Code: 1 2 3 a. False True False b. True True True c. True False False d. False True True	77	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ (ਤਰਤੀਬਵਾਰ) ਚੁਣੋ । 1. ਛੂਤ-ਛਾਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 18 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। 3. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਂਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੋਡ: 1 2 3 a. ਗਲਤ ਸਹੀ ਗਲਤ b. ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ c. ਸਹੀ ਗਲਤ ਗਲਤ d. ਗਲਤ ਸਹੀ ਸਹੀ

78 Match the unknown entities W,X,Y and Z of List I with suitable elements from List II:

List I	List II
1. ‘W’ is the second most abundant metal in the earth’s crust	P. Fe
2. ‘X’ metal is protected by a layer of its own oxide	Q. Al
3. ‘Y’ Sulphate’ is commonly known as Nila thotha.	R. Zn
4. Bronze medals are primarily made up of Copper and ‘Z’.	S. Sn
	T. Cu

Code:

W X Y Z
a. Q P R S
b. P Q T S
c. T P Q R
d. Q T P R

78 ਸੂਚੀ II ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚੀ I ਦੀਆਂ ਅਣਜਾਣ ਇਕਾਈਆਂ W, X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਮੇਲ ਕਰੋ:

ਸੂਚੀ I	ਸੂਚੀ II
1. 'W', ਧਰਤੀ ਦੀ ਚਾਪੜ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਤੂ (metal) ਹੈ	P. Fe
2. 'X' ਧਾਤੂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਆਕਸਾਈਡ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ	Q. Al
3. 'Y ਸਲਫੇਟ' ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	R. Zn
4. ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਗਮੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂਬੇ ਅਤੇ 'Z' ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।	S. Sn
	T. Cu

ਕੋਡ:

W X Y Z
a. Q P R S
b. P Q T S
c. T P Q R
d. Q T P R

79 Consider the following statements:

1. ‘Asteya, Brahmacharya and Aparigraha’ are among the famous principles of X. Angas, Upangas, Chedasutras and Mulasutras are literary texts, also associated with X.
2. With respect to socio-religious history of India, ‘Kapalikas’, ‘Kalamukhas’ and ‘Aghoris’ were the sects associated with Y.

X and Y are respectively:

a. Brahmanism and Vajrayana
b. Zoroastrianism and Shaivism
c. Zoroastrianism and Vajrayana
d. Jainism and Shaivism

79 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ:

1. 'ਅਸਤੇਯ, ਬ੍ਰਹਮਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਿਗ੍ਰਹਿ' X ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਅੰਗ, ਉਪੰਗ, ਚੇਦਸੂਤਰ ਅਤੇ ਮੂਲਸੂਤਰ X ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ।
2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, 'ਕਪਾਲਿਕਾ', 'ਕਾਲਮੁਖਾ' ਅਤੇ 'ਅਘੋਰੀ', Y ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਸਨ।

X ਅਤੇ Y ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ:

a. ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ
b. ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨਵਾਦ (ਪਾਰਸੀ ਮੱਤ) ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਮੱਤ
c. ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨਵਾਦ (ਪਾਰਸੀ ਮੱਤ) ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ
d. ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਮੱਤ

80 Which of the following pairs is correctly matched?

a. U.S.A. : Double citizenship
b. U.K. : Well codified written Constitution
c. Australia : Unitary form of Government
d. Switzerland : Unicameral indirect democracy

80 ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਜੁੱਟ ਸਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ?

a. ਯੂ.ਐਸ.ਏ. : ਦੋਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ
b. ਯੂ.ਕੇ.: ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡਬੱਧ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ
c. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ
d. ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ: ਇੱਕ-ਸਦਨੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ

81	Choose the correct statement: a. The Body Mass Index for morbid obesity is over 40. b. National Ambulance Service (NAS) is one of the achievements of National Health Mission for emergency response system, primarily designed for the patients of critical care, trauma and accident victims etc. Number ‘100’ has to be dialled for this service. c. A ray of light is incident (say from air) obliquely at the same angle on water, mustard oil, glycerine and kerosene. The ray would bend the most in kerosene. d. A ray of light is incident (say from air) obliquely at the same angle on water, mustard oil, glycerine and kerosene. The ray would bend the most in water.	81	ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: a. ਰੋਗੀ ਮੋਟਾਪੇ ਲਈ ਬਾਡੀ ਮਾਸ ਇੰਡੈਕਸ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। b. ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾ (NAS) ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ (NHM) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੇਖਭਾਲ, ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਪੀੜਤਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨੰਬਰ '100' ਡਾਇਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। c. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੋਣ 'ਤੇ ਟੇਢੀ (ਮੰਨ ਲਓ ਹਵਾ ਤੋਂ) ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜੇਗੀ। d. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੋਣ 'ਤੇ ਟੇਢੀ (ਮਨ ਲਓ ਹਵਾ ਤੋਂ) ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜੇਗੀ।
82	The increased focus on fifth generation (5G) technology standard for cellular mobile communications over 4G or 3G seems justified because of which of the following advantages? 1. It has potential to improve the quality of telemedicine and digital education. 2. It offers extremely high latency as compared to 4G and 3G. 3. It has enabled the usage of analog cell phones or ‘Brick phones’ for the first time. 4. While it does not support a virtual private network (VPN), it is the first technology to support LTE (Long Term Evolution) a. 1 only b. 1 and 2 only c. 1, 2 and 3 only d. 1, 2, 3 and 4	82	4G ਜਾਂ 3G ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੈਲੂਲਰ ਮੋਬਾਈਲ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ (5G) ਦੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਝੁਕਾਵ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਫਾਇਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ? 1. ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਮੇਡੀਸਨ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। 2. ਇਹ 4G ਅਤੇ 3G ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੇਟੈਂਸੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਇਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਨਾਲਾਗ ਸੈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ 'ਬ੍ਰਿਕ ਫੋਨ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। 4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੈੱਟਵਰਕ (VPN) ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ LTE (ਲੌਂਗ ਟਰਮ ਈਵੇਲੂਸ਼ਨ) ਅਨੁਕੂਲ ਪਹਿਲੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 c. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
83	With respect to art and socio-cultural events of Mughal Rule in India, choose the incorrect statement- a. The Shahjahan period saw the origin of Indian miniature painting in the form of illustrations of Kalpasutra and Nimat Nama. b. Mir Sayyed Ali, Samad, Dasvanth and Basawan were prominent painters of Mughal School c. ‘Pietra dura’ technique and ‘Charbagh style gardens’ were a common feature of Mughal Indo-Islamic architecture. d. ‘Ibadat Khana’ was Akbar’s initiative for conducting religious or spiritual debates and discussions.	83	ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ- a. ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਲਘੂ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਲਪਸੂਤਰ ਅਤੇ ਨਿਮਾਤ ਨਾਮਾ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। b. ਮੀਰ ਸੱਯਦ ਅਲੀ, ਸਮਾਦ, ਦਸਵੰਤ ਅਤੇ ਬਸਾਵਨ ਮੁਗਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਨ। c. 'ਪੀਤਰਾ ਦੁਰਾ ਦੀ ਤਕਨੀਕ' ਅਤੇ 'ਚਾਰਬਾਗ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਬਾਗ' ਮੁਗਲ ਇੰਡੋ-ਇਸਲਾਮਿਕ ਨਕਸ਼ਾ ਨਿਗਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਨ। d. 'ਇਬਾਦਤ ਖਾਨਾ' ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਅਕਬਰ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ।

84	Consider the following events: 1. Introduction of Ilbert bill. 2. Appointment of Education Commission under Sir Wilson Hunter. 3. First complete synchronous decennial census in India. 4. Enactment of First Factory act. These key events of British rule in India were associated with the tenure of: a. Warren Hastings b. Lord Ripon c. William Bentinck d. Lord Curzon	84	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਇਲਬਰਟ ਬਿੱਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ। 2. ਸਰ ਵਿਲਸਨ ਹੰਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ। 3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਕਾਲੀ ਦਸਵਰਸ਼ੀ . ਜਨਗਣਨਾ। 4. ਪਹਿਲੇ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ: a. ਵਾਰਨ ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ b. ਲਾਰਡ ਰਿਪਨ c. ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿੰਕ d. ਲਾਰਡ ਕਰਜ਼ਨ
85	With respect to the Schedules of the Indian Constitution, consider the following statements: 1. Allocation of seats in the Council of States to the States and the Union Territories is provided under Schedule ‘P’ of the Indian Constitution. 2. In 1996, the Parliament enacted the Provisions of the Panchayats (Extension to the Scheduled Areas) Act to extend the provisions of Part IX of the Constitution to Schedule ‘Q’. ‘P’ and ‘Q’ (respectively) are: a. 3rd and 4th b. 4th and 5th c. 5th and 6th d. 4th and 6th	85	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ: 1. ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 'P' ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2. 1996 ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IX ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 'Q' ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਉਪਬੰਧ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰ) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। 'P' ਅਤੇ 'Q' (ਕ੍ਰਮਵਾਰ) ਹਨ: a. ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ b. ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ c. ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ d. ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ
86	Which of the following key amendment(s) of the Indian Constitution is/are correctly matched? 1. Addition of new 'Directive Principles of State Policy' such as Art. 39A, 43A and 48A to the original list: 42nd Constitutional Amendment Act 2. Special status to the Union Territory of Delhi and redesignation as the National Capital Territory of Delhi: 79th Constitutional Amendment Act 3. Reservation of one-third of the seats in Lok Sabha and State Legislative Assemblies for women : 108th Constitutional Amendment Act a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 2 only d. 1, 2 and 3	86	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ(ਆਂ) ਸੋਧ/ਸੋਧਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ(ਆਂ) ਹੈ/ਹਨ? 1. ਨਵੇਂ 'ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 39A, 43A ਅਤੇ 48A ਦੀ ਮੂਲ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: 42ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐੱਕਟ 2. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਨਾਮਿਤ ਕਰਨਾ: 79ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐਕਟ 3. ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ: 108ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐੱਕਟ a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. 1, 2 ਅਤੇ 3

87	World Migration Report 2024 was recently launched by International Organization for Migration and it highlighted the contemporary shifts in global migration. Which of the following is most flawed/incorrect observation in this regard? a. India was the top recipient of remittances globally in 2022 b. India is the world's largest destination country for immigrants (a total of around 14 crores) c. India is largest source of international migrants in the world d. Increasing number of people are being displaced within and out of their country of origin due to political/economic instability, climate change, conflicts and violence	87	ਵਰਲਡ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਪਰਵਾਸ) ਰਿਪੋਰਟ 2024 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਫਾਰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਪਰਵਾਸ) ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਲਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੈ? a. ਭਾਰਤ, 2022 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੈਮਿਟੈਂਸ (ਭਿਜਵਾਈ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ b. ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ (ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 14 ਕਰੋੜ ਹੈ) c. ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੈ d. ਰਾਜਨੀਤਿਕ/ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ, ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਮੁਠਭੇੜ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ
88	Who called village republics 'ruination of India' and equated them to a 'sink of localism' and 'a den of ignorance, narrow mindedness and communalism'? He also led the famous non-violent Mahad Satyagraha. a. Jawharlal Nehru b. B. R. Ambedkar c. Bhagat Singh d. Mahatma Gandhi	88	ਕਿਸਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਗਣਰਾਜਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਬਾਹੀ' ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਸਥਾਨਕਵਾਦੀ ਖੂਹ' ਅਤੇ 'ਅਗਿਆਨਤਾ, ਤੰਗ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਖਾੜੇ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਹਿੰਸਕ ਮਹਾੜ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। a. ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ b. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ c. ਭਗਤ ਸਿੰਘ d. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ
89	Which statement is wrong regarding the duration of Panchayats according to the famous Panchayati Raj Act? a. In general, the Act provides for a five-year term of office to the panchayat at . every level. b. Fresh elections to constitute a panchayat shall be completed before the expiry of its duration or, in case of dissolution, before the expiry of a period of six months from the date of its dissolution. c. If the remainder of the period for which the dissolved panchayat would have continued is less than six months, it shall not be necessary to hold any election for constituting the new panchayat for such period. d. A panchayat reconstituted upon premature dissolution enjoys the full period of five years in office and not just remainder of the period for which the dissolved Panchayat would have continued had it not been so dissolved.	89	ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ/ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਗਲਤ ਹੈ? a. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। b. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ, ਉਸਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ, ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। c. ਜੇਕਰ ਭੰਗ ਹੋਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪੰਚਾਇਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। d. ਅਚਨਚੇਤ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੇ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਭੰਗ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਗ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ।

90	Which of the following group of geographical entities is correctly described/ is in correct order? a. Equator passes through Brazil, Zimbabwe, Philippines and Nigeria b. Chandigarh, Delhi, Mangalore and Chennai are located on same longitude c. Dulhasti, Baglihar, Tulbul and Nathpa Jhakri river valley projects are located on Chenab d. Australia and Kazakhstan have large reserves of Uranium, and Uranium is also associated with Jaduguda and Tummalapalle mines in India.	90	ਭੂਗੋਲਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ/ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ? a. ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ, ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਅਤੇ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ b. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ, ਮੰਗਲੌਰ ਅਤੇ ਚੇਨਈ ਇੱਕੋ ਲੰਬਕਾਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ c. ਦੁਲਹਸਤੀ, ਬਗਲਿਹਾਰ, ਤੁਲਬੁਲ ਅਤੇ ਨਾਥਪਾ ਝਾਕੜੀ ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਨਾਬ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ। d. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਕਜ਼ਾਖਸਤਾਨ ਕੋਲ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਦੂਗੋੜਾ ਅਤੇ ਤੁਮਲਾਪੱਲੀ ਖਾਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
91	4 residents of Punjab-Vinci, Raphael, Michelangelo and Gogh were giving clues so as to make others guess the district they were residing in. Their statements are recorded below: Vinci- "My district is located in South West Punjab and does not share any border with Pakistan" Raphael- "I live in the Bist Doab and if you want to see Jang-e-Azadi Memorial, you should visit my district" Michelangelo- "My district is home to Mai Bhago Armed Forces Preparatory Institute and Siswan reserve" Gogh- " My district has much historical significance as it is home to Sanghol, Gurudwara Jyoti Saroop and Rauza Sharif" Assuming their statements to be true, which of the following is most probable pair of resident and the district in which he resides? a. Vinci: Fazilka b. Raphael: Amritsar c. Michelangelo: Sahibzada Ajit Singh Nagar d. Gogh: Malerkotla	91	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਵਸਨੀਕ-ਵਿੰਚੀ, ਰਾਫੇਲ, ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ ਅਤੇ ਗੋ ਸੁਰਾਗ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਹਨ: ਵਿੰਚੀ- "ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰਹੱਦ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ"। ਰਾਫੇਲ- "ਮੈਂ ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ- "ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਪ੍ਰੈਪਰੇਟਰੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅਤੇ ਸਿਸਵਾਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦਾ ਘਰ ਹੈ"। ਗੋ- "ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਘੋਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਘਰ ਹੈ"। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜੋੜਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? a. ਵਿੰਚੀ : ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ b. ਰਾਫੇਲ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ c. ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ: ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ d. ਗੋ: ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ
92	Clownfish are vibrant reef fish that can be found in Indian Ocean and live in symbiosis with sea-anemones. Clownfish show a strong social hierarchy. If dominant female dies or is removed from the system, which of the following is most likely to happen? a. Sea anemone will exhibit bioluminescence to attract new females. b. Sea anemones will prey upon the males c. Dominant male will change sex d. All the clownfish will migrate and sea anemones will die	92	ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਜੀਵੰਤ ਰੀਫ ਮੱਛੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ-ਐਨੀਮੋਨਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਜੀਵਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਦਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? a. ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਨਵੀਆਂ ਮਾਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਇਓਲੂਮਿਨੇਸੈਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ। b. ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਨਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। c. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਰ ਲਿੰਗ ਬਦਲ ਲਵੇਗਾ। d. ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਮਰ ਜਾਣਗੇ।

93	With respect to folklore of Punjab, choose the correct chronological order of the following Punjabi wedding traditions/customs – 1. Sending 'Saha Chitthi' 2. 'Vattna' cermeony 3. 'Paani Vaarna' 4. 'Sehrabandi' a. 1 2 3 4 b. 1 2 4 3 c. 2 1 3 4 d. 2 1 4 3	93	ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ/ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਚੁਣੋ- 1. 'ਸਾਹਾ ਚਿੱਠੀ' ਭੇਜਣਾ 2. 'ਵੱਟਣੇ' ਦੀ ਰਸਮ 3. 'ਪਾਣੀ ਵਾਰਨਾ' 4. 'ਸਿਹਰਾਬੰਦੀ' a. 1 2 3 4 b. 1 2 4 3 c. 2 1 3 4 d. 2 1 4 3
94	Consider the following statements and match the entities in List I with suitable entities of List II: **List I:** 1. Sirocco is hot, dry dusty wind that originates around this region. 2. Bushmen tribes are found in this part of the world. 3. Pygmies (Mbenga and Mbuti) are primarily located in this area. 4. World-renowned geyser called 'Old Faithful' (Yellowstone National Park) is located here. 5. Land of Pampas grassland **List II:** P. USA Q. Sahara desert R. Kalahari Desert S. Amazon Basin T. Argentina U. Congo Basin Code: 1 2 3 4 5 a. Q T S P U b. R U Q S T c. Q R U P T d. R Q S T P	94	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੂਚੀ । ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ॥ ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਇਕਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ: **ਸੂਚੀ I:** 1. ਸਿਰੋਕੋ ਗਰਮ, ਸੁੱਕੀ ਅਤੇ ਧੂੜ ਭਰੀ ਹਵਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 2. ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੁਸ਼ਮੈਨ ਕਬੀਲੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 3. ਪਿਗਮੀਜ਼ (Mbenga ਅਤੇ Mbuti) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹਨ। 4. 'ਓਲਡ ਫੇਥਫੁੱਲ' (ਯੈਲੋਸਟੋਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ) ਨਾਮਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਜ਼ਰ (ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦਾ ਝਰਨਾ) ਇੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। 5. ਪੰਪਾਸ ਘਾਹ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ **ਸੂਚੀ II:** P. ਯੂ.ਐਸ.ਏ Q. ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ R. ਕਾਲਹਾਰੀ ਮਾਰੂਥਲ S. ਐਮਾਜ਼ਾਨ ਬੇਸਿਨ T. ਅਰਜਨਟੀਨਾ U. ਕਾਂਗੋ ਬੇਸਿਨ ਕੋਡ: 1 2 3 4 5 a. Q T S P U b. R U Q S T c. Q R U P T d. R Q S T P

95	Consider the following statements and choose the incorrect statements: 1. While standard unit of measurement of Kinetic Energy is Watts, Potential energy is measured in Joules. 2. While Kinetic Energy can be positive, negative or zero, Work done cannot be negative. 3. During collision of cars on a non-ideal surface, total Kinetic Energy will necessarily be conserved whether the . collision is elastic or inelastic. 4. During an induction training at Punjab Police Academy, a police officer fires a 23 g bullet (with speed of 11.5 m/sec) on a wooden plank such that the bullet emerges out of the plank with only 50% . of its kinetic energy. In such a case, speed of bullet would also have reduced by 50% after emergence with respect to the speed with which it was fired. a. 1 and 4 only b. 2 and 3 only c. 1 and 2 only d. 1, 2, 3 and 4	95	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: 1. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਮਿਆਰੀ ਇਕਾਈ ਵਾਟਸ ਹੈ, ਸਥਿਤਿਜ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਜੂਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਂ ਸਿਫਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। 3. ਗੈਰ-ਆਦਰਸ਼ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦੌਰਾਨ, ਕੁੱਲ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟੱਕਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਟੱਕਰ ਇਲਾਸਟਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ ਇਲਾਸਟਿਕ ਹੈ। 4. ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਦਮੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰੰਭਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਇੱਕ 23 ਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਗੋਲੀ (11.5 ਮੀਟਰ/ਸੈਕਿੰਡ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ) ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀ ਆਪਣੀ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਿਰਫ 50% ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਨਾਲ ਤਖ਼ਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਵੀ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 50% ਤੱਕ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
96	Which statement accurately describes the procedure for amending the Indian Constitution, as laid down in Article 368? a. The bill can be introduced either by a minister or by a private member, and it requires prior permission of the President. b. Each House must pass the bill separately, and in case of a disagreement between the two Houses, a joint sitting is held for deliberation and passage of the bill. c. If the bill seeks to amend the federal provisions of the Constitution, it must be ratified by the legislatures of all the states by a special majority. d. The President must give his assent to the bill. He can neither withhold his assent to the bill nor return the bill for reconsideration of the Parliament.	96	ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਅਨੁਛੇਦ 368 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹੀ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? a. ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। b. ਹਰੇਕ ਸਦਨਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। c. ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। d. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

97	'Delhi Durbars' were majestic events organised by the British Viceroys to mark the coronation of Emperors or Empresses. In this regard, consider the following statements and choose the correct option- 1. First Delhi Durbar was organized by Lord Dalhousie. Queen Victoria visited the Durbar and assumed the title of 'Empress of India'. 2. Second Durbar of 1903 saw the announcement of Shifting of the Imperial Capital from Calcutta to Delhi by Lord Cornwallis. 3. Delhi Durbar of 1911 marked the succession of King George V and was attended by Emperor himself. a. 1 only b. 2 only c. 3 only d. 1, 2 and 3	97	'ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ' ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਜਾਂ ਮਹਾਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਾਹੀ ਸਮਾਗਮ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ- 1. ਪਹਿਲਾ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 'ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। 2. 1903 ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਕਾਰਨਵਾਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ। 3. 1911 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਨੇ ਰਾਜਾ ਜਾਰਜ ਪੰਜਵੇਂ ਦੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨੀ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਖੁਦ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 c. ਕੇਵਲ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
98	Punjab, in Independent India has earned the epithet of 'granary of India'. In this context, consider the following statements about the Punjab's state of economy- 1. Of the three major sectors of economy, Service sector has the largest employment share in Punjab, while agriculture and allied sector has the highest employment share at national level. 2. Agriculture sector contributes around 60% to the Punjab's nominal Gross State Value Added (GSVA) 3. In terms of share in GSVA as compared to share in employment, Punjab's agriculture and allied sector is much more balanced and proportionate as compared to national level. Which of these statement(s) is/are correct? a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 3 only d. 1, 2 and 3	98	ਪੰਜਾਬ, ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ- 1. ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਸਾ ਹੈ। 2. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਮਾਤਰ ਕੁੱਲ ਰਾਜ ਮੁੱਲ ਜੋੜ (GSVA) ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਗਭਗ 60% ਹੈ। 3. ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ GSVA ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਪੱਖੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ/ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ/ਹਨ? a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
99	Supreme court of India stated, "Constitution of India hinges on the bedrock of balance between Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy" in which one of the following judgements? a. Golaknath case b. Kesavananda bharati case c. Shayara Bano case d. Minerva mills case	99	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਹੜੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ" ? a. ਗੋਲਕਨਾਥ ਕੇਸ b. ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ c. ਸ਼ਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਕੇਸ d. ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਸ ਕੇਸ

100	Which of the following is the least likely outcome of National Green Hydrogen Mission (by 2030)? a. National Green Hydrogen Production capacity of atleast 5 MMT per annum b. Renewable Energy Capacity addition of 125 GW c. Creation of over 6 Lakh full time jobs d. Attaining the national goal of Net Zero emissions by 2030	100	ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜਾ (2030 ਤੱਕ) ਕਿਹੜਾ ਹੈ? a. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 MMT ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ b. ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ 125 GW ਦਾ . ਵਾਧਾ c. 6 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੁੱਲ ਟਾਈਮ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ d. 2030 ਤੱਕ ਨੈੱਟ ਜ਼ੀਰੋ ਐਮੀਸ਼ਨਸ (ਉਤਸਰਜਨ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ

****

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

PUNJAB PUBLIC SERVICE COMMISSION

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS.

Booklet Sr. No.

Candidate's Name ______________________________

Father's Name ______________________________

Date of Birth : [ ][ ] [ ][ ] [ ][ ][ ][ ]
D D M M Y Y Y Y

Question Booklet Set
A

Total Questions: **100**
Time Allowed: **2** Hours

OMR Response Sheet No. ____________________ Roll No. ________________

Candidate's Signature (Please sign in the box) :

INSTRUCTIONS

1. The candidate shall NOT open this booklet till the time he/she is told to do so by the Invigilation Staff. However, in the meantime, the candidate can read these instructions carefully and subsequently fill the appropriate columns given above in CAPITAL letters. The candidate may also fill the relevant boxes out of 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, supplied separately.
2. Use only blue or black **ball point pen** to fill the relevant columns on this page as well as in the OMR sheet. Use of ink pen or any other pen is not allowed.
3. The candidate shall be liable for any adverse effect if the information given above is wrong, illegible or incomplete.
4. Each candidate is required to attempt 100 questions in 120 minutes, except for orthopedically/visually impaired candidates, who would be given 40 extra minutes, for marking correct responses on the OMR sheet.
5. The question paper booklet has **36** pages.
6. The candidates, when allowed to open the question paper booklet, must first check the entire booklet immediately to confirm that the booklet has complete number of pages, the pages are printed correctly and there are no blank pages. In case there is any such error in the question paper booklet then the candidate should IMMEDIATELY bring it to the notice of the Invigilation Staff and obtain a new booklet of the same series as given earlier.
7. The serial number of the new Question booklet if issued for some reason should be entered in the relevant column of the OMR. The Invigilation Staff must make necessary corrections in their record regarding the change in the serial no. of Question booklet.
8. The paper consists of total 100 Marks. Each question shall carry 1 mark. There are four options for each question and the candidate has to mark the MOST APPROPRIATE answer on the OMR response sheet.
9. There is negative marking (0.25 marks for each question) for questions wrongly answered by the candidate.
10. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
11. The candidate **MUST READ INSTRUCTIONS GIVEN AT THE BACK OF THE OMR SHEET** before answering the questions and check that two carbon copies attached to the OMR sheet are intact.
12. ***The translated version of the questions in Punjabi is provided for reference, but In case of any doubt, the English version of the question is to be treated final.***

ਨੋਟ: ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਵਰ ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਲੜੀ ਨੰ.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਸੈੱਟ

B

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ____________________

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ____________________

ਜਨਮ ਮਿਤੀ ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐

ਦਿਨ ਮਹੀਨਾ ਸਾਲ

ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ: 100

ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ: 2 ਘੰਟੇ

OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ ____________________ **ਰੋਲ ਨੰਬਰ** ____________________

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ (ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕਰੋ)

ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਟੀਕਲ ਮਾਰਕ ਰੀਡਰ (OMR) ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਜੋ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿੱਚ 1 ਤੋਂ 9 ਵਿਚੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਬਕਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2. ਇਸ ਪੰਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ OMR ਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ **ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸਿਆਹੀ ਪੈੱਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
3. ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗਲਤ, ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਅਧੂਰੀ ਹੈ।
4. ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ 120 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ 100 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਆਰਥੋਪੈਡਿਕ/ਨੇਤਰਹੀਣ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਲਈ 40 ਮਿੰਟ ਵੱਧ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
5. ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਦੇ **36** ਪੰਨੇ ਹਨ।
6. ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ **ਤੁਰੰਤ** ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਹੈ, ਪੰਨੇ ਸਹੀ ਛਪੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਨਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲੜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈਟ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
7. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇੰਦਰਾਜ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।
8. ਪੇਪਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 100 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਜਵਾਬ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।
9. ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ ਲਈ ਨੈਗੇਟਿਵ ਮਾਰਕਿੰਗ (ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ 0.25 ਅੰਕ) ਹੈ।
10. ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੂਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
11. ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ OMR **ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਦੋ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਹਨ।
12. **ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਸੰਸਕਰਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।**

Note: English version of the instructions is printed on the back cover of this Booklet.

1	Consider the following geographical/geological and ecological marvels of India: 1. India’s ‘Grand Canyon’ which is beautifully carved by Pennar river as it cut through the Erramala hills 2. Home of Kurinji flowers (Strobilanthes kunthiana) that bloom every twelve years. Its flowering periodicity helps local Paliyan tribe to calculate their age. 3. Believed to be the oldest and largest inhabited riverine island of the world. Recently, masks named after this area (used to depict characters in Bhaona theatre) got a Geographical Indication tag Which of the following option represents the correct group of above quoted locations (respectively)? a. Namcha Barwa, Pir Panjal, Sagar Island b. Palghat, Valley of Flowers, Shivanasamudra c. Shencottah, Mishmi, Srirangam d. Gandikota, Nilgiri, Majuli	1	ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਭੂਗੋਲਿਕ/ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਅਜੂਬਿਆਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਗ੍ਰੈਂਡ ਕੈਨਿਯਨ (ਦੱਰਾ)' ਜੋ ਕਿ ਪੇਨਾਰ ਨਦੀ ਦੁਆਰਾ ਏਰਾਮਾਲਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹੋਏ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। 2. ਕੁਰਿੰਜੀ ਫੁੱਲਾਂ (ਸਟ੍ਰੋਬਿਲੈਂਥੇਸ ਕੁੰਥੀਆਨਾ, ਜੋ ਹਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੜਦੇ ਹਨ), ਦਾ ਘਰ। ਇਸ ਫੁੱਲ ਦਾ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਸਥਾਨਕ ਪਾਲੀਆਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਬਾਦ ਦਰਿਆਈ ਟਾਪੂ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਨਕਾਬ (ਜੋ ਭਾਓਨਾ ਮੰਚਕਲਾ ਵਿੱਚ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੰਕੇਤਕ (ਜੀ.ਆਈ.) ਟੈਗ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਨਿਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ? a. ਨਮਚਾ ਬਰਵਾ, ਪੀਰ ਪੰਜਾਲ, ਸਾਗਰ ਟਾਪੂ b. ਪਾਲਘਾਟ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟੀ, ਸ਼ਿਵਨਸਮੁਦ੍ਰ c. ਸ਼ੇਨਕੋਟਾਹ, ਮਿਸ਼ਮੀ, ਸ੍ਰੀਰੰਗਮ d. ਗੰਡੀਕੋਟਾ, ਨੀਲਗਿਰੀ, ਮਾਜੁਲੀ
2	Identify the country ‘X’ from the following: 1. India signed Treaty of Peace and Friendship with ‘X’ in 1950 2. ‘Kalapani’ and ‘Limpiyadhura’ remained a bone of contention between India and ‘X’ for long 3. 'X' recently became the first South Asian Country to officially register same-sex marriage 4. Joint Military Exercise ‘SURYA KIRAN’ is conducted between India and 'X' a. Sri Lanka b. Bhutan c. Nepal d. Myanmar	2	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੇਸ਼ 'X' ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਨੇ 1950 ਵਿੱਚ 'X' ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ। 2. 'ਕਾਲਾਪਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਲਿੰਪੀਆਧੁਰਾ' ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ 'X' ਵਿਚਕਾਰ ਤਨਾਓ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਰਹੇ ਹਨ। 3. 'X' ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਮਲਿੰਗੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 4. ਸੰਯੁਕਤ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ 'ਸੂਰਿਆ ਕਿਰਨ' ਭਾਰਤ ਅਤੇ 'X' ਵਿਚਕਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। a. ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ b. ਭੂਟਾਨ c. ਨੇਪਾਲ d. ਮਿਆਂਮਾਰ
3	Consider the following statements and choose the incorrect option. a. Baking soda can be used in fire extinguishers. b. Calcium phosphate, present in tooth enamel, is basic in nature. c. Ascorbic acid is used in the treatment of bone marrow and scurvy diseases. d. Acetic and Formic acids are most common acids present in apple.	3	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। a. ਬੇਕਿੰਗ ਸੋਡੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। b. ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਈਨੈਮਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਫਾਸਫੇਟ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਜੋਂ ਖਾਰ ਤੱਤ ਹੈ। c. ਐਸਕੋਰਬਿਕ ਤੇਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੋਨ ਮੈਰੋ ਅਤੇ ਸਕਰਵੀ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। d. ਐਸੀਟਿਕ ਅਤੇ ਫਾਰਮਿਕ ਤੇਜਾਬ ਸੇਬ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੇਜਾਬ ਹਨ।

4 Identify X, Y and Z:

1. John Rawls gave a politico-moral theory as an alternative to utilitarianism in his 1971 work: ‘A theory of X’, where he propounds X as fairness
2. J.S.Mill advocates in his 1859 work -‘On Y’ that the sole purpose for which power can be rightfully exercised over any member of civilized community, against his will, is to prevent harm to others.
3. Rabindranath Tagore criticised Eurocentric idea of ‘Z’. Exclusionary model of Z, Tagore argued, had resulted in imperialism, war and subjugation of human beings.

X, Y and Z are respectively:

a. Liberty, Equality and Fraternity
b. Freedom, Justice and Secularism
c. Justice, Liberty and Nationalism
d. Rights, Freedom and Capitalism

4 X, Y ਅਤੇ Z ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

1. ਜੌਨ ਰਾਲਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ 1971 ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਕ-ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ: 'X ਦਾ ਸਿੱਧਾਂਤ', ਜਿੱਥੇ ਉਹ X ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
2. ਜੇ.ਐੱਸ.ਮਿਲ ਆਪਣੀ 1859 ਦੀ ਰਚਨਾ-'ਆਨ Y' ਵਿਚ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਸਭਿਅਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।
3. ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੇਂ 'Z' ਦੇ ਯੂਰੋਸੈਂਟ੍ਰਿਕ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ Z ਦੇ ਵਖਰਤਾ ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ, ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

X, Y ਅਤੇ Z ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ:

a. ਲਿਬਰਟੀ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ), ਇਕੁਐਲਿਟੀ (ਸਮਾਨਤਾ) ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ
b. ਫ੍ਰੀਡਮ(ਆਜ਼ਾਦੀ), ਜਸਟਿਸ (ਨਿਆਂ) ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ
c. ਜਸਟਿਸ (ਨਿਆਂ), ਲਿਬਰਟੀ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ
d. ਰਾਈਟਸ (ਅਧਿਕਾਰ), ਫ੍ਰੀਡਮ (ਆਜ਼ਾਦੀ) ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ

5 Approximate percentage share of cropped area for a particular crop in Punjab (for certain years) is given below. Identify the crop from this trend:

1960-61	4.8%
1970-71	6.9%
1980-81	17.5%
1990-91	26.9%
2019-20	40.1%
2021-22	40.1%

a. Wheat
b. Paddy
c. Pulses
d. Sugarcane

5 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ (ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ) ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਫ਼ਸਲੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

1960-61	4.8%
1970-71	6.9%
1980-81	17.5%
1990-91	26.9%
2019-20	40.1%
2021-22	40.1%

a. ਕਣਕ
b. ਝੋਨਾ
c. ਦਾਲਾਂ
d. ਗੰਨਾ

6 Identify the Sikh Guru Sahib from the information given below:

Elder brother:	Ram Rai
Sakhi/anecdote associated:	Pandit Lal Chand and Chajju Ram
Year of merging with eternity ('Jyoti Jyot samana'):	Bikrami Samvat 1721

Which one of the following statements is correct about this Sikh Guru Sahib?

a. Gurudwara Bangla Sahib is associated with him
b. The concept of Miri-Piri is associated with him
c. He was the seventh Sikh Guru
d. Makhan Shah Lubana exclaimed 'Guru Ladho Re' after discovering him

6 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

ਵੱਡਾ ਭਰਾ:	ਰਾਮ ਰਾਏ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਖੀ:	ਪੰਡਿਤ ਲਾਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਛੱਜੂ ਰਾਮ
ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਸਾਲ:	ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ 1721

ਇਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ?

a. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
b. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
c. ਉਹ ਸੱਤਵੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਨ
d. ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ‘ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ’ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾਇਆ

7	'Vestigial organs' denote rudimentary anatomical structures retained in a species through evolution despite having lost their primary function. For example, blind fish living in caves still possess eye structures. In this context, which of the following may be regarded as examples of vestigial organs? 1. Tonsils 2. Intestinal villi 3. Appendix 4. External ears 5. Nails a. 1 and 5 only b. 2, 3 and 5 only c. 1, 3 and 4 only d. 1, 2, 3, 4 and 5	7	'ਅਵਸ਼ੇਸ਼ੀ ਅੰਗ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਰੀਰਿਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? 1. ਗਲ ਦੇ ਮੁੱਢ ਦੀ ਗ੍ਰੰਥੀ 2. ਅੰਤੜੀਆਂ ਦੀ ਵਿਲੀ 3. ਅਪੈਂਡਿਕਸ 4. ਬਾਹਰੀ ਕੰਨ 5. ਨਹੁੰ a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 5 b. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 5 c. ਕੇਵਲ 1, 3 ਅਤੇ 4 d. 1, 2, 3, 4 ਅਤੇ 5
8	Bhakti movement played a pivotal role in bringing socio-religious reforms in Medieval India. Its contribution towards development of vernacular literature cannot be ignored either. In this context, which of the following figures of Bhakti movement are correctly matched with the vernacular language/literature that they helped to enrich? 1. Basavanna and Akka Mahadevi: Kannada 2. Sankardev: Assamese 3. Tukaram: Marathi 4. Lal Ded: Odia a. 1 and 3 only b. 2 and 4 only c. 1, 2 and 3 only d. 2, 3 and 4 only	8	ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ/ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ? 1. ਬਸਵੰਨਾ ਅਤੇ ਅੱਕਾ ਮਹਾਦੇਵੀ: ਕੰਨ੍ਹੜ 2. ਸੰਕਰਦੇਵ: ਅਸਾਮੀ 3. ਤੁਕਾਰਾਮ: ਮਰਾਠੀ 4. ਲਾਲ ਦੇਦ: ਉੜੀਆ a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 4
9	Choose the correct numerical relation among the following: p. Minimum age for contesting election as member of a Panchayat as per Part IX of the Constitution. q. Minimum age for appointment to the office of Governor r. Minimum age of qualification for filling a seat in House of People s. Minimum age of qualification for filling a seat in Council of States (x<y means x is less than y and x=y means x is equal to y) a. p<q<r<s b. p<r<s<q c. p<q=r=s d. p=r<q=s	9	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਸਬੰਧ ਚੁਣੋ: p. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IX ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ q. ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ r. ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ s. ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ (x<y ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ x, y ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ x=y ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ x, y ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ) a. p<q<r<s b. p<r<s<q c. p<q=r=s d. p=r<q=s

10	X was a member of Hindustan Socialist Republican Association (HSRA) and Naujawan Bharat Sabha. FIR of Lahore Conspiracy case (April, 1929), mentions X as accused number 1. It describes him as Swami alias villager, son of Ram Lal. X was executed in March 1931. Identify this freedom fighter X, associated with Ludhiana's 'Naughara Mohalla'. a. Rajguru b. Sukhdev c. Bhagat Singh d. Chandrashekhar Azad	10	X ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (HSRA) ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (ਅਪ੍ਰੈਲ, 1929), X ਦਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਸਵਾਮੀ ਉਰਫ਼ ਪੇਂਡੂ, ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। X ਨੂੰ ਮਾਰਚ 1931 ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ 'ਨੌਘਰਾ ਮੁਹੱਲੇ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ X ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। a. ਰਾਜਗੁਰੂ b. ਸੁਖਦੇਵ c. ਭਗਤ ਸਿੰਘ d. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ
11	A.V. Dicey propounded the concept of 'Rule of Law,' which consists of three elements or aspects. Which one of the following is one of them? a. Judicial Activism b. Equality before law c. Judicial review d. Primacy of Individual duty	11	ਏ.ਵੀ. ਡਾਇਸੀ ਨੇ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜਾ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਜਾਂ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ? a. ਨਿਆਂਇਕ ਸਰਗਰਮੀ b. ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਸਮਾਨਤਾ c. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ d. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ
12	Indian Constitution (unlike the West), embodies a positive concept of secularism. Which of the following does not reflect that? a. Giving equal respect to all religions b. Protecting all religions equally c. Principled Distance Model d. Completely rigid separation between Religion and state	12	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੱਛਮ ਦੇ ਉਲਟ), ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ? a. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ b. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ c. ਸਿੱਧਾਂਤਿਕੀ ਵਿੱਥ ਮਾਡਲ d. ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਵੱਖਰਤਾ
13	Which one of the following reports was not published by the organization/institution that published the other three reports/indices? a. Global Gender Gap Report 2024 b. Global Risks Report 2024 c. Travel and Tourism Development Index 2024 d. Global Liveability Index 2024	13	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ/ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ? a. ਗਲੋਬਲ ਜੈਂਡਰ ਗੈਪ ਰਿਪੋਰਟ 2024 b. ਗਲੋਬਲ ਰਿਸਕਸ ਰਿਪੋਰਟ 2024 c. ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2024 d. ਗਲੋਬਲ ਲਿਵੇਬਿਲੀਟੀ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2024
14	Consider the following statements and comment on their respective falsity/truth: 1. Out of Polio, Rabies, Influenza and Diptheria, Diptheria is not a viral disease. 2. Out of Malaria, Dengue, Kala-azar and Polio, Kala-azar is not covered under National vector borne disease control programme (NVBDCP) 3. Out of Tuberculosis, Diabetes, HIV/AIDS and Influenza, Diabetes is not an example of infectious disease. Code: 1 2 3 a. True True True b. False True False c. True False True d. False False False	14	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ: 1. ਪੋਲੀਓ, ਰੇਬੀਜ਼, ਇਨਫਲੂਐਂਜ਼ਾ ਅਤੇ ਡਿਪਥੀਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ, ਡਿਪਥੀਰੀਆ ਵਾਇਰਲ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2. ਮਲੇਰੀਆ, ਡੇਂਗੂ, ਕਾਲਾ-ਅਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਪੋਲੀਓ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਾਲਾ-ਅਜ਼ਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੈਕਟਰ-ਜਣਿਤ ਰੋਗ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (NVBDCP) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 3. ਤਪਦਿਕ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ, ਐੱਚ.ਆਈ.ਵੀ./ਏਡਜ਼ ਅਤੇ ਇਨਫਲੂਐਂਜ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ ਸੰਕਰਾਮਕ ਰੋਗ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ: 1 2 3 a. ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ b. ਗਲਤ ਸਹੀ ਗਲਤ c. ਸਹੀ ਗਲਤ ਸਹੀ d. ਗਲਤ ਗਲਤ ਗਲਤ

15	Consider the following statements about Atharvaveda and choose the correct statement: 1. It contains the famous Purusha Sukta and has two divisions- Krishna and Shukla 2. It is earliest known work which is primarily in prose form. It deals with the 'other-world' for which it prescribes set of guidelines to Adhvaryu priests (who were entrusted with conducting ritualistic sacrifices). 3. It contains mantras to cure diseases and to ward off adverse forces. a. 1, 2 and 3 b. 1 and 3 only c. 1 and 2 only d. 3 only	15	ਅਥਰਵਵੇਦ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 1. ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਸੂਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ- ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਲ। 2. ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ 'ਪਾਰਲੌਕਿਕਤਾ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਅਧਵਰਯੂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਲਈ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਬਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 3. ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰ ਹਨ। a. 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 3
16	Consider the following statements: 1. Road category 'W' accounts for the largest proportion of total length of road networks in India. 2. District 'X' in Punjab is part of the Aspirational Districts Programme initiated by the Government of India 3. City 'Y' was selected as one of the cities for development as 'Smart city' in Punjab by the Government of India 4. Line representing equal precipitation is called 'Z' Which one of the following is a possible group of W,X, Y and Z respectively: a. National Highways, Mansa, Ludhiana, Isohel b. Rural Roads, Firozpur, Jalandhar, Isohyet c. District roads, Moga, Mohali, Isotach d. State Highways, Sangrur, Amritsar, Isotim	16	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਜਾਲ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਸੜਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'W' ਦਾ ਹੈ। 2. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 'X' ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (Aspirational Districts Programme) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। 3. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 'ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ' ਵਜੋਂ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'Y' ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 4. ਬਰਾਬਰ ਵਰਖਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ 'Z' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। W, X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੰਭਵ ਸਮੂਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ: a. ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ, ਮਾਨਸਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਆਈਸੋਹੇਲ b. ਪੇਂਡੂ ਸੜਕਾਂ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ, ਆਈਸੋਹਾਈਟ c. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੜਕਾਂ, ਮੋਗਾ, ਮੋਹਾਲੀ, ਆਈਸੋਟੇਕ d. ਰਾਜ ਮਾਰਗ, ਸੰਗਰੂਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਈਸੋਟਿਮ
17	'Which of the following federal principles are not found in Indian federation? 1. Bifurcation of the judiciary between the Federal and State Governments 2. Equality of representation of all the states in the upper house of the Federal Legislature 3. The Union cannot be destroyed by any state seceding from the Union at its will 4. Federal Government can redraw the map of the Indian Union by forming new States a. 1, 2 and 3 only b. 2, 3 and 4 only c. 1 and 2 only d. 3 and 4 only	17	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਘੀ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ? 1. ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ। 2. ਸੰਘ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ। 3. ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 4. ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4

18	'Introduction of token currency' and 'enhanced taxation of Doab region' were experiments associated with that ruler of Delhi Sultanate who is also known to have shifted the capital from : a. Jahanpanah to Akbarabad (Agra) b. Delhi to Devagiri (Daulatabad) c. Dinpanah to Shergarh (Purana Qila) d. Agra to Fatehpur Sikri	18	'ਸੰਕੇਤਕ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਲਾਗੂਕਰਨ' ਅਤੇ 'ਦੁਆਬ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰ ਦਾ ਵਾਧਾ", ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ _______ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਸੀ: a. ਜਹਾਂਪਨਾਹ ਤੋਂ ਅਕਬਰਾਬਾਦ (ਆਗਰਾ) b. ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਦੇਵਗਿਰੀ (ਦੌਲਤਾਬਾਦ) c. ਦੀਨਪਨਾਹ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ (ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਲ੍ਹਾ) d. ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਫ਼ਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ
19	Consider the following Indus Valley Civilization sites and choose the southernmost site among them: a. Harappa b. Dholavira c. Rakhigarhi d. Mohenjodaro	19	ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਸਥਾਨ ਚੁਣੋ: a. ਹੜੱਪਾ b. ਧੋਲਾਵੀਰਾ c. ਰਾਖੀਗੜ੍ਹੀ d. ਮੋਹਿੰਜੋਦੜੋ
20	According to Dr. Ivor Jennings, who is referred to as the 'alternative prime minister' in the parliamentary system? a. The Chief Justice of the Supreme Court b. The President of the country c. The leader of the ruling political party d. The leader of the opposition	20	ਡਾ. ਆਈਵਰ ਜੈਨਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਲਪਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? a. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਧੀਸ਼ b. ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ c. ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ d. ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ
21	Choose the correct statement: a. The Body Mass Index for morbid obesity is over 40. b. National Ambulance Service (NAS) is one of the achievements of National Health Mission for emergency response system, primarily designed for the patients of critical care, trauma and accident victims etc. Number '100' has to be dialled for this service. c. A ray of light is incident (say from air) obliquely at the same angle on water, mustard oil, glycerine and kerosene. The ray would bend the most in kerosene. d. A ray of light is incident (say from air) obliquely at the same angle on water, mustard oil, glycerine and kerosene. The ray would bend the most in water.	21	ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: a. ਰੋਗੀ ਮੋਟਾਪੇ ਲਈ ਬਾਡੀ ਮਾਸ ਇੰਡੈਕਸ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। b. ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾ (NAS) ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ (NHM) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੇਖਭਾਲ, ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਪੀੜਤਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨੰਬਰ '100' ਡਾਇਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। c. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੋਣ 'ਤੇ ਟੇਢੀ (ਮੰਨ ਲਓ ਹਵਾ ਤੋਂ) ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜੇਗੀ। d. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੋਣ 'ਤੇ ਟੇਢੀ (ਮਨ ਲਓ ਹਵਾ ਤੋਂ) ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜੇਗੀ।

22	The increased focus on fifth generation (5G) technology standard for cellular mobile communications over 4G or 3G seems justified because of which of the following advantages? 1. It has potential to improve the quality of telemedicine and digital education. 2. It offers extremely high latency as compared to 4G and 3G. 3. It has enabled the usage of analog cell phones or 'Brick phones' for the first time. 4. While it does not support a virtual private network (VPN), it is the first technology to support LTE (Long Term Evolution) a. 1 only b. 1 and 2 only c. 1, 2 and 3 only d. 1, 2, 3 and 4	22	4G ਜਾਂ 3G ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੈਲੂਲਰ ਮੋਬਾਈਲ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ (5G) ਦੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਝੁਕਾਵ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਫਾਇਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ? 1. ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਮੇਡੀਸਨ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। 2. ਇਹ 4G ਅਤੇ 3G ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੇਟੈਂਸੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਇਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਨਾਲਾਗ ਸੈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ 'ਬ੍ਰਿਕ ਫੋਨ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। 4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੈੱਟਵਰਕ (VPN) ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ LTE (ਲੌਂਗ ਟਰਮ ਈਵੇਲੂਸ਼ਨ) ਅਨੁਕੂਲ ਪਹਿਲੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 c. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
23	With respect to art and socio-cultural events of Mughal Rule in India, choose the incorrect statement- a. The Shahjahan period saw the origin of Indian miniature painting in the form of illustrations of Kalpasutra and Nimat Nama. b. Mir Sayyed Ali, Samad, Dasvanth and Basawan were prominent painters of Mughal School c. 'Pietra dura' technique and 'Charbagh style gardens' were a common feature of Mughal Indo-Islamic architecture. d. 'Ibadat Khana' was Akbar's initiative for conducting religious or spiritual debates and discussions.	23	ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ- a. ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਲਘੂ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਲਪਸੂਤਰ ਅਤੇ ਨਿਮਾਤ ਨਾਮਾ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। b. ਮੀਰ ਸੱਯਦ ਅਲੀ, ਸਮਾਦ, ਦਸਵੰਤ ਅਤੇ ਬਸਾਵਨ ਮੁਗਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਨ। c. 'ਪੀਤਰਾ ਦੂਰਾ ਦੀ ਤਕਨੀਕ' ਅਤੇ 'ਚਾਰਬਾਗ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਬਾਗ' ਮੁਗਲ ਇੰਡੋ-ਇਸਲਾਮਿਕ ਨਕਸ਼ਾ ਨਿਗਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਨ। d. 'ਇਬਾਦਤ ਖਾਨਾ' ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਅਕਬਰ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ।
24	Consider the following events: 1. Introduction of Ilbert bill. 2. Appointment of Education Commission under Sir Wilson Hunter. 3. First complete synchronous decennial census in India. 4. Enactment of First Factory act. These key events of British rule in India were associated with the tenure of: a. Warren Hastings b. Lord Ripon c. William Bentinck d. Lord Curzon	24	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਇਲਬਰਟ ਬਿੱਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ। 2. ਸਰ ਵਿਲਸਨ ਹੰਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ। 3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਕਾਲੀ ਦਸਵਰਸ਼ੀ . ਜਨਗਣਨਾ। 4. ਪਹਿਲੇ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ: a. ਵਾਰਨ ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ b. ਲਾਰਡ ਰਿਪਨ c. ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿੰਕ d. ਲਾਰਡ ਕਰਜ਼ਨ

25	With respect to the Schedules of the Indian Constitution, consider the following statements: 1. Allocation of seats in the Council of States to the States and the Union Territories is provided under Schedule 'P' of the Indian Constitution. 2. In 1996, the Parliament enacted the Provisions of the Panchayats (Extension to the Scheduled Areas) Act to extend the provisions of Part IX of the Constitution to Schedule 'Q'. 'P' and 'Q' (respectively) are: a. 3rd and 4th b. 4th and 5th c. 5th and 6th d. 4th and 6th	25	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ: 1. ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 'P' ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2. 1996 ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IX ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 'Q' ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਉਪਬੰਧ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰ) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। 'P' ਅਤੇ 'Q' (ਕ੍ਰਮਵਾਰ) ਹਨ: a. ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ b. ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ c. ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ d. ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ
26	Which of the following key amendment(s) of the Indian Constitution is/are correctly matched? 1. Addition of new 'Directive Principles of State Policy' such as Art. 39A, 43A and 48A to the original list: 42nd Constitutional Amendment Act 2. Special status to the Union Territory of Delhi and redesignation as the National Capital Territory of Delhi: 79th Constitutional Amendment Act 3. Reservation of one-third of the seats in Lok Sabha and State Legislative Assemblies for women : 108th Constitutional Amendment Act a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 2 only d. 1, 2 and 3	26	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ(ਆਂ) ਸੋਧ/ਸੋਧਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ(ਆਂ) ਹੈ/ਹਨ? 1. ਨਵੇਂ 'ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 39A, 43A ਅਤੇ 48A ਦੀ ਮੂਲ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: 42ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐੱਕਟ 2. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਨਾਮਿਤ ਕਰਨਾ: 79ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐਕਟ 3. ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ: 108ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐੱਕਟ a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
27	World Migration Report 2024 was recently launched by International Organization for Migration and it highlighted the contemporary shifts in global migration. Which of the following is most flawed/incorrect observation in this regard? a. India was the top recipient of remittances globally in 2022 b. India is the world's largest destination country for immigrants (a total of around 14 crores) c. India is largest source of international migrants in the world d. Increasing number of people are being displaced within and out of their country of origin due to political/economic instability, climate change, conflicts and violence	27	ਵਰਲਡ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਪਰਵਾਸ) ਰਿਪੋਰਟ 2024 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਫਾਰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਪਰਵਾਸ) ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਲਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੈ? a. ਭਾਰਤ, 2022 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੈਮਿਟੈਂਸ (ਭਿਜਵਾਈ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ b. ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ (ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 14 ਕਰੋੜ ਹੈ) c. ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੈ d. ਰਾਜਨੀਤਿਕ/ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ, ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਮੁਠਭੇੜ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ

28	Who called village republics 'ruination of India' and equated them to a 'sink of localism' and 'a den of ignorance, narrow mindedness and communalism'? He also led the famous non-violent Mahad Satyagraha. a. Jawharlal Nehru b. B. R. Ambedkar c. Bhagat Singh d. Mahatma Gandhi	28	ਕਿਸਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਗਣਰਾਜਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਬਾਹੀ' ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਸਥਾਨਕਵਾਦੀ ਖੂਹ' ਅਤੇ 'ਅਗਿਆਨਤਾ, ਤੰਗ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਖਾੜੇ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਹਿੰਸਕ ਮਹਾੜ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। a. ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ b. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ c. ਭਗਤ ਸਿੰਘ d. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ
29	Which statement is wrong regarding the duration of Panchayats according to the famous Panchayati Raj Act? a. In general, the Act provides for a five-year term of office to the panchayat at . every level. b. Fresh elections to constitute a panchayat shall be completed before the expiry of its duration or, in case of dissolution, before the expiry of a period of six months from the date of its dissolution. c. If the remainder of the period for which the dissolved panchayat would have continued is less than six months, it shall not be necessary to hold any election for constituting the new panchayat for such period. d. A panchayat reconstituted upon premature dissolution enjoys the full period of five years in office and not just remainder of the period for which the dissolved Panchayat would have continued had it not been so dissolved.	29	ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ/ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਗਲਤ ਹੈ? a. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। b. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ, ਉਸਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ, ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। c. ਜੇਕਰ ਭੰਗ ਹੋਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪੰਚਾਇਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। d. ਅਚਨਚੇਤ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੇ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਭੰਗ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਗ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ।
30	Which of the following group of geographical entities is correctly described/ is in correct order? a. Equator passes through Brazil, Zimbabwe, Philippines and Nigeria b. Chandigarh, Delhi, Mangalore and Chennai are located on same longitude c. Dulhasti, Baglihar, Tulbul and Nathpa Jhakri river valley projects are located on Chenab d. Australia and Kazakhstan have large reserves of Uranium, and Uranium is also associated with Jaduguda and Tummalapalle mines in India.	30	ਭੂਗੋਲਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ/ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ? a. ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ, ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਅਤੇ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ b. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ, ਮੰਗਲੌਰ ਅਤੇ ਚੇਨਈ ਇੱਕੋ ਲੰਬਕਾਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ c. ਦੁਲਹਸਤੀ, ਬਗਲਿਹਾਰ, ਤੁਲਬੁਲ ਅਤੇ ਨਾਥਪਾ ਝਾਕੜੀ ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਨਾਬ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ। d. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਕਜ਼ਾਖਸਤਾਨ ਕੋਲ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਦੂਗੋੜਾ ਅਤੇ ਤੁਮਲਾਪੱਲੀ ਖਾਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

31	Harry, Hermione, Ron and Dobby were arguing about certain phenomena they observed around them. They also tried to put forth some arguments to explain their observations, which are presented below- Harry: I saw a lightning strike at some distance but I heard the thunder a little after I saw the flash. This might be because the speed of light is greater than that of the sound. Hermoine: We were travelling on a ship in River Danube. As we entered the Black Sea, our ship rose in level. This may be because of higher buoyant force in sea water which is generally denser than the river water. Dobby: Whenever large electric current flows through a circuit and hence through a fuse wire, the large heat produced melts the fuse wire. The circuit thus breaks and the current stops. Fuse is thus a safety device and prevents damage to appliances. Ron: Tungsten has a very high melting point with very low resistivity. Thus it allows the current to pass through it easily and limits the loss of electric energy into heat. That's why filaments of electric bulb are made of tungsten. Whose observation-argument pair was most flawed? a. Ron b. Dobby c. Hermoine d. Harry	31	ਹੈਰੀ, ਹਰਮਾਇਨੀ, ਰੌਨ ਅਤੇ ਡੌਬੀ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੇਖੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ- ਹੈਰੀ: ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਗਰਜ਼ ਸੁਣੀ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਰਮਾਇਨੀ: ਅਸੀਂ ਡੈਨਿਊਬ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਲੇ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਜਹਾਜ਼ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਉਛਾਲ ਬਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਗਾੜ੍ਹਾ (denser) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡੌਬੀ: ਜਦੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਸਰਕਟ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਫਿਊਜ਼ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵੱਡਾ ਤਾਪ ਫਿਊਜ਼ ਤਾਰ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਟ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੰਟ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਊਜ਼ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਰੌਨ: ਟੰਗਸਟਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕਤਾ (resistivity) ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਘਲਣ ਅੰਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੰਟ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਵਜੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਤੋਂ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਿਜਲਈ ਬਲਬ ਦੇ ਫਿਲਾਮੈਂਟ ਟੰਗਸਟਨ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ-ਦਲੀਲ ਜੋੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ? a. ਰੌਨ b. ਡੌਬੀ c. ਹਰਮਾਇਨੀ d. ਹੈਰੀ
32	Balkh and Bukhara are historic cities that also find mention in a well known Punjabi proverb: "Jo sukh chajju de chubare oh Balakh na Bukharey". In which modern day countries are Balkh and Bukhara located? a. Afghanistan and Uzbekistan respectively b. Both are located in Iran c. Saudi Arabia and Iraq respectively d. Both are located in Iraq	32	ਬਲਖ ਅਤੇ ਬੁਖਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: "ਜੋ ਸੁਖ ਛੱਜੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ, ਓਹ ਬਲਖ਼ ਨਾ ਬੁਖ਼ਾਰੇ"। ਬਲਖ਼ ਅਤੇ ਬੁਖ਼ਾਰਾ ਕਿਹੜੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ? a. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ b. ਦੋਵੇਂ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ c. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਇਰਾਕ d. ਦੋਵੇਂ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ
33	Identify the fauna X from the information given below- A generally shy mammal found in parts of North-East India, X is the state animal of Sikkim. Recently, Zoological Survey of India has signed an MOU with the Royal Government of Bhutan to conduct population assessment of the X, through a non-invasive method. 'Master Shifu' is an anthropomorphic X associated with Dream Works Animation's martial arts/action-comedy franchise. International X day is celebrated on third Saturday of September every year. a. Snow Leopard b. Star Tortoise c. Red Panda d. One -horned rhinoceros	33	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜੀ X ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ- ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਥਣਧਾਰੀ ਜੀਵ, X ਸਿੱਕਮ ਦਾ ਰਾਜ ਜਾਨਵਰ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਰਵੇਖਣ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਦਖਲੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ X ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਭੂਟਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ MOU 'ਤੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। 'ਮਾਸਟਰ ਸ਼ਿਫੂ' ਡ੍ਰੀਮ ਵਰਕਸ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਯੁੱਧ ਕਲਾ/ਐਕਸ਼ਨ-ਕਾਮੇਡੀ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇੱਕ ਮਾਨਵ-ਰੂਪੀ X ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ X ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। a. ਹਿਮ-ਤੇਂਦੁਆ b. ਸਿਤਾਰਾ ਕੱਛੂ c. ਲਾਲ ਪਾਂਡਾ d. ਇੱਕ ਸਿੰਗ ਵਾਲਾ ਗੈਂਡਾ

34	'Choke points' are strategic locations of immense importance. They are not just central to international maritime trade, but also play role of a keystone in the arch of geopolitics. Certain choke points are shown in the figure below. Identify the Strait of Hormuz and Strait of Malacca on the map: 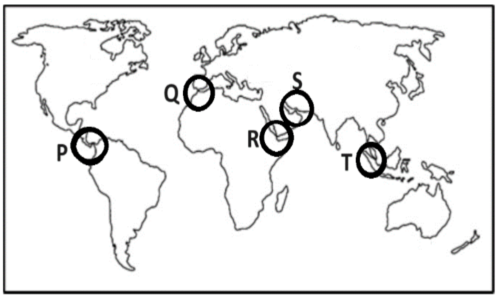 a. R and P respectively b. Q and R respectively c. R and T respectively d. S and T respectively	34	'ਚੋਕ ਪੁਆਇੰਟ' ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਮਿਹਰਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪੱਥਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚੋਕ ਪੁਆਇੰਟ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਅਤੇ ਮਲਾਕਾ ਜਲਡਮਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 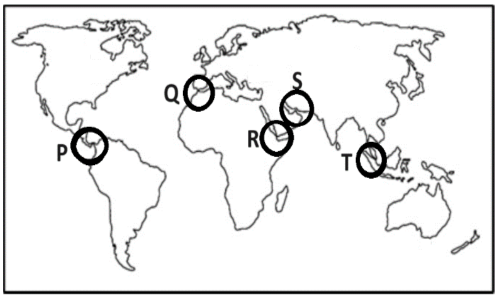 a. ਕ੍ਰਮਵਾਰ R ਅਤੇ P b. ਕ੍ਰਮਵਾਰ Q ਅਤੇ R c. ਕ੍ਰਮਵਾਰ R ਅਤੇ T d. ਕ੍ਰਮਵਾਰ S ਅਤੇ T
35	Inspired from the classical tradition of the Ajanta murals, 'Bride's Toilet' is a 1937 work of art whose popularity was perhaps matched only by other works of this artist like 'Brahmacharis' and 'Lady Daljit Singh of Kapurthala'. Identify this avant-garde artist whose 'The Story Teller' recently set the record for the 'most expensive work of Indian art sold at an auction' (valued at around ₹ 61.8 crore). a. Amrita Sher-Gil b. Raja Ravi Varma c. Abanindranath Tagore d. Sobha Singh	35	ਅਜੰਤਾ ਦੇ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਨਾਤਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ, 'ਬ੍ਰਾਈਡਜ਼ ਟਾਇਲਟ' 1937 ਦੀ ਕਲਾ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਜ਼' ਅਤੇ 'ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਲੇਡੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਐਵਾਂ-ਗਾਰਦ (avant-garde) ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੀ 'ਦ ਸਟੋਰੀ ਟੈਲਰ' ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 'ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਕ੍ਰਿਤ' (ਮੁੱਲ ਕਰੀਬ 61.8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। a. ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰ-ਗਿੱਲ b. ਰਾਜਾ ਰਵੀ ਵਰਮਾ c. ਅਬਨਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ d. ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ
36	Ranjit Singh captured 'Zamzama' which was a- a. Fort b. Gun c. Mughal factory d. Diamond	36	ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਜ਼ਮਜ਼ਮਾ' 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ______ ਸੀ। a. ਕਿਲ੍ਹਾ b. ਬੰਦੂਕ c. ਮੁਗ਼ਲ ਫੈਕਟਰੀ d. ਹੀਰਾ
37	Which one of the following is a Constitutional Body? a. National Commission for Scheduled Tribes b. National Commission for Minorities c. National Commission for Women d. NITI Aayog	37	ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ? a. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਆਯੋਗ b. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਆਯੋਗ c. ਕੌਮੀ ਮਹਿਲਾ ਆਯੋਗ d. ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ

38	Who among the following is known for having served water to all wounded members of both the sides of the 'Anandpur battlefield'? He is known to have laid the foundation of Sevapanthi sect or order. a. Bhai Mardana Ji b. Bhai Balwand Ji c. Bhai Mani Singh Ji d. Bhai Kanhaiya Ji	38	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ-ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ' ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾਪੰਥੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। a. ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ b. ਭਾਈ ਬਲਵੰਡ ਜੀ c. ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ d. ਭਾਈ ਕਨ੍ਹਈਆ ਜੀ
39	Shahbazgarhi, Sopara, Girnar and Mansehra are significant from a historic perspective for being the sites of ……… a. Ashokan Rock Edicts b. Mural paintings of Gupta dynasty c. Preservation of Buddha's relics d. Vesara style temple architecture	39	ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ਗੜ੍ਹੀ, ਸੋਪਾਰਾ, ਗਿਰਨਾਰ ਅਤੇ ਮਨਸੇਹਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ……… ਦੇ ਸਥਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। a. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ b. ਗੁਪਤ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਦੀਵਾਰੀ ਚਿੱਤਰਾਂ c. ਬੁੱਧ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ d. ਵੇਸਰ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਮੰਦਰ ਨਕਸ਼ਾਨਿਗਾਰੀ
40	'Bad Rabbit', 'LockBit' and 'WannaCry' are terms often heard in news in context of: a. Israel-Palestine Conflict b. Climate change induced epidemics c. Nuclear warfare d. Ransomware attacks	40	'ਬੈਡ ਰੈਬਿਟ', 'ਲੌਕਬਿਟ' ਅਤੇ 'ਵਾਨਾਕ੍ਰਾਈ' ਅਕਸਰ ਕਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: a. ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਸੰਘਰਸ਼ b. ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਮਹਾਂਮਾਰੀਆਂ c. ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਯੁੱਧ d. ਰੈਨਸਮਵੇਅਰ ਹਮਲੇ
41	**ਨਿਰਦੇਸ਼: ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 41 ਤੇ 42 ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ:** ਹਿਕਮਤ ਓਸ ਖ਼ੁਦਾਵੰਦ ਵਾਲੀ, ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਲਕ ਦਾ। ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਕਰਨ ਚਤੁਰਾਈਆਂ, ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕਦਾ।। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਰਹੇ ਸਰਗਦਾਂ, ਦਾਇਮ ਚਰਖ਼ ਫ਼ਲਕ ਦਾ। ਹਾਸ਼ਮ ਖੂਬ ਹੋਈ ਗੁਲਕਾਰੀ, ਫ਼ਰਸ਼ ਫ਼ਨਾਹ ਖ਼ਲਕ ਦਾ।। 1 ।। ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਹਕੀਮ ਅਜ਼ਲ ਦੇ, ਨਕਸ਼ ਨਿਗਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਹਰ ਅਰਵਾਹ ਅਮੀਰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ, ਕੈਦ ਜਿਸਮ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਜੋ ਮਖ਼ਲੂਕ, ਨਾ ਬਾਹਰ ਉਸ ਥੀਂ, ਅਰਜ਼ ਸਮਾ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਹਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ ਬੁਖ਼ਾਰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ, ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਾਨ ਵਟਾਇਆ।।2।। ਹੁਸਨ ਕਲਾਮ ਜੋ ਸ਼ਾਇਰ ਕਰਦੇ, ਸੁਖ਼ਨ ਨਾ ਸਾਥੀਂ ਆਇਆ । ਜਿਹਾ ਕੁਅਕਲ ਸ਼ਊਰ ਅਸਾਡਾ, ਅਸਾਂ ਭੀ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਹੋਤ ਸੱਸੀ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ, ਕਾਮਲ ਇਸ਼ਕ ਕਮਾਇਆ। ਹਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ ਤਬੀਅਤ ਕੀਤਾ, ਵਹਿਮ ਇਤੇ ਵਲ ਆਇਆ।।3।। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ 'ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਲਕ ਦਾ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? a. ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ b. ਪਛਾਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ c. ਹਾਸ਼ਮ ਦਾ ਮੁਰੀਦ d. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਮਾਲਕ		
42	ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੱਸੀ ਪੰਨੂੰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਹਾਸ਼ਮ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸ੍ਰੋਤ ਕੀ ਰਹੇ ਹਨ? a. ਯਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। b. ਰਾਜੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਸਦਕਾ। c. ਸਵੈ-ਕਬੂਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ d. ਜਗੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ		

43	ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰ ਕੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਪੂਰੇ ਕਰੋ:

	ਸੰਦਰਭ	ਮੁਹਾਵਰਾ
1.	ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਹੋਣਾ	____ਭੱਠ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਨਾ
2.	ਕਿਸੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ/ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵੱਧ ਹੋਣਾ	____ਰੱਤੀਆਂ ਵੱਧ ਹੋਣਾ
3.	ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣਾ	____ਪੱਤਣਾਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਹੋਣਾ
4.	ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰਹਿਣਾ	____ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮਸੀਤ ਬਣਾਉਣਾ

ਕੋਡ

	1	2	3	4
a.	ਦੋ	ਦੱਸ	ਪੰਜ	ਚਾਰ
b.	ਪੰਜ	ਚਾਰ	ਸੱਤ	ਦੋ
c.	ਦੋ	ਪੰਜ	ਸੱਤ	ਚਾਰ
d.	ਅੱਠ	ਦੋ	ਪੰਜ	ਸੱਤ

44 ‘ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।’ ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ‘ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ' ਕੀ ਹੈ?

a. ਅਧਿਕਰਨ ਕਾਰਕ
b. ਸਬੰਧਕੀ ਕਾਰਕ
c. ਅਪਾਦਾਨ ਕਾਰਕ
d. ਸੰਪਰਦਾਨ ਕਾਰਕ

45 ਅਖਾਣ ਪੂਰਾ ਕਰੋ:

ਓੜਕ ਬੱਚਾ ਮੂਲਿਆ, ਤੂੰ ________ ਬਹਿਣਾ

a. ਚੌਂਕੇ
b. ਹੱਟੀ
c. ਚੱਕੀ
d. ਘੋੜੀ

46 ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਦੋਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (X ਅਤੇ Y ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ)?

ਰਸਮ →	ਤਿਲ ਮੇਥਰੇ	ਗਦੋੜਾ ਫੇਰਨਾ
ਸਮਾਂ →	X	Y

ਕੋਡ:

	X	Y
a.	ਪਾਣੀ ਵਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ	ਮੌਤ ‘ਤੇ
b.	ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਵੇਲੇ	ਜਨਮ ਸਮੇਂ
c.	ਲਾਵਾਂ ਫੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਦ	ਲਾੜੇ ਦੇ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ
d.	ਜੰਞ ਦੇ ਢੁਕਣ ਸਮੇਂ	ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ

47 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ।

	Imbecile	Genealogy	Yoke	Yolk
a.	ਨਾਜ਼ੁਕ	ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ	ਮਜ਼ਾਕ	ਜ਼ਰਦੀ
b.	ਮੰਦਬੁੱਧ	ਬੰਸਾਵਲੀ	ਪੰਜਾਲੀ	ਜ਼ਰਦੀ
c.	ਕਮਜ਼ੋਰ	ਲਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਵਿੱਦਿਆ	ਤੰਗਲੀ	ਮਜ਼ਾਕ
d.	ਮਾੜਾ	ਜੀਵਾਣੂ ਵਿੱਦਿਆ	ਤੰਗਲੀ	ਸੁਹਾਗਾ

48 'ਬਾਪੂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਬੇਬੇ ਵੜ ਗਈ' ਕੀ ਹੈ?

a. ਬੁਝਾਰਤ

b. ਟੋਟਕਾ

c. ਅਲਾਹੁਣੀ

d. ਮੁਹਾਵਰਾ

49 ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ:

1. ਝੇੜੇ ਅਤੇ ਬਿਰਹੜੇ ਕਾਲਬੇਲੀਆ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਨਾਚ ਹਨ।

2. 'ਗੋਗਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਝਾੜਨਾ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਫੋਕੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਿਖਾਉਣਾ'।

3. ਚੋਪ, ਸੁੱਭਰ ਤੇ ਛੱਮਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।

4. ਤੀਲੀ, ਲੌਂਗ ਤੇ ਮਛਲੀ ਨੱਕ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ।

a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4

b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3

c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4

d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4

50 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚੋ 'ਤੱਕਲਾ' ਪਛਾਣੋ:

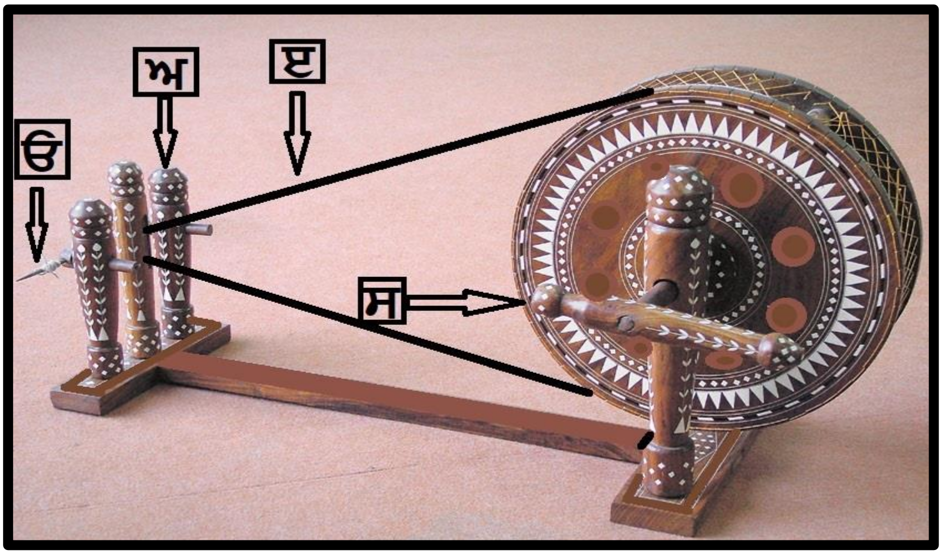

a. ੳ

b. ਅ

c. ੲ

d. ਸ

51 Which of the following is correct about Moorish Mosque located in Punjab?

a. It is located in Malerkotla district

b. It is patterned on the lines of the Grand Mosque of Marrakesh

c. It was built by Sir Muhammad Ahmad Ali Khan

d. It has recently been designated by UNESCO as a World Heritage Site on 10th, July 2024.

51 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮੂਰੀਸ਼ ਮਸਜ਼ਿਦ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ?

a. ਇਹ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ

b. ਇਹ ਮਾਰਾਕੇਸ਼ ਦੀ ਗ੍ਰੈਂਡ ਮਸਜ਼ਿਦ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

c. ਇਹ ਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਹਿਮਦ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਵਾਈ ਗਈ ਸੀ

d. ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 10 ਜੁਲਾਈ, 2024 ਨੂੰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ

52	Assertion (A): Narmada and Tapi form the largest deltas in South Asia after the Sundarbans. Reason (R): Narmada and Tapi pass through rift valleys that are prone to high erosion and their large tributaries pass through soft rocks that contribute enormous silt to the main rivers. a. Both A & R are true. R is the correct explanation of A. b. Both A & R are true but R is not the correct explanation of A. c. A is false but R is true. d. Both A and R are false.	52	ਦਾਅਵਾ (A): ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪੀ, ਸੁੰਦਰਬਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਡੈਲਟਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਨ (R): ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪੀ ਦਰਾੜ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉੱਚ ਖ਼ਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਨਰਮ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਰ (silt) ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। a. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ। R, A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। b. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ ਪਰ R, A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। c. A ਗਲਤ ਹੈ ਪਰ R ਸੱਚ ਹੈ। d. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।
53	Landform representing a crescent-shaped shifting sand dune is called: a. Barchan b. Zeugen c. Playas d. Moraine	53	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਜੋ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: a. ਬਰਖ਼ਾਨ b. ਜ਼ਿਊਜੇਨ c. ਪਲਾਇਆ d. ਮੋਰੇਨ
54	Choose the correct statement: a. Out of Referendum, Plebiscite, Ordinance and Recall, only Plebiscite is not a device of the direct democracy b. Out of Articles 15,22,26 and 44 of the Indian Constitution, only Art. 26 does not directly reveal the secular character of the Indian State. c. As per Article 15 of Indian Constitution, discrimination is prohibited on grounds of religion, sex and caste but race or place of birth can be valid grounds for discrimination by state. d. ‘Public health and sanitation’ come under the purview of State list while ‘population control and family planning’ come under Concurrent list.	54	ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: a. ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ, ਜਨ ਮਤ, ਅਧਿਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰੀਕਾਲ ਵਿਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਜਨ ਮਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ b. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15,22,26 ਅਤੇ 44 ਵਿੱਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। c. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਪਰ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਤਕਰੇ ਲਈ, ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। d. 'ਜਨ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ' ਰਾਜ ਸੂਚੀ (state list) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਜਨਸੰਖਿਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ' ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ (Concurrent list) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

55 Consider the following statements and choose the incorrect statements:

1. Dalai Lama was the first non-Indian to be honoured with Bharat Ratna
2. Nobel Peace Prize 2023 was awarded to Nadia Murad for her efforts to end the use of sexual violence as a weapon of war and armed conflict
3. China became the first Asian nation to win an Olympic medal when Wu Chuanyu got a medal in Athletics in 1900
4. Arjan Singh was the first and only officer of Indian Army to be promoted to five-star rank as Field Marshal.

a. 1, 2, 3 and 4
b. 1 and 3 only
c. 1 and 4 only
d. 3 and 4 only

55 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:

1. ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਰਤੀ ਸਨ
2. ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ 2023 ਨਾਦੀਆ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ, ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮੁੱਠਭੇੜ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
3. ਚੀਨ ਓਲੰਪਿਕ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਜਦੋਂ ਵੂ ਚੁਆਨਯੂ ਨੇ 1900 ਵਿੱਚ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ
4. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਇਕਲੌਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੀਲਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਸਿਤਾਰਾ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

a. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3
c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4
d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4

56 Consider the following places often heard in news:

	Place in news	Region
1	Dagestan and Novo-Ogaryovo	South East Asia
2	Paracel and Spratly islands	Black Sea
3	Zmiinyi or snake Island and port of Odesa	Red Sea
4	Rafah and Khan Yunis	West Africa

Which of these places are correctly matched with the regions in which they are located?

a. 1 and 2 only
b. 2 and 3 only
c. 3 and 4 only
d. None

56 ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ:

	ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨ	ਖੇਤਰ
1	ਦਾਗਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਨੋਵੋ-ਓਗਰੀਓਵੋ	ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ
2	ਪੈਰਾਸਲ ਅਤੇ ਸਪ੍ਰੈਟਲੀ ਟਾਪੂ	ਕਾਲਾ ਸਾਗਰ
3	ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਂ ਸੱਪ ਟਾਪੂ ਅਤੇ ਓਡੇਸਾ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ	ਲਾਲ ਸਾਗਰ
4	ਰਾਫ਼ਾ ਅਤੇ ਖਾਨ ਯੂਨਿਸ	ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਥਾਨ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਥਿਤ ਹਨ?

a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2
b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3
c. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4
d. ਕੋਈ ਨਹੀਂ

57 “Signing countries are expected to decrease the manufacture and use of Hydrofluorocarbons (HFCs) by about 80-85% from their respective baselines by 2045. The rationale is that while HFCs don’t have much impact on depletion of ozone layer, they are powerful greenhouse gases and hence contribute significantly to global warming.” Which of the following is described in this passage?

a. Agenda 21
b. Kigali Agreement
c. Bonn Convention
d. Kunming Montreal Global Biodiversity Framework

57 "ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 2045 ਤੱਕ ਹਾਈਡ੍ਰੋਫਲੋਰੋਕਾਰਬਨਾਂ (HFCs) ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 80-85% ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ HFCs ਦਾ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਕਮੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਗ੍ਰੀਨਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।" ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

a. ਏਜੰਡਾ 21
b. ਕਿਗਾਲੀ ਸਮਝੌਤਾ
c. ਬੌਨ ਸੰਮੇਲਨ
d. ਕੁਨਮਿੰਗ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਗਲੋਬਲ ਬਾਇਓਡਾਇਵਰਸਿਟੀ ਫਰੇਮਵਰਕ

58	Identify the element X from the passage given below- "X is a soft-silvery white alkali metal, often regarded as a critical mineral for India's pursuit of energy self-reliance and transition towards a greener economy. X inferred resources were recently established in Salal-Haimana area of Reasi district in Jammu and Kashmir. 'X- triangle' consisting of Argentina, Bolivia and Chile has more than half of World's total X resources. a. Cesium b. Lithium c. Selenium d. Aluminium	58	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ X ਤੱਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ- "X ਇੱਕ ਨਰਮ-ਚਾਂਦੀ ਰੂਪੀ ਚਿੱਟਾ ਅਲਕਲੀ ਧਾਤੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਊਰਜਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਹਰਿਤ (ਗਰੀਨ) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਣਿਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਿਆਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਲਾਲ-ਹੈਮਾਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ X ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਬੋਲੀਵੀਆ ਅਤੇ ਚਿਲੀ ਦੇ 'X- ਤਿਕੋਣ' ਕੋਲ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕੁੱਲ X ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰੋਤ ਹਨ। a. ਸੀਜ਼ੀਅਮ b. ਲਿਥੀਅਮ c. ਸੇਲੇਨਿਅਮ d. ਐਲਮੀਨੀਅਮ
59	Which one of the following terms, often heard in news, is incorrectly explained? a. Dragonfly- NASA's mission to examine Solar flares and Martian regolith b. Gray goo- hypothetical scenario where self-replicating nanobots destroy the biosphere c. Hyperloop- proposed high speed transportation within low pressure or vacuum tubes d. INS Tabar- Indian Navy's frigate	59	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? a. ਡਰੈਗਨਫਲਾਈ- ਸੂਰਜੀ ਜਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਾਰਸ਼ੀਅਨ (ਮੰਗਲ ਦੀ) ਰੇਗੋਲਿਥ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਸਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ b. ਗ੍ਰੇ ਗੂ - ਪਰਿਕਲਪਨਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤਰਨ ਜਿੱਥੇ ਸਵੈ-ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੈਨੋਬੋਟ ਜੀਵ-ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ c. ਹਾਈਪਰਲੂਪ- ਘੱਟ ਦਬਾ ਜਾਂ ਵੈਕਿਊਮ ਟਿਊਬਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਵਾਲਾ ਆਵਾਜਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ d. INS Tabar - ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਫ੍ਰੀਗੇਟ
60	Which of the following statements is/are correct? 1. Fundamental duties were incorporated into the Constitution based on the suggestions of the Swaran Singh Committee. 2. Paying taxes and to believe in socialism, secularism and democracy are Fundamental Duties under Art 51 A of the Indian Constitution. 3. As per Constitution of India, the Parliament may provide for the imposition of such penalty or punishment as may be considered appropriate for any non-compliance with or refusal to observe any of the fundamental duties and no law imposing such penalty or punishment shall be called in question in any court on the ground of infringement of any of Fundamental Rights or on the ground of repugnancy to any other provision of the Constitution. a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 3 only d. 1, 2 and 3	60	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? 1. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 2. ਕਰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ, ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ '51 ਏ' ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵ ਹਨ। 3. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3

61	Which of the following is a chronologically correct list? a. Order in which European Powers came to India: Portuguese, English, French, Dutch b. Sufi Saints: Sheikh Nizamudin Aulyia, Sheikh Farid, Sheikh Muinudin Sijzi c. Order of foundation of ancient universities of India: Nalanda, Vikramshila, Taxila, Odantapuri d. Events of Indian history (16th Century onwards): Battle of Swally, Bibighar massacre, Operation Polo (Hyderabad)	61	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੈ? a. ਜਿਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ: ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫ੍ਰਾਂਸੀਸੀ, ਡੱਚ b. ਸੂਫੀ ਸੰਤ: ਸ਼ੇਖ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਔਲੀਆ, ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ, ਸ਼ੇਖ ਮੁਈਨੁਦੀਨ ਸਿਜਜ਼ੀ c. ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕ੍ਰਮ: ਨਾਲੰਦਾ, ਵਿਕਰਮਸ਼ਿਲਾ, ਤਕਸ਼ਿਲਾ, ਓਦੰਤਪੁਰੀ d. ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ (16ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ) ਘਟਨਾਵਾਂ: ਸਵਾਲੀ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਬੀਬੀਘਰ ਕਤਲੇਆਮ, ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪੋਲੋ (ਹੈਦਰਾਬਾਦ)
62	With respect to geography of Punjab, which of the following best describes ‘Kandi’ region? a. Sub-mountainous zone of coarse soil near Shivalik foothills dissected by seasonal streams b. Floodplains of Ghaggar river that act as storehouse and source of sand mineral for the state c. Arid region of South-West Punjab studded with sand dunes which is home to xerophytes like cactus d. Area of Bari Doab famous for its fine alluvial soil and Mahogany-Ebony cultivation	62	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਕੰਡੀ' ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? a. ਮੌਸਮੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਿਤ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਤਲਹਟੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੋਟੀ ਦਾਣੇਦਾਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਪ-ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ b. ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਜੋ ਰਾਜ ਲਈ ਰੇਤ ਖਣਿਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ c. ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਿ ਕੈਕਟਸ ਵਰਗੇ ਜ਼ੀਰੋਫਾਈਟਸ ਦਾ ਘਰ ਹੈ d. ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਜੋ ਬਰੀਕ ਜਲੋੜ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਮਹੋਗਨੀ-ਆਬਨੂਸ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।
63	Who was the Governor General of India during first Anglo-Sikh war? a. Hardinge I b. Dalhousie c. Canning d. Dufferin	63	ਪਹਿਲੀ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਕੌਣ ਸੀ? a. ਹਾਰਡਿੰਗ I b. ਡਲਹੌਜ਼ੀ c. ਕੈਨਿੰਗ d. ਡਫਰਿਨ
64	Which programme aims to improve the quality of care in Labour room and Maternity operation theatres to ensure that pregnant women receive respectful care during delivery and post-partum: a. LaQshya b. MAA (Mother's absolute Affection) c. Janani Shishu Suraksha Karyakram d. Pradhan Mantri Matru Vandana Yojana	64	ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਜਣੇਪਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਣੇਪੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਸਵ ਦੌਰਾਨ ਆਦਰਯੋਗ ਦੇਖਭਾਲ ਮਿਲੇ: a. ਲਕਸ਼ਯ (LaQshya) b. ਮਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਪਿਆਰ (MAA) c. ਜਨਨੀ ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਯਕਰਮ d. ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਤਰੂ ਵੰਦਨਾ ਯੋਜਨਾ
65	Election commission of India conducts which of the following elections? 1. Lok sabha elections 2. State Assembly elections 3. Municipality elections 4. For the post of Vice -President Which of the following is correct? a. 1, 2, 3and 4 b. 1 and 2 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 4 only	65	ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ? 1. ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 3. ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 4. ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਪਦ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? a. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 4

66	Indian festivals, traditions and customs epitomize the idea of 'unity in diversity'. In this context, consider the following statements about festivals/celebrations often heard in news and choose the correct statement: 1. Easter is a Christian festival celebrated to commemorate Jesus' resurrection from the dead. 2. Gudi Padwa is a winter festival primarily celebrated in Rajasthan and Haryana to pay tribute to Rajputs who bravely fought against Aurangzeb. 3. Hornbill festival is celebrated in Nagaland and highlights the diverse cultural legacy of the Naga tribes. 4. Navroz is the Islamic New Year that marks the begining of Ramadan. a. 1 and 2 only b. 2 and 4 only c. 1 and 3 only d. 3 and 4 only	66	ਭਾਰਤੀ ਤਿਉਹਾਰ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ 'ਅਨੇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਕਸਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ/ਜਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ: 1. ਈਸਟਰ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਯੀਸੂ ਦੇ ਕਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਗੁੜੀ ਪੜਵਾ ਇੱਕ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸਨ। 3. ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹੌਰਨਬਿਲ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਾ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। 4. ਨਵਰੋਜ਼ ਇਸਲਾਮੀ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਜੋ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4
67	Which of the following hypothetical political party/parties would most likely be recognized by Election Commission of India as 'National Party/Parties'? 1. Party Arsenal is recognized as state party in 4 states only. 2. Party Barcelona's candidates secured 5% of total valid votes polled in 3 states in last General Election to House of People. 3. Party Chelsea won 1% of total seats in House of People at last General Elections. 4. Party Liverpool has been in existence in 5 states since 1947 a. Parties Arsenal, Barcelona and Chelsea b. Parties Barcelona and Liverpool c. Party Arsenal only d. Parties Barcelona and Chelsea	67	ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰਿਕਲਪਿਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? 1. ਪਾਰਟੀ ਆਰਸੇਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। 2. ਪਾਰਟੀ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 5% ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। 3. ਪਾਰਟੀ ਚੈਲਸੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦਾ 1% ਹਿੱਸਾ ਜਿੱਤਿਆ। 4. ਪਾਰਟੀ ਲਿਵਰਪੂਲ 1947 ਤੋਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। a. ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਰਸੇਨਲ, ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਚੈਲਸੀ b. ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਲਿਵਰਪੂਲ c. ਕੇਵਲ ਪਾਰਟੀ ਆਰਸੇਨਲ d. ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਚੈਲਸੀ
68	Consider the following statements about versatile nature and allotropes of Carbon: 1. In diamond, every carbon atom is bonded to three other carbon atoms in a hexagonal shape forming a rigid three-dimensional structure, making it the hardest substance known to man 2. Graphite is smooth, slippery and a good conductor of electricity. 3. Catenation, trivalence, high electronegativity and large size of carbon are reasons for its versatile nature Which of the above statements is/are correct? a. 1 only b. 2 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 3	68	ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਅਨੇਕਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਐਲੋਟ੍ਰੋਪਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਹੀਰੇ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਕਾਰਬਨ ਪਰਮਾਣੂ ਇੱਕ ਛੇਭੁਜੀ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਰਬਨ ਪਰਮਾਣੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ . ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਬਣਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਜਬੂਤ ਪਦਾਰਥ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਗਰੇਫਾਈਟ ਮੁਲਾਇਮ, ਤਿਲਕਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸੰਚਾਲਕ ਹੈ। 3. ਕੈਟੀਨੇਸ਼ਨ, ਟ੍ਰਾਈਵਲੈਂਸ, ਵੱਧ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨੈਗੇਟਿਵਿਟੀ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰ ਇਸਦੇ ਅਨੇਕਮੁਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ/ਕਿਹੜੇ ਸਹੀ ਹੈ/ਹਨ? a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. 1,2 ਅਤੇ 3

69	Pick the correct match: a. UN Decade of Healthy Ageing : 2025-2035 b. ‘Positive checks’ according to the Malthusian perspective on population growth: Warfare, famine, diseases c. Criteria of defining a settlement as urban as per last Indian Census: At least 50 percent of total working population should be engaged in non-agricultural activities d. Countries recently downgraded by World Bank from 'Upper -middle income' countries to 'Lower-middle income' contries: Russia, Bulgaria and Palau	69	ਸਹੀ ਮੇਲ ਚੁਣੋ: a. ਸਿਹਤਮੰਦ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਹਾਕਾ: 2025-2035 b. ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਮੈਲਥੁਸੀਅਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਿਯੰਤਰਣ/ਚੈਕਸ': ਯੁੱਧ, ਕਾਲ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ c. ਪਿਛਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ: ਕੁੱਲ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ d. ਉਹ ਦੇਸ਼ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ 'ਉੱਚ-ਮੱਧ ਆਮਦਨ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 'ਨਿਮਨ-ਮੱਧ ਆਮਦਨ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਰੂਸ, ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਅਤੇ ਪਲਾਊ
70	Consider the following statements: 1. Vitamin ‘X’ plays an important role in blood clotting. 2. Xerophthalmia is a condition caused by Vitamin ‘Y’ deficiency that dries the cornea and mucous membrane of the eye. Identify X and Y (respectively). a. B_{12} and A b. B_{12} and D c. C and B_{12} d. K and A	70	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਵਿਟਾਮਿਨ 'X' ਖੂਨ ਦੇ ਜੰਮਣ/ਕਲਾਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। 2. ਜ਼ੀਰੋਫਥਲੇਮੀਆ, ਵਿਟਾਮਿਨ 'Y' ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਖ ਦੀ ਝਿੱਲੀ ਅਤੇ ਲੇਸਦਾਰ ਪਰਤ ਨੂੰ ਸਕਾਉਂਦੀ ਹੈ। X ਅਤੇ Y (ਕ੍ਰਮਵਾਰ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। a. B_{12} ਅਤੇ A b. B_{12} ਅਤੇ D c. C ਅਤੇ B_{12} d. K ਅਤੇ A
71	Far from being impractical dogmas, Laws of Physics help us understand and explain common phenomenon around us. In this context, which of the following is correctly matched? 1. When a hanging carpet is beaten with a stick, the dust particles start coming out of it: can be explained using Kepler’s first law 2. ‘Parrot pushing down the air with wings’, ‘a swimmer pushing back the water’ and ‘propulsion of rocket by ejection of fluid’ : can be explained using Newton’s third law of motion 3. When a fielder catches a fast ball on a cricket field, she moves her hands backward to increase the time of the catch so that she experiences less force on hands: can be explained using Bernoulli’s theorem a. 2 only b. 3 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 3	71	ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾ ਹੋਕੇ, ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਮ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? 1. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲਟਕਦੇ ਕਾਲੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਝਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂੜ ਦੇ ਕਣ ਬਾਹਰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ਕੈਪਲਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2. 'ਤੋਤਾ ਖੰਭਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕਦਾ ਹੈ', 'ਇੱਕ ਤੈਰਾਕ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਦਾ' ਅਤੇ 'ਦ੍ਰਵ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਕੇਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ': ਨਿਊਟਨ ਦੇ ਗਤੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 3. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫੀਲਡਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੇਜ ਗਤੀ ਦੀ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਬਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇ: ਬਰਨੌਲੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 2 b. ਕੇਵਲ 3 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3

72	With respect to Indian literature in general and Punjabi literature in particular, pick the correct option a. First Jnanpith Award ever was awarded in 1965 to Amrita Pritam b. First Sahitya Academy award in Punjabi language was given in 1955 to Nanak Singh for 'Ik Miyan Do Talwaran' c. Sahitya Academy award is given for most outstanding literary work in 22 languages of 8th schedule of Indian Constitution, apart from Rajasthani and English d. Jnanpith award is given for most outstanding literary work in 22 languages of 8th schedule of Indian Constitution, apart from Haryanvi and English	72	ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ a. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ 1965 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ b. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ. 1955 ਵਿੱਚ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਇਕ ਮਿਆਨ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ' ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। c. ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ . ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। d. ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਰਿਆਣਵੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
73	'"Set up in June 1997 in accordance with Bangkok Declaration, it is a regional inter-governmental organization with its secretariat at Dhaka. It intends to create an enabling environment for rapid economic development apart from establishing multidimensional connectivity and promoting synergy among connectivity frameworks in the region. Its Charter also aspires to promote active collaboration and mutual assistance on matters of common interest in the economic, social, technical and scientific fields. Areas of cooperation vary from trade and energy to counter-terrorism, people to people contact and climate change. India is the lead country of 'Security Sector'. Which of the following organizations/ initiatives is represented in the passage given above? a. ASEAN b. BIMSTEC c. Mekong-Ganga Cooperation d. Indian Ocean Rim Association	73	"ਬੈਂਕਾਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੂਨ 1997 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ, ਇਹ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਢਾਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ, ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਢਾਂਚਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਖੇਤਰ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਤਵਾਦ-ਵਿਰੋਧ, ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਤੱਕ ਵਖਰਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੇਤਰ' ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ।" ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? a. ਆਸੀਆਨ b. ਬਿਮਸਟੇਕ c. ਮੇਕੋਂਗ-ਗੰਗਾ ਸਹਿਯੋਗ d. ਇੰਡੀਅਨ ਓਸ਼ੀਅਨ ਰਿਮ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ

74	Press played an important role in Indian freedom struggle. Towering figures of movement for Indian independence became associated with publishing of various newspapers, books and magazines. In this context, match the following: **Work** / **Personality primarily associated** 1. The precepts of Jesus — p. Annie Besant 2. New India — q. Raja Ram Mohan Roy 3. Kesari — r. Lala Lajpat Rai 4. Unhappy India — s. Bal Gangadhar Tilak Code: 1 2 3 4 a. p q r s b. q p s r c. p q s r d. q p r s	74	ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਭਾਰਤੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ: **ਰਚਨਾ** / **ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ** 1. ਦ ਪਰੀਸੈਪਟਸ ਆਫ ਜੀਸਸ (The precepts of Jesus) — p. ਐਨੀ ਬੇਸੈਂਟ 2. ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ — q. ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ 3. ਕੇਸਰੀ — r. ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ 4. ਅਨਹੈਪੀ ਇੰਡੀਆ (Unhappy India) — s. ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ ਕੋਡ: 1 2 3 4 a. p q r s b. q p s r c. p q s r d. q p r s
75	Consider the following statements: 1. The Representation of the People Act (PPA), 1950 allows a political party to submit a list of star campaigners to the election authorities. 2. Expenditure incurred on electioneering by all the star campaigners must be added to a candidate's poll expenditure. 3. Section 12 of RPA 1951 gives explicit powers to the Election Commission to deregister political parties Which of the statements given above are incorrect? a. 1, 2 and 3 b. 1 and 3 only c. 1 and 2 only d. 2 and 3 only	75	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 2. ਸਾਰੇ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। 3. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਗਲਤ ਹਨ? a. 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3
76	One of the first known documentations of the word 'Punjab' is in the writings of Y, who visited the region in the fourteenth century. Name the Moroccan traveller Y who famously authored his travelogue titled 'The Rihla'. a. Abdur Razzak b. Alberuni c. Ibn Batuta d. Marco Polo	76	'ਪੰਜਾਬ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਣਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ Y ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੋਰੋਕੋ ਦੇ ਯਾਤਰੀ Y ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਨੇ 'ਦਿ ਰਿਹਲਾ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ। a. ਅਬਦੁਰ ਰਜ਼ਾਕ b. ਅਲਬੇਰੂਨੀ c. ਇਬਨ ਬਤੂਤਾ d. ਮਾਰਕੋ ਪੋਲੋ

77	Consider the following statements and choose the correct option regarding their falsity/truth (respectively). 1. The term untouchability is defined under Article 18 of the Constitution. 2. According to the Supreme Court, Freedom of Press is an integral part of Art. 19 of the Constitution 3. According to the Supreme Court, Right to sleep is an integral part of Art. 21 of the Constitution Code: 1 2 3 a. False True False b. True True True c. True False False d. False True True	77	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ (ਤਰਤੀਬਵਾਰ) ਚੁਣੋ । 1. ਛੂਤ-ਛਾਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 18 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। 3. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਂਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੋਡ: 1 2 3 a. ਗਲਤ ਸਹੀ ਗਲਤ b. ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ c. ਸਹੀ ਗਲਤ ਗਲਤ d. ਗਲਤ ਸਹੀ ਸਹੀ
78	Match the unknown entities W,X,Y and Z of List I with suitable elements from List II: <table><tr><th>List I</th><th>List II</th></tr><tr><td>1. ‘W’ is the second most abundant metal in the earth’s crust</td><td>P. Fe</td></tr><tr><td>2. ‘X’ metal is protected by a layer of its own oxide</td><td>Q. Al</td></tr><tr><td>3. ‘Y’ Sulphate’ is commonly known as Nila thotha.</td><td>R. Zn</td></tr><tr><td>4. Bronze medals are primarily made up of Copper and ‘Z’.</td><td>S. Sn</td></tr><tr><td></td><td>T. Cu</td></tr></table>Code: W X Y Z a. Q P R S b. P Q T S c. T P Q R d. Q T P R	78	ਸੂਚੀ II ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚੀ I ਦੀਆਂ ਅਣਜਾਣ ਇਕਾਈਆਂ W, X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਮੇਲ ਕਰੋ: <table><tr><th>ਸੂਚੀ I</th><th>ਸੂਚੀ II</th></tr><tr><td>1. 'W', ਧਰਤੀ ਦੀ ਚਾਪੜ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਤੂ (metal) ਹੈ</td><td>P. Fe</td></tr><tr><td>2. 'X' ਧਾਤੂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਆਕਸਾਈਡ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ</td><td>Q. Al</td></tr><tr><td>3. 'Y ਸਲਫੇਟ' ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।</td><td>R. Zn</td></tr><tr><td>4. ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਗਮੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂਬੇ ਅਤੇ 'Z' ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।</td><td>S. Sn</td></tr><tr><td></td><td>T. Cu</td></tr></table>ਕੋਡ: W X Y Z a. Q P R S b. P Q T S c. T P Q R d. Q T P R

79	Consider the following statements: 1. ‘Asteya, Brahmacharya and Aparigraha’ are among the famous principles of X. Angas, Upangas, Chedasutras and Mulasutras are literary texts, also associated with X. 2. With respect to socio-religious history of India, ‘Kapalikas’, ‘Kalamukhas’ and ‘Aghoris’ were the sects associated with Y. X and Y are respectively: a. Brahmanism and Vajrayana b. Zoroastrianism and Shaivism c. Zoroastrianism and Vajrayana d. Jainism and Shaivism	79	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. 'ਅਸਤੇਯ, ਬ੍ਰਹਮਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਿਗ੍ਰਹਿ' X ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਅੰਗ, ਉਪੰਗ, ਚੇਦਸੂਤਰ ਅਤੇ ਮੂਲਸੂਤਰ X ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ। 2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, 'ਕਪਾਲਿਕਾ', 'ਕਾਲਮੁਖ' ਅਤੇ 'ਅਘੋਰੀ', Y ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਸਨ। X ਅਤੇ Y ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ: a. ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ b. ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨਵਾਦ (ਪਾਰਸੀ ਮੱਤ) ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਮੱਤ c. ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨਵਾਦ (ਪਾਰਸੀ ਮੱਤ) ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ d. ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਮੱਤ
80	Which of the following pairs is correctly matched? a. U.S.A. : Double citizenship b. U.K. : Well codified written Constitution c. Australia : Unitary form of Government d. Switzerland : Unicameral indirect democracy	80	ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਜੁੱਟ ਸਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? a. ਯੂ.ਐਸ.ਏ. : ਦੋਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ b. ਯੂ.ਕੇ.: ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡਬੱਧ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ c. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ d. ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ: ਇੱਕ-ਸਦਨੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ
81	4 residents of Punjab-Vinci, Raphael, Michelangelo and Gogh were giving clues so as to make others guess the district they were residing in. Their statements are recorded below: Vinci- “My district is located in South West Punjab and does not share any border with Pakistan” Raphael- “I live in the Bist Doab and if you want to see Jang-e-Azadi Memorial, you should visit my district” Michelangelo- “My district is home to Mai Bhago Armed Forces Preparatory Institute and Siswan reserve” Gogh- “ My district has much historical significance as it is home to Sanghol, Gurudwara Jyoti Saroop and Rauza Sharif” Assuming their statements to be true, which of the following is most probable pair of resident and the district in which he resides? a. Vinci: Fazilka b. Raphael: Amritsar c. Michelangelo: Sahibzada Ajit Singh Nagar d. Gogh: Malerkotla	81	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਵਸਨੀਕ-ਵਿੰਚੀ, ਰਾਫੇਲ, ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ ਅਤੇ ਗੋ ਸੁਰਾਗ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਹਨ: ਵਿੰਚੀ- "ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰਹੱਦ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ"। ਰਾਫੇਲ- "ਮੈਂ ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ- "ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਪ੍ਰੈਪਰੇਟਰੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅਤੇ ਸਿਸਵਾਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦਾ ਘਰ ਹੈ"। ਗੋ- “ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਘੋਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਘਰ ਹੈ”। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜੋੜਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? a. ਵਿੰਚੀ : ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ b. ਰਾਫੇਲ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ c. ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ: ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ d. ਗੋ: ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ

82	Clownfish are vibrant reef fish that can be found in Indian Ocean and live in symbiosis with sea-anemones. Clownfish show a strong social hierarchy. If dominant female dies or is removed from the system, which of the following is most likely to happen? a. Sea anemone will exhibit bioluminescence to attract new females. b. Sea anemones will prey upon the males c. Dominant male will change sex d. All the clownfish will migrate and sea anemones will die	82	ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਜੀਵੰਤ ਰੀਫ ਮੱਛੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ-ਐਨੀਮੋਨਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਜੀਵਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਦਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? a. ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਨਵੀਆਂ ਮਾਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਇਓਲੂਮਿਨੇਸੈਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ। b. ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਨਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। c. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਰ ਲਿੰਗ ਬਦਲ ਲਵੇਗਾ। d. ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਮਰ ਜਾਣਗੇ।
83	With respect to folklore of Punjab, choose the correct chronological order of the following Punjabi wedding traditions/customs – 1. Sending ‘Saha Chitthi’ 2. ‘Vattna’ cermeony 3. ‘Paani Vaarna’ 4. ‘Sehrabandi’ a. 1 2 3 4 b. 1 2 4 3 c. 2 1 3 4 d. 2 1 4 3	83	ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ/ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਚੁਣੋ- 1. 'ਸਾਹਾ ਚਿੱਠੀ' ਭੇਜਣਾ 2. 'ਵੱਟਣੇ' ਦੀ ਰਸਮ 3. 'ਪਾਣੀ ਵਾਰਨਾ' 4. 'ਸਿਹਰਾਬੰਦੀ' a. 1 2 3 4 b. 1 2 4 3 c. 2 1 3 4 d. 2 1 4 3
84	Consider the following statements and match the entities in List I with suitable entities of List II: **List I:** 1. Sirocco is hot, dry dusty wind that originates around this region. 2. Bushmen tribes are found in this part of the world. 3. Pygmies (Mbenga and Mbuti) are primarily located in this area. 4. World-renowned geyser called ‘Old Faithful’ (Yellowstone National Park) is located here. 5. Land of Pampas grassland **List II:** P. USA Q. Sahara desert R. Kalahari Desert S. Amazon Basin T. Argentina U. Congo Basin Code: 1 2 3 4 5 a. Q T S P U b. R U Q S T c. Q R U P T d. R Q S T P	84	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੂਚੀ I ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਇਕਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ: **ਸੂਚੀ I:** 1. ਸਿਰੋਕੋ ਗਰਮ, ਸੁੱਕੀ ਅਤੇ ਧੂੜ ਭਰੀ ਹਵਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 2. ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੁਸ਼ਮੈਨ ਕਬੀਲੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 3. ਪਿਗਮੀਜ਼ (Mbenga ਅਤੇ Mbuti) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹਨ। 4. 'ਓਲਡ ਫੇਥਫੁੱਲ' (ਯੈਲੋਸਟੋਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ) ਨਾਮਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਜ਼ਰ (ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦਾ ਝਰਨਾ) ਇੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। 5. ਪੰਪਾਸ ਘਾਹ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ **ਸੂਚੀ II:** P. ਯੂ.ਐਸ.ਏ Q. ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ R. ਕਾਲਹਾਰੀ ਮਾਰੂਥਲ S. ਐਮਾਜ਼ਾਨ ਬੇਸਿਨ T. ਅਰਜਨਟੀਨਾ U. ਕਾਂਗੋ ਬੇਸਿਨ ਕੋਡ: 1 2 3 4 5 a. Q T S P U b. R U Q S T c. Q R U P T d. R Q S T P

85	Consider the following statements and choose the incorrect statements: 1. While standard unit of measurement of Kinetic Energy is Watts, Potential energy is measured in Joules. 2. While Kinetic Energy can be positive, negative or zero, Work done cannot be negative. 3. During collision of cars on a non-ideal surface, total Kinetic Energy will necessarily be conserved whether the . collision is elastic or inelastic. 4. During an induction training at Punjab Police Academy, a police officer fires a 23 g bullet (with speed of 11.5 m/sec) on a wooden plank such that the bullet emerges out of the plank with only 50% . of its kinetic energy. In such a case, speed of bullet would also have reduced by 50% after emergence with respect to the speed with which it was fired. a. 1 and 4 only b. 2 and 3 only c. 1 and 2 only d. 1, 2, 3 and 4	85	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: 1. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਮਿਆਰੀ ਇਕਾਈ ਵਾਟਸ ਹੈ, ਸਥਿਤਿਜ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਜੂਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਂ ਸਿਫਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। 3. ਗੈਰ-ਆਦਰਸ਼ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦੌਰਾਨ, ਕੁੱਲ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟੱਕਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਟੱਕਰ ਇਲਾਸਟਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ ਇਲਾਸਟਿਕ ਹੈ। 4. ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਦਮੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰੰਭਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਇੱਕ 23 ਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਗੋਲੀ (11.5 ਮੀਟਰ/ਸੈਕਿੰਡ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ) ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀ ਆਪਣੀ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਿਰਫ 50% ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਨਾਲ ਤਖ਼ਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਵੀ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 50% ਤੱਕ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
86	Which statement accurately describes the procedure for amending the Indian Constitution, as laid down in Article 368? a. The bill can be introduced either by a minister or by a private member, and it requires prior permission of the President. b. Each House must pass the bill separately, and in case of a disagreement between the two Houses, a joint sitting is held for deliberation and passage of the bill. c. If the bill seeks to amend the federal provisions of the Constitution, it must be ratified by the legislatures of all the states by a special majority. d. The President must give his assent to the bill. He can neither withhold his assent to the bill nor return the bill for reconsideration of the Parliament.	86	ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਅਨੁਛੇਦ 368 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹੀ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? a. ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। b. ਹਰੇਕ ਸਦਨਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। c. ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। d. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

87	'Delhi Durbars' were majestic events organised by the British Viceroys to mark the coronation of Emperors or Empresses. In this regard, consider the following statements and choose the correct option- 1. First Delhi Durbar was organized by Lord Dalhousie. Queen Victoria visited the Durbar and assumed the title of 'Empress of India'. 2. Second Durbar of 1903 saw the announcement of Shifting of the Imperial Capital from Calcutta to Delhi by Lord Cornwallis. 3. Delhi Durbar of 1911 marked the succession of King George V and was attended by Emperor himself. a. 1 only b. 2 only c. 3 only d. 1, 2 and 3	87	'ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ' ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਜਾਂ ਮਹਾਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਾਹੀ ਸਮਾਗਮ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ- 1. ਪਹਿਲਾ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 'ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। 2. 1903 ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਕਾਰਨਵਾਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ। 3. 1911 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਨੇ ਰਾਜਾ ਜਾਰਜ ਪੰਜਵੇਂ ਦੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨੀ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਖੁਦ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 c. ਕੇਵਲ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
88	Punjab, in Independent India has earned the epithet of 'granary of India'. In this context, consider the following statements about the Punjab's state of economy- 1. Of the three major sectors of economy, Service sector has the largest employment share in Punjab, while agriculture and allied sector has the highest employment share at national level. 2. Agriculture sector contributes around 60% to the Punjab's nominal Gross State Value Added (GSVA) 3. In terms of share in GSVA as compared to share in employment, Punjab's agriculture and allied sector is much more balanced and proportionate as compared to national level. Which of these statement(s) is/are correct? a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 3 only d. 1, 2 and 3	88	ਪੰਜਾਬ, ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ- 1. ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਸਾ ਹੈ। 2. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਮਾਤਰ ਕੁੱਲ ਰਾਜ ਮੁੱਲ ਜੋੜ (GSVA) ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਗਭਗ 60% ਹੈ। 3. ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ GSVA ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਪੱਖੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ/ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ/ਹਨ? a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3

89	Supreme court of India stated, "Constitution of India hinges on the bedrock of balance between Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy" in which one of the following judgements? a. Golaknath case b. Kesavananda bharati case c. Shayara Bano case d. Minerva mills case	89	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਹੜੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ" ? a. ਗੋਲਕਨਾਥ ਕੇਸ b. ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ c. ਸ਼ਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਕੇਸ d. ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਸ ਕੇਸ
90	Which of the following is the least likely outcome of National Green Hydrogen Mission (by 2030)? a. National Green Hydrogen Production capacity of atleast 5 MMT per annum b. Renewable Energy Capacity addition of 125 GW c. Creation of over 6 Lakh full time jobs d. Attaining the national goal of Net Zero emissions by 2030	90	ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜਾ (2030 ਤੱਕ) ਕਿਹੜਾ ਹੈ? a. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 MMT ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ b. ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ 125 GW ਦਾ . ਵਾਧਾ c. 6 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੁੱਲ ਟਾਈਮ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ d. 2030 ਤੱਕ ਨੈੱਟ ਜ਼ੀਰੋ ਐਮੀਸ਼ਨਸ (ਉਤਸਰਜਨ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ
91	The following sentences contain idioms commonly used in English language. In this context, fill in the blanks in List I using apt words from List II. **List I:** 1. Luther is an honourable man. He will resort to bribery only when …….fly. 2. You can argue with me till the ……..come home, but it wouldn't solve the problem. 3. Hold your ……! You have to score well in the interview as well, so don't start celebrating. 4. After wandering in the jungle for hours, he realized that they were on a wild ………. chase. **List II:** P. Pig(s) Q. Frogs R. Fishes S. Horses T. Goose U. Cow(s) Code: 1 2 3 4 a. R Q U P b. P U S T c. R P S U d. Q P T U		

92	Read the passage and choose the most appropriate option to answer the question given below- Simmy tried to resist the temptation of the neatly arranged cookie boxes in the shop display as she peered through the trees at it. Nevertheless, her mouth began to water. She struggled with the moral conflict between survival and ethics as she considered the dangerous option of rushing in to grab a box due to her severe hunger. She sought to defend herself by seeking some divine intervention and by suggesting to herself the difficulties that many people go through in tough situations. In the end, she found herself divided between giving in to the demand of hunger or standing by her morals, displaying her inner courage in the face of adversity. The passage describes- a. The negative behaviour that Simmy exhibited. b. Simmy's bravery in resorting to theft. c. Allurement leading to Simmy's dilemma about stealing. d. The divine quality of the biscuits.
93	Read the passage and choose the most appropriate option to answer the question given below- The initial successful attempts to create a petrol-driven internal-combustion engine were made in Germany and France. However, in England, there was an unusual hesitancy towards horseless vehicles. English inventors faced the handicap of an antiquated law that restricted these vehicles from exceeding a speed of four miles per hour and mandated a man carrying a red flag to precede them. This restrictive law remained in place until 1896. During their early days, motor cars were largely perceived as jokes or potentially dangerous toys, except by their inventors. They varied in size, some being single-seaters, while others could accommodate two or even three people. Nevertheless, they were all characterized by their noise, clumsiness, and peculiar appearance. In a significant leap forward, German inventor Carl Benz introduced a three-wheeled, petrol-driven internal-combustion car in 1888. Around the same time, another German inventor named Daimler was also experimenting and testing a petrol-driven engine, a name that is still associated with motor cars to this day. All early motor cars were: a. An objects for amusement or recreation. b. Superior modes of transportation compared to traditional horse-driven vehicles. c. Loud, awkward and unusual in appearance. d. Posing hazards and risks, carrying potential danger.

94	Which one of the following sentences is grammatically/meaningfully most appropriate/correct? a. Who is the man in the funny hat over there? b. Can you tell me what is your name? c. My team and me drove through the desert. d. There is a smallest hotel in the backside of my house.
95	Sentences or parts of sentences (A-E) are given below. Choose the correct option such that these sentences/parts of sentences (A-E) form a logical and meaningful sequence. A. However, the relevant provisions of the IRC were not available for production beyond 2007. B. The alternative fuel production tax credit for refined coal was the largest tax expenditure related to coal use during FY 2007 C. However, coal was estimated to be a relatively small recipient of tax expenditures in FY 2010, D. Over 90 percent of coal is consumed by the electricity sector. Coal-fired generation accounted for 45 percent of total electricity generation in 2010. E. With an estimated value of $561 million in F Y 2010, down from $3.3 billion in FY 2007. a. A B D C E b. D C E B A c. B C A D E d. C A E D B
96	Choose/Match the words from List II that are similar in meaning to the words given in List I- **LIST I** **LIST II** 1. INUNDATED P. Plethora 2. RUSE Q. Suffocated 3. CORNUCOPIA R. Swamped S. Trick T. Sterility Code: 1 2 3 a. R S P b. Q P S c. R P T d. Q R T

97	Choose the correct category of the underlined word: It is very interesting to know your story. a. Noun b. Pronoun c. Adverb d. Adjective
98	Consider the pairs given in capital letters. Corresponding entries given in front of them (lower-case letters) may or may not represent similar relationship. Choose the option(s) that represent(s) the similar relationship of corresponding lower-case entries as that of the pair given in capital letters. I. OAFISH : ASTUTE:: Simpleton : Sage II. FINE : IMPRISONMENT:: Misdemeanour : Felony III. FINE : IMPRISONMENT:: Bail : Bond IV. OAFISH : ASTUTE:: Wise: Smart a. I and II b. I and III c. II and IV d. II and III
99	'Homophones' represent similarly sounding words that have different meaning or spellings. Consider the following sentences involving common homophones. Which of the following sentences involve the correct usage of homophones? 1. The bus has been stationery for an hour. I really wanted to go to the stationary shop to buy pencils and pens. 2. Principle mam gave a lecture on ethical principals. 3. The Himalayas have been radically altared by climate change. Villagers can be seen praying at the alters before the monsoon season. a. 1 only b. 2 and 3 c. 1 and 2 only d. None

100	'ਗਰਦਾਵਰੀ', 'ਬਹੁਸੰਮਤੀ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਬਤੀ' ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:- a. Land recovery, Unanimous and Restraint b. Surveyor, Amphibology and Control c. Crop Survey, Majority vote and Confiscation d. Land settlement, Unanimous and Compound

****

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

PUNJAB PUBLIC SERVICE COMMISSION

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS.

Booklet Sr. No.

Candidate's Name ______________________________

Father's Name ______________________________

Date of Birth : ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐
D D M M Y Y Y Y

Question Booklet Set

B

Total Questions: **100**
Time Allowed: **2** Hours

OMR Response Sheet No. ____________________ Roll No. ________________

Candidate's Signature (Please sign in the box) :

INSTRUCTIONS

1. The candidate shall NOT open this booklet till the time he/she is told to do so by the Invigilation Staff. However, in the meantime, the candidate can read these instructions carefully and subsequently fill the appropriate columns given above in CAPITAL letters. The candidate may also fill the relevant boxes out of 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, supplied separately.
2. Use only blue or black **ball point pen** to fill the relevant columns on this page as well as in the OMR sheet. Use of ink pen or any other pen is not allowed.
3. The candidate shall be liable for any adverse effect if the information given above is wrong, illegible or incomplete.
4. Each candidate is required to attempt 100 questions in 120 minutes, except for orthopedically/visually impaired candidates, who would be given 40 extra minutes, for marking correct responses on the OMR sheet.
5. The question paper booklet has **36** pages.
6. The candidates, when allowed to open the question paper booklet, must first check the entire booklet immediately to confirm that the booklet has complete number of pages, the pages are printed correctly and there are no blank pages. In case there is any such error in the question paper booklet then the candidate should IMMEDIATELY bring it to the notice of the Invigilation Staff and obtain a new booklet of the same series as given earlier.
7. The serial number of the new Question booklet if issued for some reason should be entered in the relevant column of the OMR. The Invigilation Staff must make necessary corrections in their record regarding the change in the serial no. of Question booklet.
8. The paper consists of total 100 Marks. Each question shall carry 1 mark. There are four options for each question and the candidate has to mark the MOST APPROPRIATE answer on the OMR response sheet.
9. There is negative marking (0.25 marks for each question) for questions wrongly answered by the candidate.
10. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
11. The candidate **MUST READ INSTRUCTIONS GIVEN AT THE BACK OF THE OMR SHEET** before answering the questions and check that two carbon copies attached to the OMR sheet are intact.
12. ***The translated version of the questions in Punjabi is provided for reference, but In case of any doubt, the English version of the question is to be treated final.***

ਨੋਟ: ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਵਰ ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਲੜੀ ਨੰ.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਸੈੱਟ

C

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ____________________

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ____________________

ਜਨਮ ਮਿਤੀ ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐

ਦਿਨ ਮਹੀਨਾ ਸਾਲ

ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ: 100

ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ: 2 ਘੰਟੇ

OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ ____________________ **ਰੋਲ ਨੰਬਰ** ____________________

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ (ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕਰੋ)

ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਟੀਕਲ ਮਾਰਕ ਰੀਡਰ (OMR) ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਜੋ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿੱਚ 1 ਤੋਂ 9 ਵਿਚੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਬਕਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2. ਇਸ ਪੰਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ OMR ਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ **ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸਿਆਹੀ ਪੈੱਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
3. ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗਲਤ, ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਅਧੂਰੀ ਹੈ।
4. ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ 120 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ 100 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਆਰਥੋਪੈਡਿਕ/ਨੇਤਰਹੀਣ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਲਈ 40 ਮਿੰਟ ਵੱਧ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
5. ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਦੇ **36** ਪੰਨੇ ਹਨ।
6. ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ **ਤੁਰੰਤ** ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਹੈ, ਪੰਨੇ ਸਹੀ ਛਪੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਨਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲੜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈਟ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
7. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇੰਦਰਾਜ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।
8. ਪੇਪਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 100 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਜਵਾਬ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।
9. ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ ਲਈ ਨੈਗੇਟਿਵ ਮਾਰਕਿੰਗ (ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ 0.25 ਅੰਕ) ਹੈ।
10. ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੂਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
11. ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ OMR **ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਦੋ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਹਨ।
12. **ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਸੰਸਕਰਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।**

Note: English version of the instructions is printed on the back cover of this Booklet.

1	Far from being impractical dogmas, Laws of Physics help us understand and explain common phenomenon around us. In this context, which of the following is correctly matched? 1. When a hanging carpet is beaten with a stick, the dust particles start coming out of it: can be explained using Kepler's first law 2. 'Parrot pushing down the air with wings', 'a swimmer pushing back the water' and 'propulsion of rocket by ejection of fluid' : can be explained using Newton's third law of motion 3. When a fielder catches a fast ball on a cricket field, she moves her hands backward to increase the time of the catch so that she experiences less force on hands: can be explained using Bernoulli's theorem a. 2 only b. 3 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 3	1	ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾ ਹੋਕੇ, ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਮ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? 1. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲਟਕਦੇ ਕਾਲੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਝਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂੜ ਦੇ ਕਣ ਬਾਹਰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ਕੈਪਲਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2. 'ਤੋਤਾ ਖੰਭਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕਦਾ ਹੈ', 'ਇੱਕ ਤੈਰਾਕ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਦਾ' ਅਤੇ 'ਦ੍ਰਵ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਕੇਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ': ਨਿਊਟਨ ਦੇ ਗਤੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 3. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫੀਲਡਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੇਜ ਗਤੀ ਦੀ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਬਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇ: ਬਰਨੌਲੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 2 b. ਕੇਵਲ 3 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
2	With respect to Indian literature in general and Punjabi literature in particular, pick the correct option a. First Jnanpith Award ever was awarded in 1965 to Amrita Pritam b. First Sahitya Academy award in Punjabi language was given in 1955 to Nanak Singh for 'Ik Miyan Do Talwaran' c. Sahitya Academy award is given for most outstanding literary work in 22 languages of 8th schedule of Indian Constitution, apart from Rajasthani and English d. Jnanpith award is given for most outstanding literary work in 22 languages of 8th schedule of Indian Constitution, apart from Haryanvi and English	2	ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ a. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ 1965 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ b. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ . 1955 ਵਿੱਚ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਇਕ ਮਿਆਨ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ' ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। c. ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ . ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। d. ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਰਿਆਣਵੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3	'"Set up in June 1997 in accordance with Bangkok Declaration, it is a regional inter-governmental organization with its secretariat at Dhaka. It intends to create an enabling environment for rapid economic development apart from establishing multidimensional connectivity and promoting synergy among connectivity frameworks in the region. Its Charter also aspires to promote active collaboration and mutual assistance on matters of common interest in the economic, social, technical and scientific fields. Areas of cooperation vary from trade and energy to counter-terrorism, people to people contact and climate change. India is the lead country of 'Security Sector'." Which of the following organizations/ initiatives is represented in the passage given above? a. ASEAN b. BIMSTEC c. Mekong-Ganga Cooperation d. Indian Ocean Rim Association	3	"ਬੈਂਕਾਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੂਨ 1997 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ, ਇਹ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਢਾਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ, ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਢਾਂਚਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਖੇਤਰ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਤਵਾਦ-ਵਿਰੋਧ, ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਤੱਕ ਵਖਰਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੇਤਰ' ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ।" ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? a. ਆਸੀਆਨ b. ਬਿਮਸਟੇਕ c. ਮੇਕੋਂਗ-ਗੰਗਾ ਸਹਿਯੋਗ d. ਇੰਡੀਅਨ ਓਸ਼ੀਅਨ ਰਿਮ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ
4	Press played an important role in Indian freedom struggle. Towering figures of movement for Indian independence became associated with publishing of various newspapers, books and magazines. In this context, match the following: **Work** — **Personality primarily associated** 1. The precepts of Jesus — p. Annie Besant 2. New India — q. Raja Ram Mohan Roy 3. Kesari — r. Lala Lajpat Rai 4. Unhappy India — s. Bal Gangadhar Tilak Code: 1 2 3 4 a. p q r s b. q p s r c. p q s r d. q p r s	4	ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਭਾਰਤੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ: **ਰਚਨਾ** — **ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ** 1. ਦ ਪਰੀਸੈਪਟਸ ਆਫ ਜੀਸਸ (The precepts of Jesus) — p. ਐਨੀ ਬੇਸੈਂਟ 2. ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ — q. ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ 3. ਕੇਸਰੀ — r. ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ 4. ਅਨਹੈਪੀ ਇੰਡੀਆ (Unhappy India) — s. ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ ਕੋਡ: 1 2 3 4 a. p q r s b. q p s r c. p q s r d. q p r s

5	Consider the following statements: 1. The Representation of the People Act (PPA), 1950 allows a political party to submit a list of star campaigners to the election authorities. 2. Expenditure incurred on electioneering by all the star campaigners must be added to a candidate's poll expenditure. 3. Section 12 of RPA 1951 gives explicit powers to the Election Commission to deregister political parties Which of the statements given above are incorrect? a. 1, 2 and 3 b. 1 and 3 only c. 1 and 2 only d. 2 and 3 only	5	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 2. ਸਾਰੇ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। 3. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਗਲਤ ਹਨ? a. 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3
6	One of the first known documentations of the word 'Punjab' is in the writings of Y, who visited the region in the fourteenth century. Name the Moroccan traveller Y who famously authored his travelogue titled 'The Rihla'. a. Abdur Razzak b. Alberuni c. Ibn Batuta d. Marco Polo	6	'ਪੰਜਾਬ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਣਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ Y ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੋਰੋਕੋ ਦੇ ਯਾਤਰੀ Y ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਨੇ 'ਦਿ ਰਿਹਲਾ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ। a. ਅਬਦੁਰ ਰਜ਼ਾਕ b. ਅਲਬੇਰੁਨੀ c. ਇਬਨ ਬਤੂਤਾ d. ਮਾਰਕੋ ਪੋਲੋ
7	Consider the following statements and choose the correct option regarding their falsity/truth (respectively). 1. The term untouchability is defined under Article 18 of the Constitution. 2. According to the Supreme Court, Freedom of Press is an integral part of Art. 19 of the Constitution 3. According to the Supreme Court, Right to sleep is an integral part of Art. 21 of the Constitution Code: 1 2 3 a. False True False b. True True True c. True False False d. False True True	7	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ (ਤਰਤੀਬਵਾਰ) ਚੁਣੋ । 1. ਛੂਤ-ਛਾਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 18 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। 3. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਂਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੋਡ: 1 2 3 a. ਗਲਤ ਸਹੀ ਗਲਤ b. ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ c. ਸਹੀ ਗਲਤ ਗਲਤ d. ਗਲਤ ਸਹੀ ਸਹੀ

8 Match the unknown entities W,X,Y and Z of List I with suitable elements from List II:

List I	List II
1. ‘W’ is the second most abundant metal in the earth’s crust	P. Fe
2. ‘X’ metal is protected by a layer of its own oxide	Q. Al
3. ‘Y’ Sulphate’ is commonly known as Nila thotha.	R. Zn
4. Bronze medals are primarily made up of Copper and ‘Z’.	S. Sn
	T. Cu

Code:

W X Y Z

a. Q P R S

b. P Q T S

c. T P Q R

d. Q T P R

8 ਸੂਚੀ ॥ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚੀ । ਦੀਆਂ ਅਣਜਾਣ ਇਕਾਈਆਂ W, X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਮੇਲ ਕਰੋ:

ਸੂਚੀ ।	ਸੂਚੀ ॥
1. 'W', ਧਰਤੀ ਦੀ ਚਾਪੜ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਤੂ (metal) ਹੈ	P. Fe
2. 'X' ਧਾਤੂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਆਕਸਾਈਡ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ	Q. Al
3. 'Y ਸਲਫੇਟ' ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	R. Zn
4. ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਗਮੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂਬੇ ਅਤੇ 'Z' ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।	S. Sn
	T. Cu

ਕੋਡ:

W X Y Z

a. Q P R S

b. P Q T S

c. T P Q R

d. Q T P R

9 Consider the following statements:

1. ‘Asteya, Brahmacharya and Aparigraha’ are among the famous principles of X. Angas, Upangas, Chedasutras and Mulasutras are literary texts, also associated with X.
2. With respect to socio-religious history of India, ‘Kapalikas’, ‘Kalamukhas’ and ‘Aghoris’ were the sects associated with Y.

X and Y are respectively:

a. Brahmanism and Vajrayana

b. Zoroastrianism and Shaivism

c. Zoroastrianism and Vajrayana

d. Jainism and Shaivism

9 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ:

1. 'ਅਸਤੇਯ, ਬ੍ਰਹਮਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਿਗ੍ਰਹਿ' X ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਅੰਗ, ਉਪੰਗ, ਚੇਦਸੂਤਰ ਅਤੇ ਮੂਲਸੂਤਰ X ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ।
2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, 'ਕਪਾਲਿਕਾ', 'ਕਾਲਮੁਖ' ਅਤੇ 'ਅਘੋਰੀ', Y ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਸਨ।

X ਅਤੇ Y ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ:

a. ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ

b. ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨਵਾਦ (ਪਾਰਸੀ ਮੱਤ) ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਮੱਤ

c. ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨਵਾਦ (ਪਾਰਸੀ ਮੱਤ) ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ

d. ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਮੱਤ

10 Which of the following pairs is correctly matched?

a. U.S.A. : Double citizenship

b. U.K. : Well codified written Constitution

c. Australia : Unitary form of Government

d. Switzerland : Unicameral indirect democracy

10 ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਜੁੱਟ ਸਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ?

a. ਯੂ.ਐਸ.ਏ. : ਦੋਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ

b. ਯੂ.ਕੇ.: ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡਬੱਧ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ

c. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ

d. ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ: ਇੱਕ-ਸਦਨੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ

11	Which of the following is a chronologically correct list? a. Order in which European Powers came to India: Portuguese, English, French, Dutch b. Sufi Saints: Sheikh Nizamudin Aulyia, Sheikh Farid, Sheikh Muinudin Sijzi c. Order of foundation of ancient universities of India: Nalanda, Vikramshila, Taxila, Odantapuri d. Events of Indian history (16th Century onwards): Battle of Swally, Bibighar massacre, Operation Polo (Hyderabad)	11	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੈ? a. ਜਿਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ: ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫ੍ਰਾਂਸੀਸੀ, ਡੱਚ b. ਸੂਫੀ ਸੰਤ: ਸ਼ੇਖ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਔਲੀਆ, ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ, ਸ਼ੇਖ ਮੁਈਨੁਦੀਨ ਸਿਜਜ਼ੀ c. ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕ੍ਰਮ: ਨਾਲੰਦਾ, ਵਿਕਰਮਸ਼ਿਲਾ, ਤਕਸ਼ਿਲਾ, ਓਦੰਤਪੁਰੀ d. ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ (16ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ) ਘਟਨਾਵਾਂ: ਸਵਾਲੀ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਬੀਬੀਘਰ ਕਤਲੇਆਮ, ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪੋਲੋ (ਹੈਦਰਾਬਾਦ)
12	With respect to geography of Punjab, which of the following best describes 'Kandi' region? a. Sub-mountainous zone of coarse soil near Shivalik foothills dissected by seasonal streams b. Floodplains of Ghaggar river that act as storehouse and source of sand mineral for the state c. Arid region of South-West Punjab studded with sand dunes which is home to xerophytes like cactus d. Area of Bari Doab famous for its fine alluvial soil and Mahogany-Ebony cultivation	12	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਕੰਡੀ' ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? a. ਮੌਸਮੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਿਤ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਤਲਹਟੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੋਟੀ ਦਾਣੇਦਾਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਪ-ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ b. ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਜੋ ਰਾਜ ਲਈ ਰੇਤ ਖਣਿਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ c. ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਿ ਕੈਕਟਸ ਵਰਗੇ ਜ਼ੀਰੋਫਾਈਟਸ ਦਾ ਘਰ ਹੈ d. ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਜੋ ਬਰੀਕ ਜਲੋੜ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਮਹੋਗਨੀ-ਆਬਨੂਸ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।
13	Who was the Governor General of India during first Anglo-Sikh war? a. Hardinge I b. Dalhousie c. Canning d. Dufferin	13	ਪਹਿਲੀ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਕੌਣ ਸੀ? a. ਹਾਰਡਿੰਗ I b. ਡਲਹੌਜ਼ੀ c. ਕੈਨਿੰਗ d. ਡਫਰਿਨ
14	Which programme aims to improve the quality of care in Labour room and Maternity operation theatres to ensure that pregnant women receive respectful care during delivery and post-partum: a. LaQshya b. MAA (Mother's absolute Affection) c. Janani Shishu Suraksha Karyakram d. Pradhan Mantri Matru Vandana Yojana	14	ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਜਣੇਪਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਣੇਪੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਸਵ ਦੌਰਾਨ ਆਦਰਯੋਗ ਦੇਖਭਾਲ ਮਿਲੇ: a. ਲਕਸ਼ਯ (LaQshya) b. ਮਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਪਿਆਰ (MAA) c. ਜਨਨੀ ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਯਕਰਮ d. ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਤਰੂ ਵੰਦਨਾ ਯੋਜਨਾ

15	Election commission of India conducts which of the following elections? 1. Lok sabha elections 2. State Assembly elections 3. Municipality elections 4. For the post of Vice -President Which of the following is correct? a. 1, 2, 3and 4 b. 1 and 2 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 4 only	15	ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ? 1. ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 3. ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 4. ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਪਦ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? a. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 4
16	Indian festivals, traditions and customs epitomize the idea of 'unity in diversity'. In this context, consider the following statements about festivals/celebrations often heard in news and choose the correct statement: 1. Easter is a Christian festival celebrated to commemorate Jesus' resurrection from the dead. 2. Gudi Padwa is a winter festival primarily celebrated in Rajasthan and Haryana to pay tribute to Rajputs who bravely fought against Aurangzeb. 3. Hornbill festival is celebrated in Nagaland and highlights the diverse cultural legacy of the Naga tribes. 4. Navroz is the Islamic New Year that marks the begining of Ramadan. a. 1 and 2 only b. 2 and 4 only c. 1 and 3 only d. 3 and 4 only	16	ਭਾਰਤੀ ਤਿਉਹਾਰ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ 'ਅਨੇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਕਸਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ/ਜਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ: 1. ਈਸਟਰ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਯੀਸੂ ਦੇ ਕਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਗੁੜੀ ਪੜਵਾ ਇੱਕ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸਨ। 3. ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹੌਰਨਬਿਲ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਾ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। 4. ਨਵਰੋਜ਼ ਇਸਲਾਮੀ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਜੋ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4
17	Which of the following hypothetical political party/parties would most likely be recognized by Election Commission of India as 'National Party/Parties'? 1. Party Arsenal is recognized as state party in 4 states only. 2. Party Barcelona's candidates secured 5% of total valid votes polled in 3 states in last General Election to House of People. 3. Party Chelsea won 1% of total seats in House of People at last General Elections. 4. Party Liverpool has been in existence in 5 states since 1947 a. Parties Arsenal, Barcelona and Chelsea b. Parties Barcelona and Liverpool c. Party Arsenal only d. Parties Barcelona and Chelsea	17	ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰਿਕਲਪਿਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? 1. ਪਾਰਟੀ ਆਰਸੇਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। 2. ਪਾਰਟੀ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 5% ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। 3. ਪਾਰਟੀ ਚੈਲਸੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦਾ 1% ਹਿੱਸਾ ਜਿੱਤਿਆ। 4. ਪਾਰਟੀ ਲਿਵਰਪੂਲ 1947 ਤੋਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। a. ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਰਸੇਨਲ, ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਚੈਲਸੀ b. ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਲਿਵਰਪੂਲ c. ਕੇਵਲ ਪਾਰਟੀ ਆਰਸੇਨਲ d. ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਚੈਲਸੀ

18	Consider the following statements about versatile nature and allotropes of Carbon: 1. In diamond, every carbon atom is bonded to three other carbon atoms in a hexagonal shape forming a rigid three-dimensional structure, making it the hardest substance known to man 2. Graphite is smooth, slippery and a good conductor of electricity. 3. Catenation, trivalence, high electronegativity and large size of carbon are reasons for its versatile nature Which of the above statements is/are correct? a. 1 only b. 2 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 3	18	ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਅਨੇਕਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਐਲੋਟ੍ਰੋਪਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਹੀਰੇ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਕਾਰਬਨ ਪਰਮਾਣੂ ਇੱਕ ਛੇਭੁਜੀ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਰਬਨ ਪਰਮਾਣੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ . ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਬਣਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਜਬੂਤ ਪਦਾਰਥ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਗਰੇਫਾਈਟ ਮੁਲਾਇਮ, ਤਿਲਕਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸੰਚਾਲਕ ਹੈ। 3. ਕੈਟੀਨੇਸ਼ਨ, ਟ੍ਰਾਈਵਲੈਂਸ, ਵੱਧ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨੈਗੇਟਿਵਿਟੀ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰ ਇਸਦੇ ਅਨੇਕਮੁਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ/ਕਿਹੜੇ ਸਹੀ ਹੈ/ਹਨ? a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d.1,2 ਅਤੇ 3
19	Pick the correct match: a. UN Decade of Healthy Ageing : 2025-2035 b. 'Positive checks' according to the Malthusian perspective on population growth: Warfare, famine, diseases c. Criteria of defining a settlement as urban as per last Indian Census: At least 50 percent of total working population should be engaged in non-agricultural activities d. Countries recently downgraded by World Bank from 'Upper -middle income' countries to 'Lower-middle income' contries: Russia, Bulgaria and Palau	19	ਸਹੀ ਮੇਲ ਚੁਣੋ: a. ਸਿਹਤਮੰਦ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਹਾਕਾ: 2025-2035 b. ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਮੈਲਥੁਸੀਅਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਿਯੰਤਰਣ/ਚੈਕਸ': ਯੁੱਧ, ਕਾਲ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ c. ਪਿਛਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ: ਕੁੱਲ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ d. ਉਹ ਦੇਸ਼ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ 'ਉੱਚ-ਮੱਧ ਆਮਦਨ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 'ਨਿਮਨ-ਮੱਧ ਆਮਦਨ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਰੂਸ, ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਅਤੇ ਪਲਾਊ
20	Consider the following statements: 1. Vitamin 'X' plays an important role in blood clotting. 2. Xerophthalmia is a condition caused by Vitamin 'Y' deficiency that dries the cornea and mucous membrane of the eye. Identify X and Y (respectively). a. B_{12} and A b. B_{12} and D c. C and B_{12} d. K and A	20	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਵਿਟਾਮਿਨ 'X' ਖੂਨ ਦੇ ਜੰਮਣ/ਕਲਾਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। 2. ਜ਼ੀਰੋਫਥਲੇਮੀਆ, ਵਿਟਾਮਿਨ 'Y' ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਖ ਦੀ ਝਿੱਲੀ ਅਤੇ ਲੇਸਦਾਰ ਪਰਤ ਨੂੰ ਸਕਾਉਂਦੀ ਹੈ। X ਅਤੇ Y (ਕ੍ਰਮਵਾਰ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। a. B_{12} ਅਤੇ A b. B_{12} ਅਤੇ D c. C ਅਤੇ B_{12} d. K ਅਤੇ A

21	Consider the following geographical/geological and ecological marvels of India: 1. India's 'Grand Canyon' which is beautifully carved by Pennar river as it cut through the Erramala hills 2. Home of Kurinji flowers (Strobilanthes kunthiana) that bloom every twelve years. Its flowering periodicity helps local Paliyan tribe to calculate their age. 3. Believed to be the oldest and largest inhabited riverine island of the world. Recently, masks named after this area (used to depict characters in Bhaona theatre) got a Geographical Indication tag Which of the following option represents the correct group of above quoted locations (respectively)? a. Namcha Barwa, Pir Panjal, Sagar Island b. Palghat, Valley of Flowers, Shivanasamudra c. Shencottah, Mishmi, Srirangam d. Gandikota, Nilgiri, Majuli	21	ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਭੂਗੋਲਿਕ/ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਅਜੂਬਿਆਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਗ੍ਰੈਂਡ ਕੈਨਿਯਨ (ਦੱਰਾ)' ਜੋ ਕਿ ਪੇਨਾਰ ਨਦੀ ਦੁਆਰਾ ਏਰਾਮਾਲਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹੋਏ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। 2. ਕੁਰਿੰਜੀ ਫੁੱਲਾਂ (ਸਟ੍ਰੋਬਿਲੈਂਥੇਸ ਕੁੰਥੀਆਨਾ, ਜੋ ਹਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੜਦੇ ਹਨ), ਦਾ ਘਰ। ਇਸ ਫੁੱਲ ਦਾ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਸਥਾਨਕ ਪਾਲੀਆਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਬਾਦ ਦਰਿਆਈ ਟਾਪੂ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਨਕਾਬ (ਜੋ ਭਾਓਨਾ ਮੰਚਕਲਾ ਵਿੱਚ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੰਕੇਤਕ (ਜੀ.ਆਈ.) ਟੈਗ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਨਿਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ? a. ਨਮਚਾ ਬਰਵਾ, ਪੀਰ ਪੰਜਾਲ, ਸਾਗਰ ਟਾਪੂ b. ਪਾਲਘਾਟ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟੀ, ਸ਼ਿਵਨਸਮੁਦ੍ਰ c. ਸ਼ੇਨਕੋਟਾਹ, ਮਿਸ਼ਮੀ, ਸ਼੍ਰੀਰੰਗਮ d. ਗੰਡੀਕੋਟਾ, ਨੀਲਗਿਰੀ, ਮਾਜੁਲੀ
22	Identify the country 'X' from the following: 1. India signed Treaty of Peace and Friendship with 'X' in 1950 2. 'Kalapani' and 'Limpiyadhura' remained a bone of contention between India and 'X' for long 3. 'X' recently became the first South Asian Country to officially register same-sex marriage 4. Joint Military Exercise 'SURYA KIRAN' is conducted between India and 'X' a. Sri Lanka b. Bhutan c. Nepal d. Myanmar	22	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੇਸ਼ 'X' ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਨੇ 1950 ਵਿੱਚ 'X' ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ। 2. 'ਕਾਲਾਪਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਲਿੰਪੀਆਧੁਰਾ' ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ 'X' ਵਿਚਕਾਰ ਤਨਾਓ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਰਹੇ ਹਨ। 3. 'X' ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਮਲਿੰਗੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 4. ਸੰਯੁਕਤ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ 'ਸੂਰਿਆ ਕਿਰਨ' ਭਾਰਤ ਅਤੇ 'X' ਵਿਚਕਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। a. ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ b. ਭੂਟਾਨ c. ਨੇਪਾਲ d. ਮਿਆਂਮਾਰ
23	Consider the following statements and choose the incorrect option. a. Baking soda can be used in fire extinguishers. b. Calcium phosphate, present in tooth enamel, is basic in nature. c. Ascorbic acid is used in the treatment of bone marrow and scurvy diseases. d. Acetic and Formic acids are most common acids present in apple.	23	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। a. ਬੇਕਿੰਗ ਸੋਡੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। b. ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਈਨੈਮਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਫਾਸਫੇਟ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਜੋਂ ਖਾਰ ਤੱਤ ਹੈ। c. ਐਸਕੋਰਬਿਕ ਤੇਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੋਨ ਮੈਰੋ ਅਤੇ ਸਕਰਵੀ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। d. ਐਸੀਟਿਕ ਅਤੇ ਫਾਰਮਿਕ ਤੇਜਾਬ ਸੇਬ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੇਜਾਬ ਹਨ।

24

Identify X, Y and Z:

1. John Rawls gave a politico-moral theory as an alternative to utilitarianism in his 1971 work: 'A theory of X', where he propounds X as fairness
2. J.S.Mill advocates in his 1859 work -'On Y' that the sole purpose for which power can be rightfully exercised over any member of civilized community, against his will, is to prevent harm to others.
3. Rabindranath Tagore criticised Eurocentric idea of 'Z'. Exclusionary model of Z, Tagore argued, had resulted in imperialism, war and subjugation of human beings.

X,Y and Z are respectively:

a. Liberty, Equality and Fraternity
b. Freedom, Justice and Secularism
c. Justice, Liberty and Nationalism
d. Rights, Freedom and Capitalism

24

X, Y ਅਤੇ Z ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

1. ਜੌਨ ਰਾਲਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ 1971 ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਕ-ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ: 'X ਦਾ ਸਿੱਧਾਂਤ', ਜਿੱਥੇ ਉਹ X ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
2. ਜੇ.ਐੱਸ.ਮਿਲ ਆਪਣੀ 1859 ਦੀ ਰਚਨਾ-'ਆਨ Y' ਵਿਚ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਸਭਿਅਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।
3. ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੇਂ 'Z' ਦੇ ਯੂਰੋਸੈਂਟ੍ਰਿਕ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ Z ਦੇ ਵਖਰਤਾ ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ, ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

X, Y ਅਤੇ Z ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ:

a. ਲਿਬਰਟੀ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ), ਇਕੁਐਲਿਟੀ (ਸਮਾਨਤਾ) ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ
b. ਫ੍ਰੀਡਮ(ਆਜ਼ਾਦੀ), ਜਸਟਿਸ (ਨਿਆਂ) ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ
c. ਜਸਟਿਸ (ਨਿਆਂ), ਲਿਬਰਟੀ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ
d. ਰਾਈਟਸ (ਅਧਿਕਾਰ), ਫ੍ਰੀਡਮ (ਆਜ਼ਾਦੀ) ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ

25

Approximate percentage share of cropped area for a particular crop in Punjab (for certain years) is given below. Identify the crop from this trend:

1960-61	4.8%
1970-71	6.9%
1980-81	17.5%
1990-91	26.9%
2019-20	40.1%
2021-22	40.1%

a. Wheat
b. Paddy
c. Pulses
d. Sugarcane

25

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ (ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ) ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਫ਼ਸਲੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

1960-61	4.8%
1970-71	6.9%
1980-81	17.5%
1990-91	26.9%
2019-20	40.1%
2021-22	40.1%

a. ਕਣਕ
b. ਝੋਨਾ
c. ਦਾਲਾਂ
d. ਗੰਨਾ

26

Identify the Sikh Guru Sahib from the information given below:

Elder brother:	Ram Rai
Sakhi/anecdote associated:	Pandit Lal Chand and Chajju Ram
Year of merging with eternity ('Jyoti Jyot samana'):	Bikrami Samvat 1721

Which one of the following statements is correct about this Sikh Guru Sahib?

a. Gurudwara Bangla Sahib is associated with him
b. The concept of Miri-Piri is associated with him
c. He was the seventh Sikh Guru
d. Makhan Shah Lubana exclaimed 'Guru Ladho Re' after discovering him

26

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

ਵੱਡਾ ਭਰਾ:	ਰਾਮ ਰਾਏ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਖੀ:	ਪੰਡਿਤ ਲਾਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਛੱਜੂ ਰਾਮ
ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਸਾਲ:	ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ 1721

ਇਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ?

a. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
b. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
c. ਉਹ ਸੱਤਵੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਨ
d. ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾਇਆ

27	'Vestigial organs' denote rudimentary anatomical structures retained in a species through evolution despite having lost their primary function. For example, blind fish living in caves still possess eye structures. In this context, which of the following may be regarded as examples of vestigial organs? 1. Tonsils 2. Intestinal villi 3. Appendix 4. External ears 5. Nails a. 1 and 5 only b. 2, 3 and 5 only c. 1, 3 and 4 only d. 1, 2, 3, 4 and 5	27	'ਅਵਸ਼ੇਸ਼ੀ ਅੰਗ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਰੀਰਿਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? 1. ਗਲ ਦੇ ਮੁੱਢ ਦੀ ਗ੍ਰੰਥੀ 2. ਅੰਤੜੀਆਂ ਦੀ ਵਿਲੀ 3. ਅਪੈਂਡਿਕਸ 4. ਬਾਹਰੀ ਕੰਨ 5. ਨਹੁੰ a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 5 b. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 5 c. ਕੇਵਲ 1, 3 ਅਤੇ 4 d. 1, 2, 3, 4 ਅਤੇ 5
28	Bhakti movement played a pivotal role in bringing socio-religious reforms in Medieval India. Its contribution towards development of vernacular literature cannot be ignored either. In this context, which of the following figures of Bhakti movement are correctly matched with the vernacular language/literature that they helped to enrich? 1. Basavanna and Akka Mahadevi: Kannada 2. Sankardev: Assamese 3. Tukaram: Marathi 4. Lal Ded: Odia a. 1 and 3 only b. 2 and 4 only c. 1, 2 and 3 only d. 2, 3 and 4 only	28	ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ/ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ? 1. ਬਸਵੰਨਾ ਅਤੇ ਅੱਕਾ ਮਹਾਦੇਵੀ: ਕੰਨ੍ਹੜ 2. ਸੰਕਰਦੇਵ: ਅਸਾਮੀ 3. ਤੁਕਾਰਾਮ: ਮਰਾਠੀ 4. ਲਾਲ ਦੇਦ: ਉੜੀਆ a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 4
29	Choose the correct numerical relation among the following: p. Minimum age for contesting election as member of a Panchayat as per Part IX of the Constitution. q. Minimum age for appointment to the office of Governor r. Minimum age of qualification for filling a seat in House of People s. Minimum age of qualification for filling a seat in Council of States (x<y means x is less than y and x=y means x is equal to y) a. p<q<r<s b. p<r<s<q c. p<q=r=s d. p=r<q=s	29	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਸਬੰਧ ਚੁਣੋ: p. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IX ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ q. ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ r. ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ s. ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ (x<y ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ x, y ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ x=y ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ x, y ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ) a. p<q<r<s b. p<r<s<q c. p<q=r=s d. p=r<q=s

30	X was a member of Hindustan Socialist Republican Association (HSRA) and Naujawan Bharat Sabha. FIR of Lahore Conspiracy case (April, 1929), mentions X as accused number 1. It describes him as Swami alias villager, son of Ram Lal. X was executed in March 1931. Identify this freedom fighter X, associated with Ludhiana's 'Naughara Mohalla'. a. Rajguru b. Sukhdev c. Bhagat Singh d. Chandrashekhar Azad	30	X ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (HSRA) ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (ਅਪ੍ਰੈਲ, 1929), X ਦਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਸਵਾਮੀ ਉਰਫ਼ ਪੇਂਡੂ, ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। X ਨੂੰ ਮਾਰਚ 1931 ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ 'ਨੌਘਰਾ ਮੁਹੱਲੇ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ X ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। a. ਰਾਜਗੁਰੂ b. ਸੁਖਦੇਵ c. ਭਗਤ ਸਿੰਘ d. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ
31	The following sentences contain idioms commonly used in English language. In this context, fill in the blanks in List I using apt words from List II. **List I:** 1. Luther is an honourable man. He will resort to bribery only when …….fly. 2. You can argue with me till the ……..come home, but it wouldn't solve the problem. 3. Hold your ……! You have to score well in the interview as well, so don't start celebrating. 4. After wandering in the jungle for hours, he realized that they were on a wild ………. chase. **List II:** P. Pig(s) Q. Frogs R. Fishes S. Horses T. Goose U. Cow(s) Code: 1 2 3 4 a. R Q U P b. P U S T c. R P S U d. Q P T U		
32	Read the passage and choose the most appropriate option to answer the question given below- Simmy tried to resist the temptation of the neatly arranged cookie boxes in the shop display as she peered through the trees at it. Nevertheless, her mouth began to water. She struggled with the moral conflict between survival and ethics as she considered the dangerous option of rushing in to grab a box due to her severe hunger. She sought to defend herself by seeking some divine intervention and by suggesting to herself the difficulties that many people go through in tough situations. In the end, she found herself divided between giving in to the demand of hunger or standing by her morals, displaying her inner courage in the face of adversity. The passage describes- a. The negative behaviour that Simmy exhibited. b. Simmy's bravery in resorting to theft. c. Allurement leading to Simmy's dilemma about stealing. d. The divine quality of the biscuits.		

33	Read the passage and choose the most appropriate option to answer the question given below- The initial successful attempts to create a petrol-driven internal-combustion engine were made in Germany and France. However, in England, there was an unusual hesitancy towards horseless vehicles. English inventors faced the handicap of an antiquated law that restricted these vehicles from exceeding a speed of four miles per hour and mandated a man carrying a red flag to precede them. This restrictive law remained in place until 1896. During their early days, motor cars were largely perceived as jokes or potentially dangerous toys, except by their inventors. They varied in size, some being single-seaters, while others could accommodate two or even three people. Nevertheless, they were all characterized by their noise, clumsiness, and peculiar appearance. In a significant leap forward, German inventor Carl Benz introduced a three-wheeled, petrol-driven internal-combustion car in 1888. Around the same time, another German inventor named Daimler was also experimenting and testing a petrol-driven engine, a name that is still associated with motor cars to this day. All early motor cars were: a. An objects for amusement or recreation. b. Superior modes of transportation compared to traditional horse-driven vehicles. c. Loud, awkward and unusual in appearance. d. Posing hazards and risks, carrying potential danger.
34	Which one of the following sentences is grammatically/meaningfully most appropriate/correct? a. Who is the man in the funny hat over there? b. Can you tell me what is your name? c. My team and me drove through the desert. d. There is a smallest hotel in the backside of my house.
35	Sentences or parts of sentences (A-E) are given below. Choose the correct option such that these sentences/parts of sentences (A-E) form a logical and meaningful sequence. A. However, the relevant provisions of the IRC were not available for production beyond 2007. B. The alternative fuel production tax credit for refined coal was the largest tax expenditure related to coal use during FY 2007 C. However, coal was estimated to be a relatively small recipient of tax expenditures in FY 2010, D. Over 90 percent of coal is consumed by the electricity sector. Coal-fired generation accounted for 45 percent of total electricity generation in 2010. E. With an estimated value of $561 million in F Y 2010, down from $3.3 billion in FY 2007. a. A B D C E b. D C E B A c. B C A D E d. C A E D B

36	Choose/Match the words from List II that are similar in meaning to the words given in List I- **LIST I** **LIST II** 1. INUNDATED P. Plethora 2. RUSE Q. Suffocated 3. CORNUCOPIA R. Swamped S. Trick T. Sterility Code: 1 2 3 a. R S P b. Q P S c. R P T d. Q R T
37	Choose the correct category of the underlined word: It is very <u>interesting</u> to know your story. a. Noun b. Pronoun c. Adverb d. Adjective
38	Consider the pairs given in capital letters. Corresponding entries given in front of them (lower-case letters) may or may not represent similar relationship. Choose the option(s) that represent(s) the similar relationship of corresponding lower-case entries as that of the pair given in capital letters. I. OAFISH : ASTUTE:: Simpleton : Sage II. FINE : IMPRISONMENT:: Misdemeanour : Felony III. FINE : IMPRISONMENT:: Bail : Bond IV. OAFISH : ASTUTE:: Wise: Smart a. I and II b. I and III c. II and IV d. II and III
39	'Homophones' represent similarly sounding words that have different meaning or spellings. Consider the following sentences involving common homophones. Which of the following sentences involve the correct usage of homophones? 1. The bus has been stationery for an hour. I really wanted to go to the stationary shop to buy pencils and pens. 2. Principle mam gave a lecture on ethical principals. 3. The Himalayas have been radically altared by climate change. Villagers can be seen praying at the alters before the monsoon season. a. 1 only b. 2 and 3 c. 1 and 2 only d. None
40	'ਗਰਦਾਵਰੀ', 'ਬਹੁਸੰਮਤੀ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਬਤੀ' ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:- a. Land recovery, Unanimous and Restraint b. Surveyor, Amphibology and Control c. Crop Survey, Majority vote and Confiscation d. Land settlement, Unanimous and Compound

41	Harry, Hermione, Ron and Dobby were arguing about certain phenomena they observed around them. They also tried to put forth some arguments to explain their observations, which are presented below- Harry: I saw a lightning strike at some distance but I heard the thunder a little after I saw the flash. This might be because the speed of light is greater than that of the sound Hermoine: We were travelling on a ship in River Danube. As we entered the Black Sea, our ship rose in level. This may be because of higher buoyant force in sea water which is generally denser than the river water. Dobby: Whenever large electric current flows through a circuit and hence through a fuse wire, the large heat produced melts the fuse wire. The circuit thus breaks and the current stops. Fuse is thus a safety device and prevents damage to appliances. Ron: Tungsten has a very high melting point with very low resistivity. Thus it allows the current to pass through it easily and limits the loss of electric energy into heat. That's why filaments of electric bulb are made of tungsten. Whose observation-argument pair was most flawed? a. Ron b. Dobby c. Hermoine d. Harry	41	ਹੈਰੀ, ਹਰਮਾਇਨੀ, ਰੌਨ ਅਤੇ ਡੌਬੀ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੇਖੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ- ਹੈਰੀ: ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਗਰਜ਼ ਸੁਣੀ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਰਮਾਇਨੀ: ਅਸੀਂ ਡੈਨਿਊਬ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਲੇ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਜਹਾਜ਼ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਉਛਾਲ ਬਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਗਾੜ੍ਹਾ (denser) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡੌਬੀ: ਜਦੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਸਰਕਟ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਫਿਊਜ਼ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵੱਡਾ ਤਾਪ ਫਿਊਜ਼ ਤਾਰ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਟ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੰਟ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਊਜ਼ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਰੌਨ: ਟੰਗਸਟਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕਤਾ (resistivity) ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਘਲਣ ਅੰਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੰਟ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਵਜੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਤੋਂ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਿਜਲਈ ਬਲਬ ਦੇ ਫਿਲਾਮੈਂਟ ਟੰਗਸਟਨ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ-ਦਲੀਲ ਜੋੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ? a. ਰੌਨ b. ਡੌਬੀ c. ਹਰਮਾਇਨੀ d. ਹੈਰੀ
42	Balkh and Bukhara are historic cities that also find mention in a well known Punjabi proverb: “Jo sukh chajju de chubare oh Balakh na Bukharey”. In which modern day countries are Balkh and Bukhara located? a. Afghanistan and Uzbekistan respectively b. Both are located in Iran c. Saudi Arabia and Iraq respectively d. Both are located in Iraq	42	ਬਲਖ ਅਤੇ ਬੁਖਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: "ਜੋ ਸੁਖ ਛੱਜੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ, ਓਹ ਬਲਖ਼ ਨਾ ਬੁਖ਼ਾਰੇ"। ਬਲਖ਼ ਅਤੇ ਬੁਖ਼ਾਰਾ ਕਿਹੜੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ? a. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ b. ਦੋਵੇਂ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ c. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਇਰਾਕ d. ਦੋਵੇਂ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ

43	Identify the fauna X from the information given below- A generally shy mammal found in parts of North-East India, X is the state animal of Sikkim. Recently, Zoological Survey of India has signed an MOU with the Royal Government of Bhutan to conduct population assessment of the X, through a non-invasive method. ‘Master Shifu’ is an anthropomorphic X associated with Dream Works Animation's martial arts/action-comedy franchise. International X day is celebrated on third Saturday of September every year. a. Snow Leopard b. Star Tortoise c. Red Panda d. One -horned rhinoceros	43	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜੀ X ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ- ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਥਣਧਾਰੀ ਜੀਵ, X ਸਿੱਕਮ ਦਾ ਰਾਜ ਜਾਨਵਰ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਰਵੇਖਣ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਦਖਲੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ X ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਭੂਟਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ MOU 'ਤੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। 'ਮਾਸਟਰ ਸ਼ਿਫੂ' ਡ੍ਰੀਮ ਵਰਕਸ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਯੁੱਧ ਕਲਾ/ਐਕਸ਼ਨ-ਕਾਮੇਡੀ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇੱਕ ਮਾਨਵ-ਰੂਪੀ X ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ X ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। a. ਹਿਮ-ਤੇਂਦੁਆ b. ਸਿਤਾਰਾ ਕੱਛੂ c. ਲਾਲ ਪਾਂਡਾ d. ਇੱਕ ਸਿੰਗ ਵਾਲਾ ਗੈਂਡਾ
44	‘Choke points’ are strategic locations of immense importance. They are not just central to international maritime trade, but also play role of a keystone in the arch of geopolitics. Certain choke points are shown in the figure below. Identify the Strait of Hormuz and Strait of Malacca on the map: 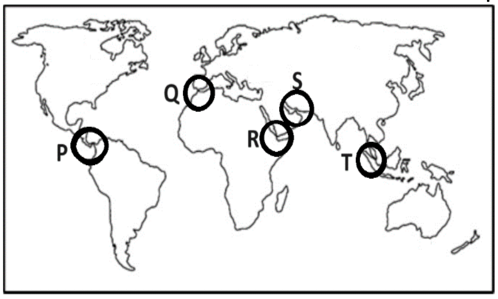 a. R and P respectively b. Q and R respectively c. R and T respectively d. S and T respectively	44	'ਚੋਕ ਪੁਆਇੰਟ' ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਮਿਹਰਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪੱਥਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚੋਕ ਪੁਆਇੰਟ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਅਤੇ ਮਲਾਕਾ ਜਲਡਮਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 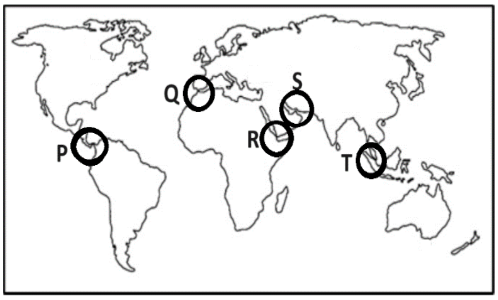 a. ਕ੍ਰਮਵਾਰ R ਅਤੇ P b. ਕ੍ਰਮਵਾਰ Q ਅਤੇ R c. ਕ੍ਰਮਵਾਰ R ਅਤੇ T d. ਕ੍ਰਮਵਾਰ S ਅਤੇ T
45	Inspired from the classical tradition of the Ajanta murals, *‘Bride's Toilet’* is a 1937 work of art whose popularity was perhaps matched only by other works of this artist like *'Brahmacharis'* and *'Lady Daljit Singh of Kapurthala'*. Identify this avant-garde artist whose ‘The Story Teller’ recently set the record for the ‘most expensive work of Indian art sold at an auction’ (valued at around ₹ 61.8 crore). a. Amrita Sher-Gil b. Raja Ravi Varma c. Abanindranath Tagore d. Sobha Singh	45	ਅਜੰਤਾ ਦੇ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਨਾਤਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ, 'ਬ੍ਰਾਈਡਜ਼ ਟਾਇਲਟ' 1937 ਦੀ ਕਲਾ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਜ਼' ਅਤੇ 'ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਲੇਡੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਐਂਵਾਂ-ਗਾਰਦ (avant-garde) ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੀ 'ਦ ਸਟੋਰੀ ਟੈਲਰ' ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 'ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਕ੍ਰਿਤਾ' (ਮੁੱਲ ਕਰੀਬ 61.8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। a. ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰ-ਗਿੱਲ b. ਰਾਜਾ ਰਵੀ ਵਰਮਾ c. ਅਬਨਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ d. ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ

46	Ranjit Singh captured 'Zamzama' which was a- a. Fort b. Gun c. Mughal factory d. Diamond	46	ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਜ਼ਮਜ਼ਮਾ' 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ _____ ਸੀ। a. ਕਿਲ੍ਹਾ b. ਬੰਦੂਕ c. ਮੁਗ਼ਲ ਫੈਕਟਰੀ d. ਹੀਰਾ
47	Which one of the following is a Constitutional Body? a. National Commission for Scheduled Tribes b. National Commission for Minorities c. National Commission for Women d. NITI Aayog	47	ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ? a. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਆਯੋਗ b. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਆਯੋਗ c. ਕੌਮੀ ਮਹਿਲਾ ਆਯੋਗ d. ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ
48	Who among the following is known for having served water to all wounded members of both the sides of the 'Anandpur battlefield'? He is known to have laid the foundation of Sevapanthi sect or order. a. Bhai Mardana Ji b. Bhai Balwand Ji c. Bhai Mani Singh Ji d. Bhai Kanhaiya Ji	48	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ-ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ' ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾਪੰਥੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। a. ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ b. ਭਾਈ ਬਲਵੰਡ ਜੀ c. ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ d. ਭਾਈ ਕਨ੍ਹਈਆ ਜੀ
49	Shahbazgarhi, Sopara, Girnar and Mansehra are significant from a historic perspective for being the sites of ……… a. Ashokan Rock Edicts b. Mural paintings of Gupta dynasty c. Preservation of Buddha's relics d. Vesara style temple architecture	49	ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ਗੜ੍ਹੀ, ਸੋਪਾਰਾ, ਗਿਰਨਾਰ ਅਤੇ ਮਨਸੇਹਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ……… ਦੇ ਸਥਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। a. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ b. ਗੁਪਤ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਦੀਵਾਰੀ ਚਿੱਤਰਾਂ c. ਬੁੱਧ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ d. ਵੇਸਰ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਮੰਦਰ ਨਕਸ਼ਾਨਿਗਾਰੀ
50	'Bad Rabbit', 'LockBit' and 'WannaCry' are terms often heard in news in context of: a. Israel-Palestine Conflict b. Climate change induced epidemics c. Nuclear warfare d. Ransomware attacks	50	'ਬੈਡ ਰੈਬਿਟ', 'ਲੌਕਬਿਟ' ਅਤੇ 'ਵਾਨਾਕ੍ਰਾਈ' ਅਕਸਰ ਕਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: a. ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਸੰਘਰਸ਼ b. ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਮਹਾਂਮਾਰੀਆਂ c. ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਯੁੱਧ d. ਰੈਨਸਮਵੇਅਰ ਹਮਲੇ

	ਨਿਰਦੇਸ਼: ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ <u>51 ਤੇ 52</u> ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ: ਹਿਕਮਤ ਓਸ ਖ਼ੁਦਾਵੰਦ ਵਾਲੀ, ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਲਕ ਦਾ। ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਕਰਨ ਚਤੁਰਾਈਆਂ, ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕਦਾ।। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਰਹੇ ਸਰਗਦਾਂ, ਦਾਇਮ ਚਰਖ਼ ਫ਼ਲਕ ਦਾ। ਹਾਸ਼ਮ ਖ਼ੂਬ ਹੋਈ ਗੁਲਕਾਰੀ, ਫ਼ਰਸ਼ ਫ਼ਨਾਹ ਖ਼ਲਕ ਦਾ।। 1 ।। ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਹਕੀਮ ਅਜ਼ਲ ਦੇ, ਨਕਸ਼ ਨਿਗਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਹਰ ਅਰਵਾਹ ਅਮੀਰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ, ਕੈਦ ਜਿਸਮ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਜੋ ਮਖ਼ਲੂਕ, ਨਾ ਬਾਹਰ ਉਸ ਥੀਂ, ਅਰਜ਼ ਸਮਾ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਹਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ ਬੁਖ਼ਾਰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ, ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਾਨ ਵਟਾਇਆ।।2।। ਹੁਸਨ ਕਲਾਮ ਜੋ ਸ਼ਾਇਰ ਕਰਦੇ, ਸੁਖ਼ਨ ਨਾ ਸਾਥੀਂ ਆਇਆ । ਜਿਹਾ ਕੁਅਕਲ ਸ਼ਊਰ ਅਸਾਡਾ, ਅਸਾਂ ਭੀ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਹੋਤ ਸੱਸੀ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ, ਕਾਮਲ ਇਸ਼ਕ ਕਮਾਇਆ। ਹਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ ਤਬੀਅਤ ਕੀਤਾ, ਵਹਿਮ ਇਤੇ ਵਲ ਆਇਆ।।3।।
51	ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ 'ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਲਕ ਦਾ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? a. ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ b. ਪਛਾਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ c. ਹਾਸ਼ਮ ਦਾ ਮੁਰੀਦ d. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਮਾਲਕ
52	ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੱਸੀ ਪੰਨੂੰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਹਾਸ਼ਮ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸ੍ਰੋਤ ਕੀ ਰਹੇ ਹਨ? a. ਯਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। b. ਰਾਜੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਸਦਕਾ। c. ਸਵੈ-ਕਬੂਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ d. ਜਗੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ
53	ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰ ਕੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਪੂਰੇ ਕਰੋ:

	ਸੰਦਰਭ	ਮੁਹਾਵਰਾ
1.	ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਹੋਣਾ	____ਭੱਠ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਨਾ
2.	ਕਿਸੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ/ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵੱਧ ਹੋਣਾ	____ਰੱਤੀਆਂ ਵੱਧ ਹੋਣਾ
3.	ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣਾ	____ਪੱਤਣਾਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਹੋਣਾ
4.	ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰਹਿਣਾ	____ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮਸੀਤ ਬਣਾਉਣਾ

ਕੋਡ

	1	2	3	4
a.	ਦੋ	ਦੱਸ	ਪੰਜ	ਚਾਰ
b.	ਪੰਜ	ਚਾਰ	ਸੱਤ	ਦੋ
c.	ਦੋ	ਪੰਜ	ਸੱਤ	ਚਾਰ
d.	ਅੱਠ	ਦੋ	ਪੰਜ	ਸੱਤ

54	'ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।' ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ 'ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ' ਕੀ ਹੈ? a. ਅਧਿਕਰਨ ਕਾਰਕ b. ਸਬੰਧਕੀ ਕਾਰਕ c. ਅਪਾਦਾਨ ਕਾਰਕ d. ਸੰਪਰਦਾਨ ਕਾਰਕ

55	ਅਖਾਣ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਓੜਕ ਬੱਚਾ ਮੂਲਿਆ, ਤੂੰ _______ ਬਹਿਣਾ a. ਚੌਂਕੇ b. ਹੱਟੀ c. ਚੱਕੀ d. ਘੋੜੀ
56	ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਦੋਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (X ਅਤੇ Y ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ)? <table><tr><td>ਰਸਮ →</td><td>ਤਿਲ ਮੇਥਰੇ</td><td>ਗਦੋਂੜਾ ਫੇਰਨਾ</td></tr><tr><td>ਸਮਾਂ →</td><td>X</td><td>Y</td></tr></table> ਕੋਡ: X Y a. ਪਾਣੀ ਵਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੌਤ 'ਤੇ b. ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ c. ਲਾਵਾਂ ਫੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਲਾੜੇ ਦੇ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ d. ਜੰਞ ਦੇ ਢੁਕਣ ਸਮੇਂ ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ
57	ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ। <table><tr><td></td><td>Imbecile</td><td>Genealogy</td><td>Yoke</td><td>Yolk</td></tr><tr><td>a.</td><td>ਨਾਜ਼ੁਕ</td><td>ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ</td><td>ਮਜ਼ਾਕ</td><td>ਜ਼ਰਦੀ</td></tr><tr><td>b.</td><td>ਮੰਦਬੁੱਧ</td><td>ਬੰਸਾਵਲੀ</td><td>ਪੰਜਾਲੀ</td><td>ਜ਼ਰਦੀ</td></tr><tr><td>c.</td><td>ਕਮਜ਼ੋਰ</td><td>ਲਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਵਿੱਦਿਆ</td><td>ਤੰਗਲੀ</td><td>ਮਜ਼ਾਕ</td></tr><tr><td>d.</td><td>ਮਾੜਾ</td><td>ਜੀਵਾਣੂ ਵਿੱਦਿਆ</td><td>ਤੰਗਲੀ</td><td>ਸੁਹਾਗਾ</td></tr></table>
58	'ਬਾਪੂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਬੇਬੇ ਵੜ ਗਈ' ਕੀ ਹੈ? a. ਬੁਝਾਰਤ b. ਟੋਟਕਾ c. ਅਲਾਹੁਣੀ d. ਮੁਹਾਵਰਾ
59	ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ: 1. ਝੇੜੇ ਅਤੇ ਬਿਰਹੜੇ ਕਾਲਬੇਲੀਆ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਨਾਚ ਹਨ। 2. 'ਗੋਗਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਝਾੜਨਾ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਫੋਕੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਿਖਾਉਣਾ'। 3. ਚੋਪ, ਸੁੱਭਰ ਤੇ ਛੱਮਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ। 4. ਤੀਲੀ, ਲੌਂਗ ਤੇ ਮਛਲੀ ਨੱਕ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4

60	ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚੋਂ 'ਤੱਕਲਾ' ਪਛਾਣੋ: 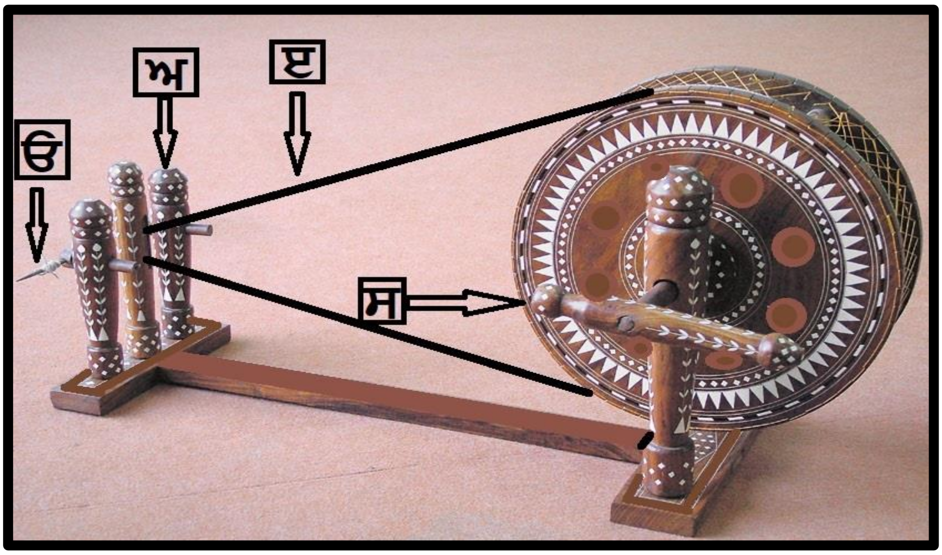 a. ੳ b. ਅ c. ੲ d. ਸ		
61	4 residents of Punjab-Vinci, Raphael, Michelangelo and Gogh were giving clues so as to make others guess the district they were residing in. Their statements are recorded below: Vinci- “My district is located in South West Punjab and does not share any border with Pakistan” Raphael- “I live in the Bist Doab and if you want to see Jang-e-Azadi Memorial, you should visit my district” Michelangelo- “My district is home to Mai Bhago Armed Forces Preparatory Institute and Siswan reserve” Gogh- “ My district has much historical significance as it is home to Sanghol, Gurudwara Jyoti Saroop and Rauza Sharif” Assuming their statements to be true, which of the following is most probable pair of resident and the district in which he resides? a. Vinci: Fazilka b. Raphael: Amritsar c. Michelangelo: Sahibzada Ajit Singh Nagar d. Gogh: Malerkotla	61	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਵਸਨੀਕ-ਵਿੰਚੀ, ਰਾਫੇਲ, ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ ਅਤੇ ਗੋ ਸੁਰਾਗ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਹਨ: ਵਿੰਚੀ- "ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰਹੱਦ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ"। ਰਾਫੇਲ- "ਮੈਂ ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ- "ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਪ੍ਰੈਪਰੇਟਰੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅਤੇ ਸਿਸਵਾਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦਾ ਘਰ ਹੈ"। ਗੋ- “ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਘੋਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਘਰ ਹੈ”। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜੋੜਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? a. ਵਿੰਚੀ : ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ b. ਰਾਫੇਲ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ c. ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ: ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ d. ਗੋ: ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ

62	Clownfish are vibrant reef fish that can be found in Indian Ocean and live in symbiosis with sea-anemones. Clownfish show a strong social hierarchy. If dominant female dies or is removed from the system, which of the following is most likely to happen? a. Sea anemone will exhibit bioluminescence to attract new females. b. Sea anemones will prey upon the males c. Dominant male will change sex d. All the clownfish will migrate and sea anemones will die	62	ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਜੀਵੰਤ ਰੀਫ ਮੱਛੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ-ਐਨੀਮੋਨਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਜੀਵਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਦਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? a. ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਨਵੀਆਂ ਮਾਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਇਓਲੂਮਿਨੇਸੈਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ। b. ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਨਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। c. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਰ ਲਿੰਗ ਬਦਲ ਲਵੇਗਾ। d. ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਮਰ ਜਾਣਗੇ।
63	With respect to folklore of Punjab, choose the correct chronological order of the following Punjabi wedding traditions/customs – 1. Sending 'Saha Chitthi' 2. 'Vattna' cermeony 3. 'Paani Vaarna' 4. 'Sehrabandi' a. 1 2 3 4 b. 1 2 4 3 c. 2 1 3 4 d. 2 1 4 3	63	ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ/ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਚੁਣੋ- 1. 'ਸਾਹਾ ਚਿੱਠੀ' ਭੇਜਣਾ 2. 'ਵੱਟਣੇ' ਦੀ ਰਸਮ 3. 'ਪਾਣੀ ਵਾਰਨਾ' 4. 'ਸਿਹਰਾਬੰਦੀ' a. 1 2 3 4 b. 1 2 4 3 c. 2 1 3 4 d. 2 1 4 3
64	Consider the following statements and match the entities in List I with suitable entities of List II: **List I:** 1. Sirocco is hot, dry dusty wind that originates around this region. 2. Bushmen tribes are found in this part of the world. 3. Pygmies (Mbenga and Mbuti) are primarily located in this area. 4. World-renowned geyser called 'Old Faithful' (Yellowstone National Park) is located here. 5. Land of Pampas grassland **List II:** P. USA Q. Sahara desert R. Kalahari Desert S. Amazon Basin T. Argentina U. Congo Basin Code: 1 2 3 4 5 a. Q T S P U b. R U Q S T c. Q R U P T d. R Q S T P	64	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੂਚੀ । ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ॥ ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਇਕਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ: **ਸੂਚੀ I:** 1. ਸਿਰੋਕੋ ਗਰਮ, ਸੁੱਕੀ ਅਤੇ ਧੂੜ ਭਰੀ ਹਵਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 2. ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੁਸ਼ਮੈਨ ਕਬੀਲੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 3. ਪਿਗਮੀਜ਼ (Mbenga ਅਤੇ Mbuti) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹਨ। 4. 'ਓਲਡ ਫੇਥਫੁੱਲ' (ਯੈਲੋਸਟੋਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ) ਨਾਮਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਜ਼ਰ (ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦਾ ਝਰਨਾ) ਇੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। 5. ਪੰਪਾਸ ਘਾਹ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ **ਸੂਚੀ II:** P. ਯੂ.ਐਸ.ਏ Q. ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ R. ਕਾਲਹਾਰੀ ਮਾਰੂਥਲ S. ਐਮਾਜ਼ਾਨ ਬੇਸਿਨ T. ਅਰਜਨਟੀਨਾ U. ਕਾਂਗੋ ਬੇਸਿਨ ਕੋਡ: 1 2 3 4 5 a. Q T S P U b. R U Q S T c. Q R U P T d. R Q S T P

65	Consider the following statements and choose the incorrect statements: 1. While standard unit of measurement of Kinetic Energy is Watts, Potential energy is measured in Joules. 2. While Kinetic Energy can be positive, negative or zero, Work done cannot be negative. 3. During collision of cars on a non-ideal surface, total Kinetic Energy will necessarily be conserved whether the . collision is elastic or inelastic. 4. During an induction training at Punjab Police Academy, a police officer fires a 23 g bullet (with speed of 11.5 m/sec) on a wooden plank such that the bullet emerges out of the plank with only 50% . of its kinetic energy. In such a case, speed of bullet would also have reduced by 50% after emergence with respect to the speed with which it was fired. a. 1 and 4 only b. 2 and 3 only c. 1 and 2 only d. 1, 2, 3 and 4	65	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: 1. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਮਿਆਰੀ ਇਕਾਈ ਵਾਟਸ ਹੈ, ਸਥਿਤਿਜ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਜੂਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਂ ਸਿਫਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। 3. ਗੈਰ-ਆਦਰਸ਼ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦੌਰਾਨ, ਕੁੱਲ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟੱਕਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਟੱਕਰ ਇਲਾਸਟਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ ਇਲਾਸਟਿਕ ਹੈ। 4. ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਦਮੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰੰਭਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਇੱਕ 23 ਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਗੋਲੀ (11.5 ਮੀਟਰ/ਸੈਕਿੰਡ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ) ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀ ਆਪਣੀ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਿਰਫ 50% ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਨਾਲ ਤਖ਼ਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਵੀ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 50% ਤੱਕ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
66	Which statement accurately describes the procedure for amending the Indian Constitution, as laid down in Article 368? a. The bill can be introduced either by a minister or by a private member, and it requires prior permission of the President. b. Each House must pass the bill separately, and in case of a disagreement between the two Houses, a joint sitting is held for deliberation and passage of the bill. c. If the bill seeks to amend the federal provisions of the Constitution, it must be ratified by the legislatures of all the states by a special majority. d. The President must give his assent to the bill. He can neither withhold his assent to the bill nor return the bill for reconsideration of the Parliament.	66	ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਅਨੁਛੇਦ 368 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹੀ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? a. ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। b. ਹਰੇਕ ਸਦਨਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। c. ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। d. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

67	'Delhi Durbars' were majestic events organised by the British Viceroys to mark the coronation of Emperors or Empresses. In this regard, consider the following statements and choose the correct option- 1. First Delhi Durbar was organized by Lord Dalhousie. Queen Victoria visited the Durbar and assumed the title of 'Empress of India'. 2. Second Durbar of 1903 saw the announcement of Shifting of the Imperial Capital from Calcutta to Delhi by Lord Cornwallis. 3. Delhi Durbar of 1911 marked the succession of King George V and was attended by Emperor himself. a. 1 only b. 2 only c. 3 only d. 1, 2 and 3	67	ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ' ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਜਾਂ ਮਹਾਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਾਹੀ ਸਮਾਗਮ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ- 1. ਪਹਿਲਾ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 'ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। 2. 1903 ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਕਾਰਨਵਾਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ। 3. 1911 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਨੇ ਰਾਜਾ ਜਾਰਜ ਪੰਜਵੇਂ ਦੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨੀ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਖੁਦ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 c. ਕੇਵਲ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
68	Punjab, in Independent India has earned the epithet of 'granary of India'. In this context, consider the following statements about the Punjab's state of economy- 1. Of the three major sectors of economy, Service sector has the largest employment share in Punjab, while agriculture and allied sector has the highest employment share at national level. 2. Agriculture sector contributes around 60% to the Punjab's nominal Gross State Value Added (GSVA) 3. In terms of share in GSVA as compared to share in employment, Punjab's agriculture and allied sector is much more balanced and proportionate as compared to national level. Which of these statement(s) is/are correct? a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 3 only d. 1, 2 and 3	68	ਪੰਜਾਬ, ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ- 1. ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਸਾ ਹੈ। 2. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਮਾਤਰ ਕੁੱਲ ਰਾਜ ਮੁੱਲ ਜੋੜ (GSVA) ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਗਭਗ 60% ਹੈ। 3. ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ GSVA ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਪੱਖੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ/ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ/ਹਨ? a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
69	Supreme court of India stated, "Constitution of India hinges on the bedrock of balance between Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy" in which one of the following judgements? a. Golaknath case b. Kesavananda bharati case c. Shayara Bano case d. Minerva mills case	69	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਹੜੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ" ? a. ਗੋਲਕਨਾਥ ਕੇਸ b. ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ c. ਸ਼ਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਕੇਸ d. ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਸ ਕੇਸ

70	Which of the following is the least likely outcome of National Green Hydrogen Mission (by 2030)? a. National Green Hydrogen Production capacity of atleast 5 MMT per annum b. Renewable Energy Capacity addition of 125 GW c. Creation of over 6 Lakh full time jobs d. Attaining the national goal of Net Zero emissions by 2030	70	ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜਾ (2030 ਤੱਕ) ਕਿਹੜਾ ਹੈ? a. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 MMT ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ b. ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ 125 GW ਦਾ . ਵਾਧਾ c. 6 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੁੱਲ ਟਾਈਮ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ d. 2030 ਤੱਕ ਨੈੱਟ ਜ਼ੀਰੋ ਐਮੀਸ਼ਨਸ (ਉਤਸਰਜਨ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ
71	Choose the correct statement: a. The Body Mass Index for morbid obesity is over 40. b. National Ambulance Service (NAS) is one of the achievements of National Health Mission for emergency response system, primarily designed for the patients of critical care, trauma and accident victims etc. Number ‘100’ has to be dialled for this service. c. A ray of light is incident (say from air) obliquely at the same angle on water, mustard oil, glycerine and kerosene. The ray would bend the most in kerosene. d. A ray of light is incident (say from air) obliquely at the same angle on water, mustard oil, glycerine and kerosene. The ray would bend the most in water.	71	ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: a. ਰੋਗੀ ਮੋਟਾਪੇ ਲਈ ਬਾਡੀ ਮਾਸ ਇੰਡੈਕਸ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। b. ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾ (NAS) ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ (NHM) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੇਖਭਾਲ, ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਪੀੜਤਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨੰਬਰ '100' ਡਾਇਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। c. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੋਣ 'ਤੇ ਟੇਢੀ (ਮੰਨ ਲਓ ਹਵਾ ਤੋਂ) ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜੇਗੀ। d. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੋਣ 'ਤੇ ਟੇਢੀ (ਮਨ ਲਓ ਹਵਾ ਤੋਂ) ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜੇਗੀ।
72	The increased focus on fifth generation (5G) technology standard for cellular mobile communications over 4G or 3G seems justified because of which of the following advantages? 1. It has potential to improve the quality of telemedicine and digital education. 2. It offers extremely high latency as compared to 4G and 3G. 3. It has enabled the usage of analog cell phones or ‘Brick phones’ for the first time. 4. While it does not support a virtual private network (VPN), it is the first technology to support LTE (Long Term Evolution) a. 1 only b. 1 and 2 only c. 1, 2 and 3 only d. 1, 2, 3 and 4	72	4G ਜਾਂ 3G ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੈਲੂਲਰ ਮੋਬਾਈਲ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ (5G) ਦੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਝੁਕਾਵ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਫਾਇਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ? 1. ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਮੇਡੀਸਨ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। 2. ਇਹ 4G ਅਤੇ 3G ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੇਟੈਂਸੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਇਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਨਾਲਾਗ ਸੈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ 'ਬ੍ਰਿਕ ਫੋਨ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। 4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੈੱਟਵਰਕ (VPN) ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ LTE (ਲੌਂਗ ਟਰਮ ਈਵੇਲੂਸ਼ਨ) ਅਨੁਕੂਲ ਪਹਿਲੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 c. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4

73	With respect to art and socio-cultural events of Mughal Rule in India, choose the incorrect statement- a. The Shahjahan period saw the origin of Indian miniature painting in the form of illustrations of Kalpasutra and Nimat Nama. b. Mir Sayyed Ali, Samad, Dasvanth and Basawan were prominent painters of Mughal School c. ‘Pietra dura’ technique and ‘Charbagh style gardens’ were a common feature of Mughal Indo-Islamic architecture. d. ‘Ibadat Khana’ was Akbar’s initiative for conducting religious or spiritual debates and discussions.	73	ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ- a. ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਲਘੂ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਲਪਸੂਤਰ ਅਤੇ ਨਿਮਾਤ ਨਾਮਾ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। b. ਮੀਰ ਸੱਯਦ ਅਲੀ, ਸਮਾਦ, ਦਸਵੰਤ ਅਤੇ ਬਸਾਵਨ ਮੁਗਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਨ। c. 'ਪੀਤਰਾ ਦੁਰਾ ਦੀ ਤਕਨੀਕ' ਅਤੇ 'ਚਾਰਬਾਗ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਬਾਗ' ਮੁਗਲ ਇੰਡੋ-ਇਸਲਾਮਿਕ ਨਕਸ਼ਾ ਨਿਗਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਨ। d. 'ਇਬਾਦਤ ਖਾਨਾ' ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਅਕਬਰ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ।
74	Consider the following events: 1. Introduction of Ilbert bill. 2. Appointment of Education Commission under Sir Wilson Hunter. 3. First complete synchronous decennial census in India. 4. Enactment of First Factory act. These key events of British rule in India were associated with the tenure of: a. Warren Hastings b. Lord Ripon c. William Bentinck d. Lord Curzon	74	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਇਲਬਰਟ ਬਿੱਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ। 2. ਸਰ ਵਿਲਸਨ ਹੰਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ। 3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਕਾਲੀ ਦਸਵਰਸ਼ੀ . ਜਨਗਣਨਾ। 4. ਪਹਿਲੇ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ: a. ਵਾਰਨ ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ b. ਲਾਰਡ ਰਿਪਨ c. ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿੰਕ d. ਲਾਰਡ ਕਰਜ਼ਨ
75	With respect to the Schedules of the Indian Constitution, consider the following statements: 1. Allocation of seats in the Council of States to the States and the Union Territories is provided under Schedule ‘P’ of the Indian Constitution. 2. In 1996, the Parliament enacted the Provisions of the Panchayats (Extension to the Scheduled Areas) Act to extend the provisions of Part IX of the Constitution to Schedule ‘Q’. ‘P’ and ‘Q’ (respectively) are: a. 3rd and 4th b. 4th and 5th c. 5th and 6th d. 4th and 6th	75	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ: 1. ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 'P' ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2. 1996 ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IX ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 'Q' ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਉਪਬੰਧ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰ) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। 'P' ਅਤੇ 'Q' (ਕ੍ਰਮਵਾਰ) ਹਨ: a. ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ b. ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ c. ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ d. ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ

76	Which of the following key amendment(s) of the Indian Constitution is/are correctly matched? 1. Addition of new 'Directive Principles of State Policy' such as Art. 39A, 43A and 48A to the original list: 42nd Constitutional Amendment Act 2. Special status to the Union Territory of Delhi and redesignation as the National Capital Territory of Delhi: 79th Constitutional Amendment Act 3. Reservation of one-third of the seats in Lok Sabha and State Legislative Assemblies for women : 108th Constitutional Amendment Act a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 2 only d. 1, 2 and 3	76	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ(ਆਂ) ਸੋਧ/ਸੋਧਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ(ਆਂ) ਹੈ/ਹਨ? 1. ਨਵੇਂ 'ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 39A, 43A ਅਤੇ 48A ਦੀ ਮੂਲ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: 42ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐੱਕਟ 2. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਨਾਮਿਤ ਕਰਨਾ: 79ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐਕਟ 3. ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ: 108ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐੱਕਟ a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
77	World Migration Report 2024 was recently launched by International Organization for Migration and it highlighted the contemporary shifts in global migration. Which of the following is most flawed/incorrect observation in this regard? a. India was the top recipient of remittances globally in 2022 b. India is the world's largest destination country for immigrants (a total of around 14 crores) c. India is largest source of international migrants in the world d. Increasing number of people are being displaced within and out of their country of origin due to political/economic instability, climate change, conflicts and violence	77	ਵਰਲਡ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਪਰਵਾਸ) ਰਿਪੋਰਟ 2024 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਫਾਰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਪਰਵਾਸ) ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਲਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੈ? a. ਭਾਰਤ, 2022 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੈਮਿਟੈਂਸ (ਭਿਜਵਾਈ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ b. ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ (ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 14 ਕਰੋੜ ਹੈ) c. ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੈ d. ਰਾਜਨੀਤਿਕ/ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ, ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਮੁਠਭੇੜ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ
78	Who called village republics 'ruination of India' and equated them to a 'sink of localism' and 'a den of ignorance, narrow mindedness and communalism'? He also led the famous non-violent Mahad Satyagraha. a. Jawharlal Nehru b. B. R. Ambedkar c. Bhagat Singh d. Mahatma Gandhi	78	ਕਿਸਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਗਣਰਾਜਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਬਾਹੀ' ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਸਥਾਨਕਵਾਦੀ ਖੂਹ' ਅਤੇ 'ਅਗਿਆਨਤਾ, ਤੰਗ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਖਾੜੇ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਹਿੰਸਕ ਮਹਾੜ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। a. ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ b. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ c. ਭਗਤ ਸਿੰਘ d. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ

79	Which statement is wrong regarding the duration of Panchayats according to the famous Panchayati Raj Act? a. In general, the Act provides for a five-year term of office to the panchayat at . every level. b. Fresh elections to constitute a panchayat shall be completed before the expiry of its duration or, in case of dissolution, before the expiry of a period of six months from the date of its dissolution. c. If the remainder of the period for which the dissolved panchayat would have continued is less than six months, it shall not be necessary to hold any election for constituting the new panchayat for such period. d. A panchayat reconstituted upon premature dissolution enjoys the full period of five years in office and not just remainder of the period for which the dissolved Panchayat would have continued had it not been so dissolved.	79	ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ/ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਗਲਤ ਹੈ? a. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। b. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ, ਉਸਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ, ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। c. ਜੇਕਰ ਭੰਗ ਹੋਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪੰਚਾਇਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। d. ਅਚਨਚੇਤ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੇ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਭੰਗ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਗ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ।
80	Which of the following group of geographical entities is correctly described/ is in correct order? a. Equator passes through Brazil, Zimbabwe, Philippines and Nigeria b. Chandigarh, Delhi, Mangalore and Chennai are located on same longitude c. Dulhasti, Baglihar, Tulbul and Nathpa Jhakri river valley projects are located on Chenab d. Australia and Kazakhstan have large reserves of Uranium, and Uranium is also associated with Jaduguda and Tummalapalle mines in India.	80	ਭੂਗੋਲਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ/ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ? a. ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ, ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਅਤੇ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ b. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ, ਮੰਗਲੌਰ ਅਤੇ ਚੇਨਈ ਇੱਕੋ ਲੰਬਕਾਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ c. ਦੁਲਹਸਤੀ, ਬਗਲਿਹਾਰ, ਤੁਲਬੁਲ ਅਤੇ ਨਾਥਪਾ ਝਾਕੜੀ ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਨਾਬ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ। d. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਕਜ਼ਾਖਸਤਾਨ ਕੋਲ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਦੂਗੋੜਾ ਅਤੇ ਤੁਮਲਾਪੱਲੀ ਖਾਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
81	Which of the following is correct about Moorish Mosque located in Punjab? a. It is located in Malerkotla district b. It is patterned on the lines of the Grand Mosque of Marrakesh c. It was built by Sir Muhammad Ahmad Ali Khan d. It has recently been designated by UNESCO as a World Heritage Site on 10th, July 2024.	81	ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮੂਰੀਸ਼ ਮਸਜ਼ਿਦ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? a. ਇਹ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ b. ਇਹ ਮਾਰਾਕੇਸ਼ ਦੀ ਗ੍ਰੈਂਡ ਮਸਜ਼ਿਦ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ c. ਇਹ ਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਹਿਮਦ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਵਾਈ ਗਈ ਸੀ d. ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 10 ਜੁਲਾਈ, 2024 ਨੂੰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ

82	Assertion (A): Narmada and Tapi form the largest deltas in South Asia after the Sundarbans. Reason (R): Narmada and Tapi pass through rift valleys that are prone to high erosion and their large tributaries pass through soft rocks that contribute enormous silt to the main rivers. a. Both A & R are true. R is the correct explanation of A. b. Both A & R are true but R is not the correct explanation of A. c. A is false but R is true. d. Both A and R are false.	82	ਦਾਅਵਾ (A): ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪੀ, ਸੁੰਦਰਬਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਡੈਲਟਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਨ (R): ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪੀ ਦਰਾੜ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉੱਚ ਖ਼ਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਨਰਮ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਰ (silt) ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। a. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ। R, A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। b. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ ਪਰ R, A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। c. A ਗਲਤ ਹੈ ਪਰ R ਸੱਚ ਹੈ। d. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।
83	Landform representing a crescent-shaped shifting sand dune is called: a. Barchan b. Zeugen c. Playas d. Moraine	83	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਜੋ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: a. ਬਰਖ਼ਾਨ b. ਜ਼ਿਊਜੇਨ c. ਪਲਾਇਆ d. ਮੋਰੇਨ
84	Choose the correct statement: a. Out of Referendum, Plebiscite, Ordinance and Recall, only Plebiscite is not a device of the direct democracy b. Out of Articles 15,22,26 and 44 of the Indian Constitution, only Art. 26 does not directly reveal the secular character of the Indian State. c. As per Article 15 of Indian Constitution, discrimination is prohibited on grounds of religion, sex and caste but race or place of birth can be valid grounds for discrimination by state. d. ‘Public health and sanitation’ come under the purview of State list while ‘population control and family planning’ come under Concurrent list.	84	ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: a. ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ, ਜਨ ਮਤ, ਅਧਿਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰੀਕਾਲ ਵਿਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਜਨ ਮਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ b. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15,22,26 ਅਤੇ 44 ਵਿੱਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। c. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਪਰ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਤਕਰੇ ਲਈ, ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। d. 'ਜਨ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ' ਰਾਜ ਸੂਚੀ (state list) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਜਨਸੰਖਿਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ' ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ (Concurrent list) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

85 Consider the following statements and choose the incorrect statements:

1. Dalai Lama was the first non-Indian to be honoured with Bharat Ratna
2. Nobel Peace Prize 2023 was awarded to Nadia Murad for her efforts to end the use of sexual violence as a weapon of war and armed conflict
3. China became the first Asian nation to win an Olympic medal when Wu Chuanyu got a medal in Athletics in 1900
4. Arjan Singh was the first and only officer of Indian Army to be promoted to five-star rank as Field Marshal.

a. 1, 2, 3 and 4
b. 1 and 3 only
c. 1 and 4 only
d. 3 and 4 only

85 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:

1. ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਰਤੀ ਸਨ
2. ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ 2023 ਨਾਦੀਆ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ, ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮੁੱਠਭੇੜ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
3. ਚੀਨ ਓਲੰਪਿਕ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਜਦੋਂ ਵੂ ਚੁਆਨਯੂ ਨੇ 1900 ਵਿੱਚ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ
4. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਇਕਲੌਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੀਲਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਸਿਤਾਰਾ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

a. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3
c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4
d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4

86 Consider the following places often heard in news:

	Place in news	Region
1	Dagestan and Novo-Ogaryovo	South East Asia
2	Paracel and Spratly islands	Black Sea
3	Zmiinyi or snake Island and port of Odesa	Red Sea
4	Rafah and Khan Yunis	West Africa

Which of these places are correctly matched with the regions in which they are located?

a. 1 and 2 only
b. 2 and 3 only
c. 3 and 4 only
d. None

86 ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ:

	ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨ	ਖੇਤਰ
1	ਦਾਗਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਨੋਵੋ-ਓਗਰੀਓਵੋ	ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ
2	ਪੈਰਾਸਲ ਅਤੇ ਸਪ੍ਰੈਟਲੀ ਟਾਪੂ	ਕਾਲਾ ਸਾਗਰ
3	ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਂ ਸੱਪ ਟਾਪੂ ਅਤੇ ਓਡੇਸਾ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ	ਲਾਲ ਸਾਗਰ
4	ਰਾਫ਼ਾ ਅਤੇ ਖਾਨ ਯੂਨਿਸ	ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਥਾਨ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਥਿਤ ਹਨ?

a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2
b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3
c. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4
d. ਕੋਈ ਨਹੀਂ

87 "Signing countries are expected to decrease the manufacture and use of Hydrofluorocarbons (HFCs) by about 80-85% from their respective baselines by 2045. The rationale is that while HFCs don't have much impact on depletion of ozone layer, they are powerful greenhouse gases and hence contribute significantly to global warming."

Which of the following is described in this passage?

a. Agenda 21
b. Kigali Agreement
c. Bonn Convention
d. Kunming Montreal Global Biodiversity Framework

87 "ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 2045 ਤੱਕ ਹਾਈਡ੍ਰੋਫਲੋਰੋਕਾਰਬਨਾਂ (HFCs) ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 80-85% ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ HFCs ਦਾ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਕਮੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਗ੍ਰੀਨਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

a. ਏਜੰਡਾ 21
b. ਕਿਗਾਲੀ ਸਮਝੌਤਾ
c. ਬੌਨ ਸੰਮੇਲਨ
d. ਕੁਨਮਿੰਗ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਗਲੋਬਲ ਬਾਇਓਡਾਇਵਰਸਿਟੀ ਫਰੇਮਵਰਕ

88	Identify the element X from the passage given below- "X is a soft-silvery white alkali metal, often regarded as a critical mineral for India's pursuit of energy self-reliance and transition towards a greener economy. X inferred resources were recently established in Salal-Haimana area of Reasi district in Jammu and Kashmir. 'X- triangle' consisting of Argentina, Bolivia and Chile has more than half of World's total X resources. a. Cesium b. Lithium c. Selenium d. Aluminium	88	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ X ਤੱਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ- "X ਇੱਕ ਨਰਮ-ਚਾਂਦੀ ਰੂਪੀ ਚਿੱਟਾ ਅਲਕਲੀ ਧਾਤੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਊਰਜਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਹਰਿਤ (ਗਰੀਨ) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਣਿਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਿਆਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਲਾਲ-ਹੈਮਾਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ X ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਬੋਲੀਵੀਆ ਅਤੇ ਚਿਲੀ ਦੇ 'X- ਤਿਕੋਣ' ਕੋਲ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕੁੱਲ X ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰੋਤ ਹਨ। a. ਸੀਜ਼ੀਅਮ b. ਲਿਥੀਅਮ c. ਸੇਲੇਨਿਅਮ d. ਐਲਮੀਨੀਅਮ
89	Which one of the following terms, often heard in news, is incorrectly explained? a. Dragonfly- NASA's mission to examine Solar flares and Martian regolith b. Gray goo- hypothetical scenario where self-replicating nanobots destroy the biosphere c. Hyperloop- proposed high speed transportation within low pressure or vacuum tubes d. INS Tabar- Indian Navy's frigate	89	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? a. ਡਰੈਗਨਫਲਾਈ- ਸੂਰਜੀ ਜਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਾਰਸ਼ੀਅਨ (ਮੰਗਲ ਦੀ) ਰੇਗੋਲਿਥ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਸਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ b. ਗ੍ਰੇ ਗੂ - ਪਰਿਕਲਪਨਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤਰਨ ਜਿੱਥੇ ਸਵੈ-ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੈਨੋਬੋਟ ਜੀਵ-ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ c. ਹਾਈਪਰਲੂਪ- ਘੱਟ ਦਬਾ ਜਾਂ ਵੈਕਿਊਮ ਟਿਊਬਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਵਾਲਾ ਆਵਾਜਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ d. INS Tabar - ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਫ੍ਰੀਗੇਟ
90	Which of the following statements is/are correct? 1. Fundamental duties were incorporated into the Constitution based on the suggestions of the Swaran Singh Committee. 2. Paying taxes and to believe in socialism, secularism and democracy are Fundamental Duties under Art 51 A of the Indian Constitution. 3. As per Constitution of India, the Parliament may provide for the imposition of such penalty or punishment as may be considered appropriate for any non-compliance with or refusal to observe any of the fundamental duties and no law imposing such penalty or punishment shall be called in question in any court on the ground of infringement of any of Fundamental Rights or on the ground of repugnancy to any other provision of the Constitution. a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 3 only d. 1, 2 and 3	90	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? 1. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 2. ਕਰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ, ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ '51 ਏ' ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵ ਹਨ। 3. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3

91	A.V. Dicey propounded the concept of 'Rule of Law,' which consists of three elements or aspects. Which one of the following is one of them? a. Judicial Activism b. Equality before law c. Judicial review d. Primacy of Individual duty	91	ਏ.ਵੀ. ਡਾਇਸੀ ਨੇ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਜਾਂ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ? a. ਨਿਆਂਇਕ ਸਰਗਰਮੀ b. ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਸਮਾਨਤਾ c. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ d. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ
92	Indian Constitution (unlike the West), embodies a positive concept of secularism. Which of the following does not reflect that? a. Giving equal respect to all religions b. Protecting all religions equally c. Principled Distance Model d. Completely rigid separation between Religion and state	92	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੱਛਮ ਦੇ ਉਲਟ), ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ? a. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ b. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ c. ਸਿੱਧਾਂਤਿਕੀ ਵਿੱਥ ਮਾਡਲ d. ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਵੱਖਰਤਾ
93	Which one of the following reports was not published by the organization/institution that published the other three reports/indices? a. Global Gender Gap Report 2024 b. Global Risks Report 2024 c. Travel and Tourism Development Index 2024 d. Global Liveability Index 2024	93	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ/ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ? a. ਗਲੋਬਲ ਜੈਂਡਰ ਗੈਪ ਰਿਪੋਰਟ 2024 b. ਗਲੋਬਲ ਰਿਸਕਸ ਰਿਪੋਰਟ 2024 c. ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2024 d. ਗਲੋਬਲ ਲਿਵੇਬਿਲੀਟੀ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2024
94	Consider the following statements and comment on their respective falsity/truth: 1. Out of Polio, Rabies, Influenza and Diptheria, Diptheria is not a viral disease. 2. Out of Malaria, Dengue, Kala-azar and Polio, Kala-azar is not covered under National vector borne disease control programme (NVBDCP) 3. Out of Tuberculosis, Diabetes, HIV/AIDS and Influenza, Diabetes is not an example of infectious disease. Code: 1 2 3 a. True True True b. False True False c. True False True d. False False False	94	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ: 1. ਪੋਲੀਓ, ਰੇਬੀਜ਼, ਇਨਫਲੂਐਂਜ਼ਾ ਅਤੇ ਡਿਪਥੀਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ, ਡਿਪਥੀਰੀਆ ਵਾਇਰਲ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2. ਮਲੇਰੀਆ, ਡੇਂਗੂ, ਕਾਲਾ-ਅਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਪੋਲੀਓ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਾਲਾ-ਅਜ਼ਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੈਕਟਰ-ਜਣਿਤ ਰੋਗ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (NVBDCP) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 3. ਤਪਦਿਕ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ, ਐੱਚ.ਆਈ.ਵੀ./ਏਡਜ਼ ਅਤੇ ਇਨਫਲੂਐਂਜ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ ਸੰਕਰਾਮਕ ਰੋਗ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ: 1 2 3 a. ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ b. ਗਲਤ ਸਹੀ ਗਲਤ c. ਸਹੀ ਗਲਤ ਸਹੀ d. ਗਲਤ ਗਲਤ ਗਲਤ

95	Consider the following statements about Atharvaveda and choose the correct statement: 1. It contains the famous Purusha Sukta and has two divisions- Krishna and Shukla 2. It is earliest known work which is primarily in prose form. It deals with the 'other-world' for which it prescribes set of guidelines to Adhvaryu priests (who were entrusted with conducting ritualistic sacrifices). 3. It contains mantras to cure diseases and to ward off adverse forces. a. 1, 2 and 3 b. 1 and 3 only c. 1 and 2 only d. 3 only	95	ਅਥਰਵਵੇਦ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 1. ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਸੂਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ- ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਲ। 2. ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ 'ਪਾਰਲੌਕਿਕਤਾ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਅਧਵਰਯੂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਲਈ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਬਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 3. ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰ ਹਨ। a. 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 3
96	Consider the following statements: 1. Road category 'W' accounts for the largest proportion of total length of road networks in India. 2. District 'X' in Punjab is part of the Aspirational Districts Programme initiated by the Government of India 3. City 'Y' was selected as one of the cities for development as 'Smart city' in Punjab by the Government of India 4. Line representing equal precipitation is called 'Z' Which one of the following is a possible group of W,X, Y and Z respectively: a. National Highways, Mansa, Ludhiana, Isohel b. Rural Roads, Firozpur, Jalandhar, Isohyet c. District roads, Moga, Mohali, Isotach d. State Highways, Sangrur, Amritsar, Isotim	96	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਜਾਲ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਸੜਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'W' ਦਾ ਹੈ। 2. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 'X' ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (Aspirational Districts Programme) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। 3. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 'ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ' ਵਜੋਂ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'Y' ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 4. ਬਰਾਬਰ ਵਰਖਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ 'Z' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। W, X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੰਭਵ ਸਮੂਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ: a. ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ, ਮਾਨਸਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਆਈਸੋਹੇਲ b. ਪੇਂਡੂ ਸੜਕਾਂ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ, ਆਈਸੋਹਾਈਟ c. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੜਕਾਂ, ਮੋਗਾ, ਮੋਹਾਲੀ, ਆਈਸੋਟੇਕ d. ਰਾਜ ਮਾਰਗ, ਸੰਗਰੂਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਈਸੋਟਿਮ
97	'Which of the following federal principles are not found in Indian federation? 1. Bifurcation of the judiciary between the Federal and State Governments 2. Equality of representation of all the states in the upper house of the Federal Legislature 3. The Union cannot be destroyed by any state seceding from the Union at its will 4. Federal Government can redraw the map of the Indian Union by forming new States a. 1, 2 and 3 only b. 2, 3 and 4 only c. 1 and 2 only d. 3 and 4 only	97	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਘੀ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨਹੀ ਮਿਲਦਾ? 1. ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ। 2. ਸੰਘ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ। 3. ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 4. ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4

98	'Introduction of token currency' and 'enhanced taxation of Doab region' were experiments associated with that ruler of Delhi Sultanate who is also known to have shifted the capital from : a. Jahanpanah to Akbarabad (Agra) b. Delhi to Devagiri (Daulatabad) c. Dinpanah to Shergarh (Purana Qila) d. Agra to Fatehpur Sikri	98	'ਸੰਕੇਤਕ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਲਾਗੂਕਰਨ' ਅਤੇ 'ਦੁਆਬ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰ ਦਾ ਵਾਧਾ", ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ _______ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਸੀ: a. ਜਹਾਂਪਨਾਹ ਤੋਂ ਅਕਬਰਾਬਾਦ (ਆਗਰਾ) b. ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਦੇਵਗਿਰੀ (ਦੌਲਤਾਬਾਦ) c. ਦੀਨਪਨਾਹ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ (ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਲ੍ਹਾ) d. ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਫ਼ਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ
99	Consider the following Indus Valley Civilization sites and choose the southernmost site among them: a. Harappa b. Dholavira c. Rakhigarhi d. Mohenjodaro	99	ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਸਥਾਨ ਚੁਣੋ: a. ਹੜੱਪਾ b. ਧੋਲਾਵੀਰਾ c. ਰਾਖੀਗੜ੍ਹੀ d. ਮੋਹਿੰਜੋਦੜੋ
100	According to Dr. Ivor Jennings, who is referred to as the 'alternative prime minister' in the parliamentary system? a. The Chief Justice of the Supreme Court b. The President of the country c. The leader of the ruling political party d. The leader of the opposition	100	ਡਾ. ਆਈਵਰ ਜੈਨਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਲਪਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? a. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਧੀਸ਼ b. ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ c. ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ d. ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ

****

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

PUNJAB PUBLIC SERVICE COMMISSION

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS.

Booklet Sr. No.

Candidate's Name ____________________

Father's Name ____________________

Date of Birth : D D M M Y Y Y Y

Question Booklet Set

C

Total Questions: **100**
Time Allowed: **2** Hours

OMR Response Sheet No. ____________________ Roll No. ____________________

Candidate's Signature (Please sign in the box) :

INSTRUCTIONS

1. The candidate shall NOT open this booklet till the time he/she is told to do so by the Invigilation Staff. However, in the meantime, the candidate can read these instructions carefully and subsequently fill the appropriate columns given above in CAPITAL letters. The candidate may also fill the relevant boxes out of 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, supplied separately.
2. Use only blue or black **ball point pen** to fill the relevant columns on this page as well as in the OMR sheet. Use of ink pen or any other pen is not allowed.
3. The candidate shall be liable for any adverse effect if the information given above is wrong, illegible or incomplete.
4. Each candidate is required to attempt 100 questions in 120 minutes, except for orthopedically/visually impaired candidates, who would be given 40 extra minutes, for marking correct responses on the OMR sheet.
5. The question paper booklet has **36** pages.
6. The candidates, when allowed to open the question paper booklet, must first check the entire booklet immediately to confirm that the booklet has complete number of pages, the pages are printed correctly and there are no blank pages. In case there is any such error in the question paper booklet then the candidate should IMMEDIATELY bring it to the notice of the Invigilation Staff and obtain a new booklet of the same series as given earlier.
7. The serial number of the new Question booklet if issued for some reason should be entered in the relevant column of the OMR. The Invigilation Staff must make necessary corrections in their record regarding the change in the serial no. of Question booklet.
8. The paper consists of total 100 Marks. Each question shall carry 1 mark. There are four options for each question and the candidate has to mark the MOST APPROPRIATE answer on the OMR response sheet.
9. There is negative marking (0.25 marks for each question) for questions wrongly answered by the candidate.
10. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
11. The candidate **MUST READ INSTRUCTIONS GIVEN AT THE BACK OF THE OMR SHEET** before answering the questions and check that two carbon copies attached to the OMR sheet are intact.
12. ***The translated version of the questions in Punjabi is provided for reference, but In case of any doubt, the English version of the question is to be treated final.***

ਨੋਟ: ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਵਰ ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਲੜੀ ਨੰ.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਸੈੱਟ

D

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ____

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ____

ਜਨਮ ਮਿਤੀ ☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐

ਦਿਨ ਮਹੀਨਾ ਸਾਲ

ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ: 100

ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ: 2 ਘੰਟੇ

OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ ________________________ **ਰੋਲ ਨੰਬਰ** ____________________

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ (ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕਰੋ) ☐

ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਟੀਕਲ ਮਾਰਕ ਰੀਡਰ (OMR) ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਜੋ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿੱਚ 1 ਤੋਂ 9 ਵਿਚੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਬਕਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2. ਇਸ ਪੰਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ OMR ਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ **ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸਿਆਹੀ ਪੈੱਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
3. ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗਲਤ, ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਅਧੂਰੀ ਹੈ।
4. ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ 120 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ 100 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਆਰਥੋਪੈਡਿਕ/ਨੇਤਰਹੀਣ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਲਈ 40 ਮਿੰਟ ਵੱਧ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
5. ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਦੇ **36** ਪੰਨੇ ਹਨ।
6. ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ **ਤੁਰੰਤ** ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਹੈ, ਪੰਨੇ ਸਹੀ ਛਪੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਨਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲੜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈਟ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
7. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਪੁਸਤਕ (ਬੁੱਕਲੈੱਟ) ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇੰਦਰਾਜ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।
8. ਪੇਪਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 100 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ OMR ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਜਵਾਬ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।
9. ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ ਲਈ ਨੈਗੇਟਿਵ ਮਾਰਕਿੰਗ (ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ 0.25 ਅੰਕ) ਹੈ।
10. ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੂਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
11. ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ OMR **ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ OMR ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਦੋ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਹਨ।
12. **ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਸੰਸਕਰਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।**

Note: English version of the instructions is printed on the back cover of this Booklet.

1	4 residents of Punjab-Vinci, Raphael, Michelangelo and Gogh were giving clues so as to make others guess the district they were residing in. Their statements are recorded below: Vinci- “My district is located in South West Punjab and does not share any border with Pakistan” Raphael- “I live in the Bist Doab and if you want to see Jang-e-Azadi Memorial, you should visit my district” Michelangelo- “My district is home to Mai Bhago Armed Forces Preparatory Institute and Siswan reserve” Gogh- “ My district has much historical significance as it is home to Sanghol, Gurudwara Jyoti Saroop and Rauza Sharif” Assuming their statements to be true, which of the following is most probable pair of resident and the district in which he resides? a. Vinci: Fazilka b. Raphael: Amritsar c. Michelangelo: Sahibzada Ajit Singh Nagar d. Gogh: Malerkotla	1	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਵਸਨੀਕ-ਵਿੰਚੀ, ਰਾਫੇਲ, ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ ਅਤੇ ਗੋ ਸੁਰਾਗ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਹਨ: ਵਿੰਚੀ- "ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰਹੱਦ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ"। ਰਾਫੇਲ- "ਮੈਂ ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ- "ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਪ੍ਰੈਪਰੇਟਰੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅਤੇ ਸਿਸਵਾਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦਾ ਘਰ ਹੈ"। ਗੋ- “ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਘੋਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਘਰ ਹੈ”। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜੋੜਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? a. ਵਿੰਚੀ : ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ b. ਰਾਫੇਲ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ c. ਮਾਈਕਲਐਂਜਲੋ: ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ d. ਗੋ: ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ
2	Clownfish are vibrant reef fish that can be found in Indian Ocean and live in symbiosis with sea-anemones. Clownfish show a strong social hierarchy. If dominant female dies or is removed from the system, which of the following is most likely to happen? a. Sea anemone will exhibit bioluminescence to attract new females. b. Sea anemones will prey upon the males c. Dominant male will change sex d. All the clownfish will migrate and sea anemones will die	2	ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਜੀਵੰਤ ਰੀਫ ਮੱਛੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ-ਐਨੀਮੋਨਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਜੀਵਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਦਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? a. ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਨਵੀਆਂ ਮਾਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਇਓਲੂਮਿਨੇਸੈਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ। b. ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਨਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। c. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਰ ਲਿੰਗ ਬਦਲ ਲਵੇਗਾ। d. ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਉਨਫਿਸ਼ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਐਨੀਮੋਨ ਮਰ ਜਾਣਗੇ।
3	With respect to folklore of Punjab, choose the correct chronological order of the following Punjabi wedding traditions/customs – 1. Sending ‘Saha Chitthi’ 2. ‘Vattna’ cermeony 3. ‘Paani Vaarna’ 4. ‘Sehrabandi’ a. 1 2 3 4 b. 1 2 4 3 c. 2 1 3 4 d. 2 1 4 3	3	ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ/ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਚੁਣੋ- 1. 'ਸਾਹਾ ਚਿੱਠੀ' ਭੇਜਣਾ 2. 'ਵੱਟਣੇ' ਦੀ ਰਸਮ 3. 'ਪਾਣੀ ਵਾਰਨਾ' 4. 'ਸਿਹਰਾਬੰਦੀ' a. 1 2 3 4 b. 1 2 4 3 c. 2 1 3 4 d. 2 1 4 3

4	Consider the following statements and match the entities in List I with suitable entities of List II: **List I:** 1. Sirocco is hot, dry dusty wind that originates around this region. 2. Bushmen tribes are found in this part of the world. 3. Pygmies (Mbenga and Mbuti) are primarily located in this area. 4. World-renowned geyser called 'Old Faithful' (Yellowstone National Park) is located here. 5. Land of Pampas grassland **List II:** P. USA Q. Sahara desert R. Kalahari Desert S. Amazon Basin T. Argentina U. Congo Basin Code: 1 2 3 4 5 a. Q T S P U b. R U Q S T c. Q R U P T d. R Q S T P	4	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੂਚੀ I ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਇਕਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ: **ਸੂਚੀ I:** 1. ਸਿਰੋਕੋ ਗਰਮ, ਸੁੱਕੀ ਅਤੇ ਧੂੜ ਭਰੀ ਹਵਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 2. ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੁਸ਼ਮੈਨ ਕਬੀਲੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 3. ਪਿਗਮੀਜ਼ (Mbenga ਅਤੇ Mbuti) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹਨ। 4. 'ਓਲਡ ਫੇਥਫੁੱਲ' (ਯੈਲੋਸਟੋਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ) ਨਾਮਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਜ਼ਰ (ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦਾ ਝਰਨਾ) ਇੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। 5. ਪੰਪਾਸ ਘਾਹ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ **ਸੂਚੀ II:** P. ਯੂ.ਐਸ.ਏ Q. ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ R. ਕਾਲਹਾਰੀ ਮਾਰੂਥਲ S. ਐਮਾਜ਼ਾਨ ਬੇਸਿਨ T. ਅਰਜਨਟੀਨਾ U. ਕਾਂਗੋ ਬੇਸਿਨ ਕੋਡ: 1 2 3 4 5 a. Q T S P U b. R U Q S T c. Q R U P T d. R Q S T P
5	Consider the following statements and choose the incorrect statements: 1. While standard unit of measurement of Kinetic Energy is Watts, Potential energy is measured in Joules. 2. While Kinetic Energy can be positive, negative or zero, Work done cannot be negative. 3. During collision of cars on a non-ideal surface, total Kinetic Energy will necessarily be conserved whether the collision is elastic or inelastic. 4. During an induction training at Punjab Police Academy, a police officer fires a 23 g bullet (with speed of 11.5 m/sec) on a wooden plank such that the bullet emerges out of the plank with only 50% of its kinetic energy. In such a case, speed of bullet would also have reduced by 50% after emergence with respect to the speed with which it was fired. a. 1 and 4 only b. 2 and 3 only c. 1 and 2 only d. 1, 2, 3 and 4	5	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: 1. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਮਿਆਰੀ ਇਕਾਈ ਵਾਟਸ ਹੈ, ਸਥਿਤਿਜ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਜੂਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਂ ਸਿਫਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। 3. ਗੈਰ-ਆਦਰਸ਼ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦੌਰਾਨ, ਕੁੱਲ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟੱਕਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਟੱਕਰ ਇਲਾਸਟਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ ਇਲਾਸਟਿਕ ਹੈ। 4. ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਦਮੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰੰਭਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਇੱਕ 23 ਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਗੋਲੀ (11.5 ਮੀਟਰ/ਸੈਕਿੰਡ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ) ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀ ਆਪਣੀ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਿਰਫ 50% ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਨਾਲ ਤਖ਼ਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਵੀ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 50% ਤੱਕ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4

6	Which statement accurately describes the procedure for amending the Indian Constitution, as laid down in Article 368? a. The bill can be introduced either by a minister or by a private member, and it requires prior permission of the President. b. Each House must pass the bill separately, and in case of a disagreement between the two Houses, a joint sitting is held for deliberation and passage of the bill. c. If the bill seeks to amend the federal provisions of the Constitution, it must be ratified by the legislatures of all the states by a special majority. d. The President must give his assent to the bill. He can neither withhold his assent to the bill nor return the bill for reconsideration of the Parliament.	6	ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਅਨੁਛੇਦ 368 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹੀ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? a. ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। b. ਹਰੇਕ ਸਦਨਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। c. ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। d. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
7	'Delhi Durbars' were majestic events organised by the British Viceroys to mark the coronation of Emperors or Empresses. In this regard, consider the following statements and choose the correct option- 1. First Delhi Durbar was organized by Lord Dalhousie. Queen Victoria visited the Durbar and assumed the title of 'Empress of India'. 2. Second Durbar of 1903 saw the announcement of Shifting of the Imperial Capital from Calcutta to Delhi by Lord Cornwallis. 3. Delhi Durbar of 1911 marked the succession of King George V and was attended by Emperor himself. a. 1 only b. 2 only c. 3 only d. 1, 2 and 3	7	ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ' ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਜਾਂ ਮਹਾਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਾਹੀ ਸਮਾਗਮ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ- 1. ਪਹਿਲਾ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 'ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। 2. 1903 ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਕਾਰਨਵਾਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ। 3. 1911 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਨੇ ਰਾਜਾ ਜਾਰਜ ਪੰਜਵੇਂ ਦੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨੀ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਖੁਦ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 c. ਕੇਵਲ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3

8	Punjab, in Independent India has earned the epithet of 'granary of India'. In this context, consider the following statements about the Punjab's state of economy- 1. Of the three major sectors of economy, Service sector has the largest employment share in Punjab, while agriculture and allied sector has the highest employment share at national level. 2. Agriculture sector contributes around 60% to the Punjab's nominal Gross State Value Added (GSVA) 3. In terms of share in GSVA as compared to share in employment, Punjab's agriculture and allied sector is much more balanced and proportionate as compared to national level. Which of these statement(s) is/are correct? a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 3 only d. 1, 2 and 3	8	ਪੰਜਾਬ, ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ- 1. ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਸਾ ਹੈ। 2. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਮਾਤਰ ਕੁੱਲ ਰਾਜ ਮੁੱਲ ਜੋੜ (GSVA) ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਗਭਗ 60% ਹੈ। 3. ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ GSVA ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਪੱਖੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ/ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ/ਹਨ? a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
9	Supreme court of India stated, "Constitution of India hinges on the bedrock of balance between Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy" in which one of the following judgements? a. Golaknath case b. Kesavananda bharati case c. Shayara Bano case d. Minerva mills case	9	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਹੜੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ" ? a. ਗੋਲਕਨਾਥ ਕੇਸ b. ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ c. ਸ਼ਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਕੇਸ d. ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਸ ਕੇਸ
10	Which of the following is the least likely outcome of National Green Hydrogen Mission (by 2030)? a. National Green Hydrogen Production capacity of atleast 5 MMT per annum b. Renewable Energy Capacity addition of 125 GW c. Creation of over 6 Lakh full time jobs d. Attaining the national goal of Net Zero emissions by 2030	10	ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜਾ (2030 ਤੱਕ) ਕਿਹੜਾ ਹੈ? a. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 MMT ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ b. ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ 125 GW ਦਾ ਵਾਧਾ c. 6 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੁੱਲ ਟਾਈਮ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ d. 2030 ਤੱਕ ਨੈੱਟ ਜ਼ੀਰੋ ਐਮੀਸ਼ਨਸ (ਉਤਸਰਜਨ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ

11	Consider the following geographical/geological and ecological marvels of India: 1. India's 'Grand Canyon' which is beautifully carved by Pennar river as it cut through the Erramala hills 2. Home of Kurinji flowers (Strobilanthes kunthiana) that bloom every twelve years. Its flowering periodicity helps local Paliyan tribe to calculate their age. 3. Believed to be the oldest and largest inhabited riverine island of the world. Recently, masks named after this area (used to depict characters in Bhaona theatre) got a Geographical Indication tag Which of the following option represents the correct group of above quoted locations (respectively)? a. Namcha Barwa, Pir Panjal, Sagar Island b. Palghat, Valley of Flowers, Shivanasamudra c. Shencottah, Mishmi, Srirangam d. Gandikota, Nilgiri, Majuli	11	ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਭੂਗੋਲਿਕ/ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਅਜੂਬਿਆਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਗ੍ਰੈਂਡ ਕੈਨਿਯਨ (ਦੱਰਾ)' ਜੋ ਕਿ ਪੇਨਾਰ ਨਦੀ ਦੁਆਰਾ ਏਰਾਮਾਲਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹੋਏ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। 2. ਕੁਰਿੰਜੀ ਫੁੱਲਾਂ (ਸਟ੍ਰੋਬਿਲੈਂਥੇਸ ਕੁੰਥੀਆਨਾ, ਜੋ ਹਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੜਦੇ ਹਨ), ਦਾ ਘਰ। ਇਸ ਫੁੱਲ ਦਾ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਸਥਾਨਕ ਪਾਲੀਆਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਬਾਦ ਦਰਿਆਈ ਟਾਪੂ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਨਕਾਬ (ਜੋ ਭਾਓਨਾ ਮੰਚਕਲਾ ਵਿੱਚ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੰਕੇਤਕ (ਜੀ.ਆਈ.) ਟੈਗ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਨਿਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ? a. ਨਮਚਾ ਬਰਵਾ, ਪੀਰ ਪੰਜਾਲ, ਸਾਗਰ ਟਾਪੂ b. ਪਾਲਘਾਟ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟੀ, ਸ਼ਿਵਨਸਮੁਦ੍ਰ c. ਸ਼ੇਨਕੋਟਾਹ, ਮਿਸ਼ਮੀ, ਸ੍ਰੀਰੰਗਮ d. ਗੰਡੀਕੋਟਾ, ਨੀਲਗਿਰੀ, ਮਾਜੁਲੀ
12	Identify the country 'X' from the following: 1. India signed Treaty of Peace and Friendship with 'X' in 1950 2. 'Kalapani' and 'Limpiyadhura' remained a bone of contention between India and 'X' for long 3. 'X' recently became the first South Asian Country to officially register same-sex marriage 4. Joint Military Exercise 'SURYA KIRAN' is conducted between India and 'X' a. Sri Lanka b. Bhutan c. Nepal d. Myanmar	12	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੇਸ਼ 'X' ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਨੇ 1950 ਵਿੱਚ 'X' ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ। 2. 'ਕਾਲਾਪਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਲਿੰਪੀਆਧੁਰਾ' ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ 'X' ਵਿਚਕਾਰ ਤਨਾਓ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਰਹੇ ਹਨ। 3. 'X' ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਮਲਿੰਗੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 4. ਸੰਯੁਕਤ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ 'ਸੂਰਿਆ ਕਿਰਨ' ਭਾਰਤ ਅਤੇ 'X' ਵਿਚਕਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। a. ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ b. ਭੂਟਾਨ c. ਨੇਪਾਲ d. ਮਿਆਂਮਾਰ

13 Consider the following statements and choose the incorrect option.

a. Baking soda can be used in fire extinguishers.

b. Calcium phosphate, present in tooth enamel, is basic in nature.

c. Ascorbic acid is used in the treatment of bone marrow and scurvy diseases.

d. Acetic and Formic acids are most common acids present in apple.

13 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

a. ਬੇਕਿੰਗ ਸੋਡੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

b. ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਈਨੈਮਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਫਾਸਫੇਟ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਜੋਂ ਖਾਰ ਤੱਤ ਹੈ।

c. ਐਸਕੋਰਬਿਕ ਤੇਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੋਨ ਮੈਰੋ ਅਤੇ ਸਕਰਵੀ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

d. ਐਸੀਟਿਕ ਅਤੇ ਫਾਰਮਿਕ ਤੇਜਾਬ ਸੇਬ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੇਜਾਬ ਹਨ।

14 Identify X, Y and Z:

1. John Rawls gave a politico-moral theory as an alternative to utilitarianism in his 1971 work: ‘A theory of X’, where he propounds X as fairness
2. J.S.Mill advocates in his 1859 work -‘On Y’ that the sole purpose for which power can be rightfully exercised over any member of civilized community, against his will, is to prevent harm to others.
3. Rabindranath Tagore criticised Eurocentric idea of ‘Z’. Exclusionary model of Z, Tagore argued, had resulted in imperialism, war and subjugation of human beings.

X,Y and Z are respectively:

a. Liberty, Equality and Fraternity

b. Freedom, Justice and Secularism

c. Justice, Liberty and Nationalism

d. Rights, Freedom and Capitalism

14 X, Y ਅਤੇ Z ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

1. ਜੌਨ ਰਾਲਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ 1971 ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਕ-ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ: 'X ਦਾ ਸਿੱਧਾਂਤ', ਜਿੱਥੇ ਉਹ X ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
2. ਜੇ.ਐੱਸ.ਮਿਲ ਆਪਣੀ 1859 ਦੀ ਰਚਨਾ-'ਆਨ Y' ਵਿਚ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਸਭਿਅਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।
3. ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੇਂ 'Z' ਦੇ ਯੂਰੋਸੈਂਟ੍ਰਿਕ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ Z ਦੇ ਵਖਰਤਾ ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ, ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

X, Y ਅਤੇ Z ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ:

a. ਲਿਬਰਟੀ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ), ਇਕੁਐਲਿਟੀ (ਸਮਾਨਤਾ) ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ

b. ਫ੍ਰੀਡਮ(ਆਜ਼ਾਦੀ), ਜਸਟਿਸ (ਨਿਆਂ) ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ

c. ਜਸਟਿਸ (ਨਿਆਂ), ਲਿਬਰਟੀ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ

d. ਰਾਈਟਸ (ਅਧਿਕਾਰ), ਫ੍ਰੀਡਮ (ਆਜ਼ਾਦੀ) ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ

15 Approximate percentage share of cropped area for a particular crop in Punjab (for certain years) is given below. Identify the crop from this trend:

1960-61	4.8%
1970-71	6.9%
1980-81	17.5%
1990-91	26.9%
2019-20	40.1%
2021-22	40.1%

a. Wheat
b. Paddy
c. Pulses
d. Sugarcane

15 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ (ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ) ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਫ਼ਸਲੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

1960-61	4.8%
1970-71	6.9%
1980-81	17.5%
1990-91	26.9%
2019-20	40.1%
2021-22	40.1%

a. ਕਣਕ

b. ਝੋਨਾ

c. ਦਾਲਾਂ

d. ਗੰਨਾ

<table>
<tr>
<td>16</td>
<td>Identify the Sikh Guru Sahib from the information given below:
<table><tr><td>Elder brother:</td><td>Ram Rai</td></tr><tr><td>Sakhi/anecdote associated:</td><td>Pandit Lal Chand and Chajju Ram</td></tr><tr><td>Year of merging with eternity ('Jyoti Jyot samana'):</td><td>Bikrami Samvat 1721</td></tr></table>Which one of the following statements is correct about this Sikh Guru Sahib?
a. Gurudwara Bangla Sahib is associated with him
b. The concept of Miri-Piri is associated with him
c. He was the seventh Sikh Guru
d. Makhan Shah Lubana exclaimed 'Guru Ladho Re' after discovering him</td>
<td>16</td>
<td>ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:
<table><tr><td>ਵੱਡਾ ਭਰਾ:</td><td>ਰਾਮ ਰਾਏ</td></tr><tr><td>ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਖੀ:</td><td>ਪੰਡਿਤ ਲਾਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਛੱਜੂ ਰਾਮ</td></tr><tr><td>ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਸਾਲ:</td><td>ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ 1721</td></tr></table>ਇਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ?
a. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
b. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
c. ਉਹ ਸੱਤਵੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਨ
d. ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾਇਆ</td>
</tr>
<tr>
<td>17</td>
<td>'Vestigial organs' denote rudimentary anatomical structures retained in a species through evolution despite having lost their primary function. For example, blind fish living in caves still possess eye structures. In this context, which of the following may be regarded as examples of vestigial organs?
1. Tonsils
2. Intestinal villi
3. Appendix
4. External ears
5. Nails
a. 1 and 5 only
b. 2, 3 and 5 only
c. 1, 3 and 4 only
d. 1, 2, 3, 4 and 5</td>
<td>17</td>
<td>'ਅਵਸ਼ੇਸ਼ੀ ਅੰਗ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਰੀਰਿਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
1. ਗਲ ਦੇ ਮੁੱਢ ਦੀ ਗ੍ਰੰਥੀ
2. ਅੰਤੜੀਆਂ ਦੀ ਵਿਲੀ
3. ਅਪੈਂਡਿਕਸ
4. ਬਾਹਰੀ ਕੰਨ
5. ਨਹੁੰ
a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 5
b. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 5
c. ਕੇਵਲ 1, 3 ਅਤੇ 4
d. 1, 2, 3, 4 ਅਤੇ 5</td>
</tr>
<tr>
<td>18</td>
<td>Bhakti movement played a pivotal role in bringing socio-religious reforms in Medieval India. Its contribution towards development of vernacular literature cannot be ignored either. In this context, which of the following figures of Bhakti movement are correctly matched with the vernacular language/literature that they helped to enrich?
1. Basavanna and Akka Mahadevi: Kannada
2. Sankardev: Assamese
3. Tukaram: Marathi
4. Lal Ded: Odia
a. 1 and 3 only
b. 2 and 4 only
c. 1, 2 and 3 only
d. 2, 3 and 4 only</td>
<td>18</td>
<td>ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ/ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ?
1. ਬਸਵੰਨਾ ਅਤੇ ਅੱਕਾ ਮਹਾਦੇਵੀ: ਕੰਨ੍ਹੜ
2. ਸੰਕਰਦੇਵ: ਅਸਾਮੀ
3. ਤੁਕਾਰਾਮ: ਮਰਾਠੀ
4. ਲਾਲ ਦੇਦ: ਉੜੀਆ
a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3
b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4
c. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3
d. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 4</td>
</tr>
</table>

19	Choose the correct numerical relation among the following: p. Minimum age for contesting election as member of a Panchayat as per Part IX of the Constitution. q. Minimum age for appointment to the office of Governor r. Minimum age of qualification for filling a seat in House of People s. Minimum age of qualification for filling a seat in Council of States (x<y means x is less than y and x=y means x is equal to y) a. p<q<r<s b. p<r<s<q c. p<q=r=s d. p=r<q=s	19	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਸਬੰਧ ਚੁਣੋ: p. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IX ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ q. ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ r. ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ s. ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ (x<y ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ x, y ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ x=y ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ x, y ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ) a. p<q<r<s b. p<r<s<q c. p<q=r=s d. p=r<q=s
20	X was a member of Hindustan Socialist Republican Association (HSRA) and Naujawan Bharat Sabha. FIR of Lahore Conspiracy case (April, 1929), mentions X as accused number 1. It describes him as Swami alias villager, son of Ram Lal. X was executed in March 1931. Identify this freedom fighter X, associated with Ludhiana's 'Naughara Mohalla'. a. Rajguru b. Sukhdev c. Bhagat Singh d. Chandrashekhar Azad	20	X ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (HSRA) ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (ਅਪ੍ਰੈਲ, 1929), X ਦਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਸਵਾਮੀ ਉਰਫ਼ ਪੇਂਡੂ, ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। X ਨੂੰ ਮਾਰਚ 1931 ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ 'ਨੌਘਰਾ ਮੁਹੱਲੇ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ X ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। a. ਰਾਜਗੁਰੂ b. ਸੁਖਦੇਵ c. ਭਗਤ ਸਿੰਘ d. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ
21	Harry, Hermione, Ron and Dobby were arguing about certain phenomena they observed around them. They also tried to put forth some arguments to explain their observations, which are presented below- Harry: I saw a lightning strike at some distance but I heard the thunder a little after I saw the flash. This might be because the speed of light is greater than that of the sound Hermoine: We were travelling on a ship in River Danube. As we entered the Black Sea, our ship rose in level. This may be because of higher buoyant force in sea water which is generally denser than the river water. Dobby: Whenever large electric current flows through a circuit and hence through a fuse wire, the large heat produced melts the fuse wire. The circuit thus breaks and the current stops. Fuse is thus a safety device and prevents damage to appliances. Ron: Tungsten has a very high melting point with very low resistivity. Thus it allows the current to pass through it easily and limits the loss of electric energy into heat. That's why filaments of electric bulb are made of tungsten. Whose observation-argument pair was most flawed? a. Ron b. Dobby c. Hermoine d. Harry	21	ਹੈਰੀ, ਹਰਮਾਇਨੀ, ਰੌਨ ਅਤੇ ਡੌਬੀ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੇਖੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ- ਹੈਰੀ: ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਗਰਜ਼ ਸੁਣੀ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਰਮਾਇਨੀ: ਅਸੀਂ ਡੈਨਿਊਬ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਲੇ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਜਹਾਜ਼ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਉਛਾਲ ਬਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਗਾੜ੍ਹਾ (denser) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡੌਬੀ: ਜਦੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਸਰਕਟ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਫਿਊਜ਼ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵੱਡਾ ਤਾਪ ਫਿਊਜ਼ ਤਾਰ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਟ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੰਟ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਊਜ਼ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਰੌਨ: ਟੰਗਸਟਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕਤਾ (resistivity) ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਘਲਣ ਅੰਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੰਟ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਵਜੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਤੋਂ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਿਜਲਈ ਬਲਬ ਦੇ ਫਿਲਾਮੈਂਟ ਟੰਗਸਟਨ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ-ਦਲੀਲ ਜੋੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ? a. ਰੌਨ b. ਡੌਬੀ c. ਹਰਮਾਇਨੀ d. ਹੈਰੀ

22	Balkh and Bukhara are historic cities that also find mention in a well known Punjabi proverb: “Jo sukh chajju de chubare oh Balakh na Bukharey”. In which modern day countries are Balkh and Bukhara located? a. Afghanistan and Uzbekistan respectively b. Both are located in Iran c. Saudi Arabia and Iraq respectively d. Both are located in Iraq	22	ਬਲਖ ਅਤੇ ਬੁਖਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: "ਜੋ ਸੁਖ ਛੱਜੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ, ਓਹ ਬਲਖ਼ ਨਾ ਬੁਖ਼ਾਰੇ"। ਬਲਖ਼ ਅਤੇ ਬੁਖ਼ਾਰਾ ਕਿਹੜੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ? a. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ b. ਦੋਵੇਂ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ c. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਇਰਾਕ d. ਦੋਵੇਂ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ
23	Identify the fauna X from the information given below- A generally shy mammal found in parts of North-East India, X is the state animal of Sikkim. Recently, Zoological Survey of India has signed an MOU with the Royal Government of Bhutan to conduct population assessment of the X, through a non-invasive method. ‘Master Shifu’ is an anthropomorphic X associated with Dream Works Animation's martial arts/action-comedy franchise. International X day is celebrated on third Saturday of September every year. a. Snow Leopard b. Star Tortoise c. Red Panda d. One -horned rhinoceros	23	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜੀ X ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ- ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਥਣਧਾਰੀ ਜੀਵ, X ਸਿੱਕਮ ਦਾ ਰਾਜ ਜਾਨਵਰ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਰਵੇਖਣ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਦਖਲੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ X ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਭੂਟਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ MOU 'ਤੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। 'ਮਾਸਟਰ ਸ਼ਿਫੂ' ਡ੍ਰੀਮ ਵਰਕਸ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਯੁੱਧ ਕਲਾ/ਐਕਸ਼ਨ-ਕਾਮੇਡੀ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇੱਕ ਮਾਨਵ-ਰੂਪੀ X ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ X ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। a. ਹਿਮ-ਤੇਂਦੁਆ b. ਸਿਤਾਰਾ ਕੱਛੂ c. ਲਾਲ ਪਾਂਡਾ d. ਇੱਕ ਸਿੰਗ ਵਾਲਾ ਗੈਂਡਾ
24	‘Choke points’ are strategic locations of immense importance. They are not just central to international maritime trade, but also play role of a keystone in the arch of geopolitics. Certain choke points are shown in the figure below. Identify the Strait of Hormuz and Strait of Malacca on the map: 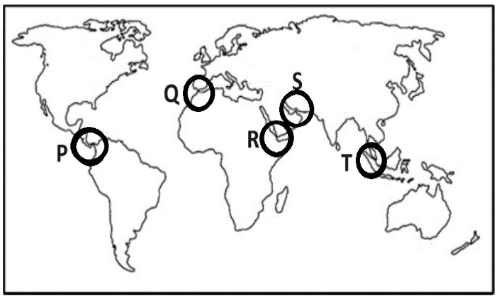 a. R and P respectively b. Q and R respectively c. R and T respectively d. S and T respectively	24	'ਚੋਕ ਪੁਆਇੰਟਾ' ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਮਿਹਰਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪੱਥਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚੋਕ ਪੁਆਇੰਟ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਅਤੇ ਮਲਾਕਾ ਜਲਡਮਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 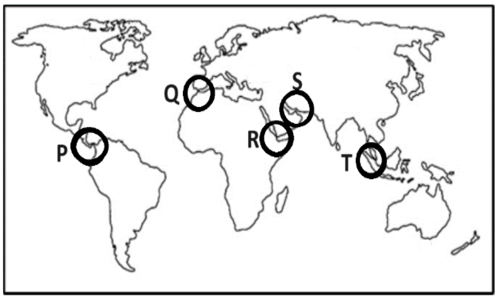 a. ਕ੍ਰਮਵਾਰ R ਅਤੇ P b. ਕ੍ਰਮਵਾਰ Q ਅਤੇ R c. ਕ੍ਰਮਵਾਰ R ਅਤੇ T d. ਕ੍ਰਮਵਾਰ S ਅਤੇ T

25	Inspired from the classical tradition of the Ajanta murals, 'Bride's Toilet' is a 1937 work of art whose popularity was perhaps matched only by other works of this artist like 'Brahmacharis' and 'Lady Daljit Singh of Kapurthala'. Identify this avant-garde artist whose 'The Story Teller' recently set the record for the 'most expensive work of Indian art sold at an auction' (valued at around ₹ 61.8 crore). a. Amrita Sher-Gil b. Raja Ravi Varma c. Abanindranath Tagore d. Sobha Singh	25	ਅਜੰਤਾ ਦੇ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਨਾਤਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ, 'ਬ੍ਰਾਈਡਜ਼ ਟਾਇਲਟ' 1937 ਦੀ ਕਲਾ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਜ਼' ਅਤੇ 'ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਲੇਡੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਐਵਾਂ-ਗਾਰਦ (avant-garde) ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੀ 'ਦ ਸਟੋਰੀ ਟੈਲਰ' ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 'ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਕ੍ਰਿਤ' (ਮੁੱਲ ਕਰੀਬ 61.8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। a. ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰ-ਗਿੱਲ b. ਰਾਜਾ ਰਵੀ ਵਰਮਾ c. ਅਬਨਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ d. ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ
26	Ranjit Singh captured 'Zamzama' which was a- a. Fort b. Gun c. Mughal factory d. Diamond	26	ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਜ਼ਮਜ਼ਮਾ' 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ _____ ਸੀ। a. ਕਿਲ੍ਹਾ b. ਬੰਦੂਕ c. ਮੁਗ਼ਲ ਫੈਕਟਰੀ d. ਹੀਰਾ
27	Which one of the following is a Constitutional Body? a. National Commission for Scheduled Tribes b. National Commission for Minorities c. National Commission for Women d. NITI Aayog	27	ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ? a. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਆਯੋਗ b. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਆਯੋਗ c. ਕੌਮੀ ਮਹਿਲਾ ਆਯੋਗ d. ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ
28	Who among the following is known for having served water to all wounded members of both the sides of the 'Anandpur battlefield'? He is known to have laid the foundation of Sevapanthi sect or order. a. Bhai Mardana Ji b. Bhai Balwand Ji c. Bhai Mani Singh Ji d. Bhai Kanhaiya Ji	28	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ-ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ' ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾਪੰਥੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। a. ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ b. ਭਾਈ ਬਲਵੰਡ ਜੀ c. ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ d. ਭਾਈ ਕਨ੍ਹਈਆ ਜੀ
29	Shahbazgarhi, Sopara, Girnar and Mansehra are significant from a historic perspective for being the sites of .... a. Ashokan Rock Edicts b. Mural paintings of Gupta dynasty c. Preservation of Buddha's relics d. Vesara style temple architecture	29	ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ਗੜ੍ਹੀ, ਸੋਪਾਰਾ, ਗਿਰਨਾਰ ਅਤੇ ਮਨਸੇਹਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ .... ਦੇ ਸਥਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। a. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ b. ਗੁਪਤ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਦੀਵਾਰੀ ਚਿੱਤਰਾਂ c. ਬੁੱਧ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ d. ਵੇਸਰ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਮੰਦਰ ਨਕਸ਼ਾਨਿਗਾਰੀ

30	'Bad Rabbit', 'LockBit' and 'WannaCry' are terms often heard in news in context of: a. Israel-Palestine Conflict b. Climate change induced epidemics c. Nuclear warfare d. Ransomware attacks	30	'ਬੈਡ ਰੈਬਿਟ', 'ਲੌਕਬਿਟ' ਅਤੇ 'ਵਾਨਾਕ੍ਰਾਈ' ਅਕਸਰ ਕਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: a. ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਸੰਘਰਸ਼ b. ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਮਹਾਂਮਾਰੀਆਂ c. ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਯੁੱਧ d. ਰੈਨਸਮਵੇਅਰ ਹਮਲੇ
31	Far from being impractical dogmas, Laws of Physics help us understand and explain common phenomenon around us. In this context, which of the following is correctly matched? 1. When a hanging carpet is beaten with a stick, the dust particles start coming out of it: can be explained using Kepler's first law 2. 'Parrot pushing down the air with wings', 'a swimmer pushing back the water' and 'propulsion of rocket by ejection of fluid' : can be explained using Newton's third law of motion 3. When a fielder catches a fast ball on a cricket field, she moves her hands backward to increase the time of the catch so that she experiences less force on hands: can be explained using Bernoulli's theorem a. 2 only b. 3 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 3	31	ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾ ਹੋਕੇ, ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਮ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? 1. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲਟਕਦੇ ਕਾਲੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਝਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂੜ ਦੇ ਕਣ ਬਾਹਰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ਕੈਪਲਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2. 'ਤੋਤਾ ਖੰਭਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕਦਾ ਹੈ', 'ਇੱਕ ਤੈਰਾਕ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਦਾ' ਅਤੇ 'ਦ੍ਰਵ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਕੇਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ': ਨਿਊਟਨ ਦੇ ਗਤੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 3. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫੀਲਡਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੇਜ ਗਤੀ ਦੀ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਬਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇ: ਬਰਨੌਲੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 2 b. ਕੇਵਲ 3 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3
32	With respect to Indian literature in general and Punjabi literature in particular, pick the correct option a. First Jnanpith Award ever was awarded in 1965 to Amrita Pritam b. First Sahitya Academy award in Punjabi language was given in 1955 to Nanak Singh for 'Ik Miyan Do Talwaran' c. Sahitya Academy award is given for most outstanding literary work in 22 languages of 8th schedule of Indian Constitution, apart from Rajasthani and English d. Jnanpith award is given for most outstanding literary work in 22 languages of 8th schedule of Indian Constitution, apart from Haryanvi and English	32	ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ a. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ 1965 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ b. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ . 1955 ਵਿੱਚ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਇਕ ਮਿਆਨ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ' ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। c. ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। d. ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਰਿਆਣਵੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

33	'“Set up in June 1997 in accordance with Bangkok Declaration, it is a regional inter-governmental organization with its secretariat at Dhaka. It intends to create an enabling environment for rapid economic development apart from establishing multidimensional connectivity and promoting synergy among connectivity frameworks in the region. Its Charter also aspires to promote active collaboration and mutual assistance on matters of common interest in the economic, social, technical and scientific fields. Areas of cooperation vary from trade and energy to counter-terrorism, people to people contact and climate change. India is the lead country of ‘Security Sector’. Which of the following organizations/ initiatives is represented in the passage given above? a. ASEAN b. BIMSTEC c. Mekong-Ganga Cooperation d. Indian Ocean Rim Association	33	“ਬੈਂਕਾਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੂਨ 1997 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ, ਇਹ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਢਾਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ, ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਢਾਂਚਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਖੇਤਰ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਤਵਾਦ-ਵਿਰੋਧ, ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਤੱਕ ਵਖਰਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੇਤਰ' ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ।" ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? a. ਆਸੀਆਨ b. ਬਿਮਸਟੇਕ c. ਮੇਕੋਂਗ-ਗੰਗਾ ਸਹਿਯੋਗ d. ਇੰਡੀਅਨ ਓਸ਼ੀਅਨ ਰਿਮ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ
34	Press played an important role in Indian freedom struggle. Towering figures of movement for Indian independence became associated with publishing of various newspapers, books and magazines. In this context, match the following: **Work** — **Personality primarily associated** 1. The precepts of Jesus — p. Annie Besant 2. New India — q. Raja Ram Mohan Roy 3. Kesari — r. Lala Lajpat Rai 4. Unhappy India — s. Bal Gangadhar Tilak Code: 1 2 3 4 a. p q r s b. q p s r c. p q s r d. q p r s	34	ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਭਾਰਤੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ: **ਰਚਨਾ** — **ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ** 1. ਦ ਪਰੀਸੈਪਟਸ ਆਫ ਜੀਸਸ (The precepts of Jesus) — p. ਐਨੀ ਬੇਸੈਂਟ 2. ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ — q. ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ 3. ਕੇਸਰੀ — r. ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ 4. ਅਨਹੈਪੀ ਇੰਡੀਆ (Unhappy India) — s. ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ ਕੋਡ: 1 2 3 4 a. p q r s b. q p s r c. p q s r d. q p r s

35	Consider the following statements: 1. The Representation of the People Act (PPA), 1950 allows a political party to submit a list of star campaigners to the election authorities. 2. Expenditure incurred on electioneering by all the star campaigners must be added to a candidate's poll expenditure. 3. Section 12 of RPA 1951 gives explicit powers to the Election Commission to deregister political parties Which of the statements given above are incorrect? a. 1, 2 and 3 b. 1 and 3 only c. 1 and 2 only d. 2 and 3 only	35	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 2. ਸਾਰੇ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। 3. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਗਲਤ ਹਨ? a. 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3
36	One of the first known documentations of the word 'Punjab' is in the writings of Y, who visited the region in the fourteenth century. Name the Moroccan traveller Y who famously authored his travelogue titled 'The Rihla'. a. Abdur Razzak b. Alberuni c. Ibn Batuta d. Marco Polo	36	'ਪੰਜਾਬ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਣਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ Y ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੋਰੋਕੋ ਦੇ ਯਾਤਰੀ Y ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਨੇ 'ਦਿ ਰਿਹਲਾ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ। a. ਅਬਦੁਰ ਰਜ਼ਾਕ b. ਅਲਬੇਰੁਨੀ c. ਇਬਨ ਬਤੂਤਾ d. ਮਾਰਕੋ ਪੋਲੋ
37	Consider the following statements and choose the correct option regarding their falsity/truth (respectively). 1. The term untouchability is defined under Article 18 of the Constitution. 2. According to the Supreme Court, Freedom of Press is an integral part of Art. 19 of the Constitution 3. According to the Supreme Court, Right to sleep is an integral part of Art. 21 of the Constitution Code: 1 2 3 a. False True False b. True True True c. True False False d. False True True	37	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ (ਤਰਤੀਬਵਾਰ) ਚੁਣੋ। 1. ਛੂਤ-ਛਾਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 18 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। 3. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਂਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੋਡ: 1 2 3 a. ਗਲਤ ਸਹੀ ਗਲਤ b. ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ c. ਸਹੀ ਗਲਤ ਗਲਤ d. ਗਲਤ ਸਹੀ ਸਹੀ

38 Match the unknown entities W,X,Y and Z of List I with suitable elements from List II:

List I	List II
1. ‘W’ is the second most abundant metal in the earth’s crust	P. Fe
2. ‘X’ metal is protected by a layer of its own oxide	Q. Al
3. ‘Y’ Sulphate’ is commonly known as Nila thotha.	R. Zn
4. Bronze medals are primarily made up of Copper and ‘Z’.	S. Sn
	T. Cu

Code:

W X Y Z

a. Q P R S

b. P Q T S

c. T P Q R

d. Q T P R

38 ਸੂਚੀ II ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚੀ I ਦੀਆਂ ਅਣਜਾਣ ਇਕਾਈਆਂ W, X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਮੇਲ ਕਰੋ:

ਸੂਚੀ I	ਸੂਚੀ II
1. 'W', ਧਰਤੀ ਦੀ ਚਾਪੜ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਤੂ (metal) ਹੈ	P. Fe
2. 'X' ਧਾਤੂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਆਕਸਾਈਡ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ	Q. Al
3. 'Y ਸਲਫੇਟ' ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	R. Zn
4. ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਗਮੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂਬੇ ਅਤੇ 'Z' ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।	S. Sn
	T. Cu

ਕੋਡ:

W X Y Z

a. Q P R S

b. P Q T S

c. T P Q R

d. Q T P R

39 Consider the following statements:

1. ‘Asteya, Brahmacharya and Aparigraha’ are among the famous principles of X. Angas, Upangas, Chedasutras and Mulasutras are literary texts, also associated with X.
2. With respect to socio-religious history of India, ‘Kapalikas’, ‘Kalamukhas’ and ‘Aghoris’ were the sects associated with Y.

X and Y are respectively:

a. Brahmanism and Vajrayana

b. Zoroastrianism and Shaivism

c. Zoroastrianism and Vajrayana

d. Jainism and Shaivism

39 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ:

1. 'ਅਸਤੇਯ, ਬ੍ਰਹਮਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਿਗ੍ਰਹਿ' X ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਅੰਗ, ਉਪੰਗ, ਚੇਦਸੂਤਰ ਅਤੇ ਮੂਲਸੂਤਰ X ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ।
2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, 'ਕਪਾਲਿਕਾ", 'ਕਾਲਮੁਖ' ਅਤੇ 'ਅਘੋਰੀ', Y ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਸਨ।

X ਅਤੇ Y ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ:

a. ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ

b. ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨਵਾਦ (ਪਾਰਸੀ ਮੱਤ) ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਮੱਤ

c. ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨਵਾਦ (ਪਾਰਸੀ ਮੱਤ) ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ

d. ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਮੱਤ

40 Which of the following pairs is correctly matched?

a. U.S.A. : Double citizenship

b. U.K. : Well codified written Constitution

c. Australia : Unitary form of Government

d. Switzerland : Unicameral indirect democracy

40 ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਜੁੱਟ ਸਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ?

a. ਯੂ.ਐਸ.ਏ. : ਦੋਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ

b. ਯੂ.ਕੇ.: ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡਬੱਧ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ

c. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ

d. ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ: ਇੱਕ-ਸਦਨੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ

41	Choose the correct statement: a. The Body Mass Index for morbid obesity is over 40. b. National Ambulance Service (NAS) is one of the achievements of National Health Mission for emergency response system, primarily designed for the patients of critical care, trauma and accident victims etc. Number ‘100’ has to be dialled for this service. c. A ray of light is incident (say from air) obliquely at the same angle on water, mustard oil, glycerine and kerosene. The ray would bend the most in kerosene. d. A ray of light is incident (say from air) obliquely at the same angle on water, mustard oil, glycerine and kerosene. The ray would bend the most in water.	41	ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: a. ਰੋਗੀ ਮੋਟਾਪੇ ਲਈ ਬਾਡੀ ਮਾਸ ਇੰਡੈਕਸ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। b. ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾ (NAS) ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ (NHM) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੇਖਭਾਲ, ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਪੀੜਤਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨੰਬਰ '100' ਡਾਇਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। c. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੋਣ 'ਤੇ ਟੇਢੀ (ਮੰਨ ਲਓ ਹਵਾ ਤੋਂ) ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜੇਗੀ। d. ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ, ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਕੋਣ 'ਤੇ ਟੇਢੀ (ਮਨ ਲਓ ਹਵਾ ਤੋਂ) ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੜੇਗੀ।
42	The increased focus on fifth generation (5G) technology standard for cellular mobile communications over 4G or 3G seems justified because of which of the following advantages? 1. It has potential to improve the quality of telemedicine and digital education. 2. It offers extremely high latency as compared to 4G and 3G. 3. It has enabled the usage of analog cell phones or ‘Brick phones’ for the first time. 4. While it does not support a virtual private network (VPN), it is the first technology to support LTE (Long Term Evolution) a. 1 only b. 1 and 2 only c. 1, 2 and 3 only d. 1, 2, 3 and 4	42	4G ਜਾਂ 3G ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੈਲੂਲਰ ਮੋਬਾਈਲ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ (5G) ਦੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਝੁਕਾਵ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਫਾਇਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ? 1. ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਮੇਡੀਸਨ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। 2. ਇਹ 4G ਅਤੇ 3G ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੇਟੈਂਸੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਇਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਨਾਲਾਗ ਸੈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ 'ਬ੍ਰਿਕ ਫੋਨ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। 4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੈੱਟਵਰਕ (VPN) ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ LTE (ਲੌਂਗ ਟਰਮ ਈਵੇਲੂਸ਼ਨ) ਅਨੁਕੂਲ ਪਹਿਲੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 c. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
43	With respect to art and socio-cultural events of Mughal Rule in India, choose the incorrect statement- a. The Shahjahan period saw the origin of Indian miniature painting in the form of illustrations of Kalpasutra and Nimat Nama. b. Mir Sayyed Ali, Samad, Dasvanth and Basawan were prominent painters of Mughal School c. ‘Pietra dura’ technique and ‘Charbagh style gardens’ were a common feature of Mughal Indo-Islamic architecture. d. ‘Ibadat Khana’ was Akbar’s initiative for conducting religious or spiritual debates and discussions.	43	ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ- a. ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਲਘੂ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਲਪਸੂਤਰ ਅਤੇ ਨਿਮਾਤ ਨਾਮਾ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। b. ਮੀਰ ਸੱਯਦ ਅਲੀ, ਸਮਾਦ, ਦਸਵੰਤ ਅਤੇ ਬਸਾਵਨ ਮੁਗਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਨ। c. 'ਪੀਤਰਾ ਦੁਰਾ ਦੀ ਤਕਨੀਕ' ਅਤੇ 'ਚਾਰਬਾਗ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਬਾਗ' ਮੁਗਲ ਇੰਡੋ-ਇਸਲਾਮਿਕ ਨਕਸ਼ਾ ਨਿਗਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਨ। d. 'ਇਬਾਦਤ ਖਾਨਾ' ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਅਕਬਰ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ।

44	Consider the following events: 1. Introduction of Ilbert bill. 2. Appointment of Education Commission under Sir Wilson Hunter. 3. First complete synchronous decennial census in India. 4. Enactment of First Factory act. These key events of British rule in India were associated with the tenure of: a. Warren Hastings b. Lord Ripon c. William Bentinck d. Lord Curzon	44	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਇਲਬਰਟ ਬਿੱਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ। 2. ਸਰ ਵਿਲਸਨ ਹੰਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ। 3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਕਾਲੀ ਦਸਵਰਸ਼ੀ ਜਨਗਣਨਾ। 4. ਪਹਿਲੇ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ: a. ਵਾਰਨ ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ b. ਲਾਰਡ ਰਿਪਨ c. ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿੰਕ d. ਲਾਰਡ ਕਰਜ਼ਨ
45	With respect to the Schedules of the Indian Constitution, consider the following statements: 1. Allocation of seats in the Council of States to the States and the Union Territories is provided under Schedule 'P' of the Indian Constitution. 2. In 1996, the Parliament enacted the Provisions of the Panchayats (Extension to the Scheduled Areas) Act to extend the provisions of Part IX of the Constitution to Schedule 'Q'. 'P' and 'Q' (respectively) are: a. 3rd and 4th b. 4th and 5th c. 5th and 6th d. 4th and 6th	45	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ: 1. ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 'P' ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2. 1996 ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IX ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 'Q' ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਉਪਬੰਧ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰ) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। 'P' ਅਤੇ 'Q' (ਕ੍ਰਮਵਾਰ) ਹਨ: a. ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ b. ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ c. ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ d. ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ
46	Which of the following key amendment(s) of the Indian Constitution is/are correctly matched? 1. Addition of new 'Directive Principles of State Policy' such as Art. 39A, 43A and 48A to the original list: 42nd Constitutional Amendment Act 2. Special status to the Union Territory of Delhi and redesignation as the National Capital Territory of Delhi: 79th Constitutional Amendment Act 3. Reservation of one-third of the seats in Lok Sabha and State Legislative Assemblies for women : 108th Constitutional Amendment Act a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 2 only d. 1, 2 and 3	46	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ(ਆਂ) ਸੋਧ/ਸੋਧਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ(ਆਂ) ਹੈ/ਹਨ? 1. ਨਵੇਂ 'ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 39A, 43A ਅਤੇ 48A ਦੀ ਮੂਲ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: 42ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐੱਕਟ 2. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਨਾਮਿਤ ਕਰਨਾ: 79ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐਕਟ 3. ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ: 108ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐੱਕਟ a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. 1, 2 ਅਤੇ 3

47	World Migration Report 2024 was recently launched by International Organization for Migration and it highlighted the contemporary shifts in global migration. Which of the following is most flawed/incorrect observation in this regard? a. India was the top recipient of remittances globally in 2022 b. India is the world's largest destination country for immigrants (a total of around 14 crores) c. India is largest source of international migrants in the world d. Increasing number of people are being displaced within and out of their country of origin due to political/economic instability, climate change, conflicts and violence	47	ਵਰਲਡ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਪਰਵਾਸ) ਰਿਪੋਰਟ 2024 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਫਾਰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਪਰਵਾਸ) ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਲਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੈ? a. ਭਾਰਤ, 2022 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੈਮਿਟੈਂਸ (ਭਿਜਵਾਈ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ b. ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ (ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 14 ਕਰੋੜ ਹੈ) c. ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੈ d. ਰਾਜਨੀਤਿਕ/ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ, ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਮੁਠਭੇੜ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ
48	Who called village republics 'ruination of India' and equated them to a 'sink of localism' and 'a den of ignorance, narrow mindedness and communalism'? He also led the famous non-violent Mahad Satyagraha. a. Jawharlal Nehru b. B. R. Ambedkar c. Bhagat Singh d. Mahatma Gandhi	48	ਕਿਸਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਗਣਰਾਜਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਬਾਹੀ' ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਸਥਾਨਕਵਾਦੀ ਖੂਹ' ਅਤੇ 'ਅਗਿਆਨਤਾ, ਤੰਗ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਖਾੜੇ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਹਿੰਸਕ ਮਹਾੜ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। a. ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ b. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ c. ਭਗਤ ਸਿੰਘ d. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ
49	Which statement is wrong regarding the duration of Panchayats according to the famous Panchayati Raj Act? a. In general, the Act provides for a five-year term of office to the panchayat at . every level. b. Fresh elections to constitute a panchayat shall be completed before the expiry of its duration or, in case of dissolution, before the expiry of a period of six months from the date of its dissolution. c. If the remainder of the period for which the dissolved panchayat would have continued is less than six months, it shall not be necessary to hold any election for constituting the new panchayat for such period. d. A panchayat reconstituted upon premature dissolution enjoys the full period of five years in office and not just remainder of the period for which the dissolved Panchayat would have continued had it not been so dissolved.	49	ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ/ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਗਲਤ ਹੈ? a. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। b. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ, ਉਸਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ, ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। c. ਜੇਕਰ ਭੰਗ ਹੋਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪੰਚਾਇਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। d. ਅਚਨਚੇਤ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੇ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਭੰਗ ਕੀਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਗ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ।

50 Which of the following group of geographical entities is correctly described/ is in correct order?

a. Equator passes through Brazil, Zimbabwe, Philippines and Nigeria

b. Chandigarh, Delhi, Mangalore and Chennai are located on same longitude

c. Dulhasti, Baglihar, Tulbul and Nathpa Jhakri river valley projects are located on Chenab

d. Australia and Kazakhstan have large reserves of Uranium, and Uranium is also associated with Jaduguda and Tummalapalle mines in India.

50 ਭੂਗੋਲਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ/ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ?

a. ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ, ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਅਤੇ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ

b. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ, ਮੰਗਲੋਰ ਅਤੇ ਚੇਨਈ ਇੱਕੋ ਲੰਬਕਾਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ

c. ਦੁਲਹਸਤੀ, ਬਗਲਿਹਾਰ, ਤੁਲਬੁਲ ਅਤੇ ਨਾਥਪਾ ਝਾਕੜੀ ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਨਾਬ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ।

d. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਕਜ਼ਾਖਸਤਾਨ ਕੋਲ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਦੂਗੋੜਾ ਅਤੇ ਤੁਮਲਾਪੱਲੀ ਖਾਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

51 The following sentences contain idioms commonly used in English language. In this context, fill in the blanks in List I using apt words from List II.

List I:

1. Luther is an honourable man. He will resort to bribery only when …….fly.
2. You can argue with me till the ……..come home, but it wouldn't solve the problem.
3. Hold your ……! You have to score well in the interview as well, so don't start celebrating.
4. After wandering in the jungle for hours, he realized that they were on a wild ………. chase.

List II:

P. Pig(s)
Q. Frogs
R. Fishes
S. Horses
T. Goose
U. Cow(s)

Code:

	1	2	3	4
a.	R	Q	U	P
b.	P	U	S	T
c.	R	P	S	U
d.	Q	P	T	U

52 Read the passage and choose the most appropriate option to answer the question given below-

Simmy tried to resist the temptation of the neatly arranged cookie boxes in the shop display as she peered through the trees at it. Nevertheless, her mouth began to water. She struggled with the moral conflict between survival and ethics as she considered the dangerous option of rushing in to grab a box due to her severe hunger. She sought to defend herself by seeking some divine intervention and by suggesting to herself the difficulties that many people go through in tough situations. In the end, she found herself divided between giving in to the demand of hunger or standing by her morals, displaying her inner courage in the face of adversity.

The passage describes-

a. The negative behaviour that Simmy exhibited.

b. Simmy's bravery in resorting to theft.

c. Allurement leading to Simmy's dilemma about stealing.

d. The divine quality of the biscuits.

53	Read the passage and choose the most appropriate option to answer the question given below- The initial successful attempts to create a petrol-driven internal-combustion engine were made in Germany and France. However, in England, there was an unusual hesitancy towards horseless vehicles. English inventors faced the handicap of an antiquated law that restricted these vehicles from exceeding a speed of four miles per hour and mandated a man carrying a red flag to precede them. This restrictive law remained in place until 1896. During their early days, motor cars were largely perceived as jokes or potentially dangerous toys, except by their inventors. They varied in size, some being single-seaters, while others could accommodate two or even three people. Nevertheless, they were all characterized by their noise, clumsiness, and peculiar appearance. In a significant leap forward, German inventor Carl Benz introduced a three-wheeled, petrol-driven internal-combustion car in 1888. Around the same time, another German inventor named Daimler was also experimenting and testing a petrol-driven engine, a name that is still associated with motor cars to this day. All early motor cars were: a. An objects for amusement or recreation. b. Superior modes of transportation compared to traditional horse-driven vehicles. c. Loud, awkward and unusual in appearance. d. Posing hazards and risks, carrying potential danger.
54	Which one of the following sentences is grammatically/meaningfully most appropriate/correct? a. Who is the man in the funny hat over there? b. Can you tell me what is your name? c. My team and me drove through the desert. d. There is a smallest hotel in the backside of my house.
55	Sentences or parts of sentences (A-E) are given below. Choose the correct option such that these sentences/parts of sentences (A-E) form a logical and meaningful sequence. A. However, the relevant provisions of the IRC were not available for production beyond 2007. B. The alternative fuel production tax credit for refined coal was the largest tax expenditure related to coal use during FY 2007 C. However, coal was estimated to be a relatively small recipient of tax expenditures in FY 2010, D. Over 90 percent of coal is consumed by the electricity sector. Coal-fired generation accounted for 45 percent of total electricity generation in 2010. E. With an estimated value of $561 million in F Y 2010, down from $3.3 billion in FY 2007. a. A B D C E b. D C E B A c. B C A D E d. C A E D B

56 Choose/Match the words from List II that are similar in meaning to the words given in List I-

LIST I	**LIST II**
1. INUNDATED	P. Plethora
2. RUSE	Q. Suffocated
3. CORNUCOPIA	R. Swamped
	S. Trick
	T. Sterility

Code:

	1	2	3
a.	R	S	P
b.	Q	P	S
c.	R	P	T
d.	Q	R	T

57 Choose the correct category of the underlined word:

It is very <u>interesting</u> to know your story.

a. Noun
b. Pronoun
c. Adverb
d. Adjective

58 Consider the pairs given in capital letters. Corresponding entries given in front of them (lower-case letters) may or may not represent similar relationship. Choose the option(s) that represent(s) the similar relationship of corresponding lower-case entries as that of the pair given in capital letters.

I. OAFISH : ASTUTE:: Simpleton : Sage
II. FINE : IMPRISONMENT:: Misdemeanour : Felony
III. FINE : IMPRISONMENT:: Bail : Bond
IV. OAFISH : ASTUTE:: Wise: Smart

a. I and II
b. I and III
c. II and IV
d. II and III

59 'Homophones' represent similarly sounding words that have different meaning or spellings. Consider the following sentences involving common homophones. Which of the following sentences involve the correct usage of homophones?

1. The bus has been stationery for an hour. I really wanted to go to the stationary shop to buy pencils and pens.
2. Principle mam gave a lecture on ethical principals.
3. The Himalayas have been radically altared by climate change. Villagers can be seen praying at the alters before the monsoon season.

a. 1 only
b. 2 and 3
c. 1 and 2 only
d. None

60 ‘ਗਰਦਾਵਰੀ’, ‘ਬਹੁਸੰਮਤੀ’ ਅਤੇ ‘ਜ਼ਬਤੀ’ ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:-

a. Land recovery, Unanimous and Restraint
b. Surveyor, Amphibology and Control
c. Crop Survey, Majority vote and Confiscation
d. Land settlement, Unanimous and Compound

61	A.V. Dicey propounded the concept of 'Rule of Law,' which consists of three elements or aspects. Which one of the following is one of them? a. Judicial Activism b. Equality before law c. Judicial review d. Primacy of Individual duty	61	ਏ.ਵੀ. ਡਾਇਸੀ ਨੇ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਜਾਂ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ? a. ਨਿਆਂਇਕ ਸਰਗਰਮੀ b. ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਸਮਾਨਤਾ c. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ d. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ
62	Indian Constitution (unlike the West), embodies a positive concept of secularism. Which of the following does not reflect that? a. Giving equal respect to all religions b. Protecting all religions equally c. Principled Distance Model d. Completely rigid separation between Religion and state	62	ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੱਛਮ ਦੇ ਉਲਟ), ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ? a. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ b. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ c. ਸਿੱਧਾਂਤਿਕੀ ਵਿੱਥ ਮਾਡਲ d. ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਵੱਖਰਤਾ
63	Which one of the following reports was not published by the organization/institution that published the other three reports/indices? a. Global Gender Gap Report 2024 b. Global Risks Report 2024 c. Travel and Tourism Development Index 2024 d. Global Liveability Index 2024	63	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ/ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ? a. ਗਲੋਬਲ ਜੈਂਡਰ ਗੈਪ ਰਿਪੋਰਟ 2024 b. ਗਲੋਬਲ ਰਿਸਕਸ ਰਿਪੋਰਟ 2024 c. ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2024 d. ਗਲੋਬਲ ਲਿਵੇਬਿਲੀਟੀ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2024
64	Consider the following statements and comment on their respective falsity/truth: 1. Out of Polio, Rabies, Influenza and Diptheria, Diptheria is not a viral disease. 2. Out of Malaria, Dengue, Kala-azar and Polio, Kala-azar is not covered under National vector borne disease control programme (NVBDCP) 3. Out of Tuberculosis, Diabetes, HIV/AIDS and Influenza, Diabetes is not an example of infectious disease. Code: 1 2 3 a. True True True b. False True False c. True False True d. False False False	64	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ: 1. ਪੋਲੀਓ, ਰੇਬੀਜ਼, ਇਨਫਲੂਐਂਜ਼ਾ ਅਤੇ ਡਿਪਥੀਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ, ਡਿਪਥੀਰੀਆ ਵਾਇਰਲ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2. ਮਲੇਰੀਆ, ਡੇਂਗੂ, ਕਾਲਾ-ਅਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਪੋਲੀਓ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਾਲਾ-ਅਜ਼ਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੈਕਟਰ-ਜਣਿਤ ਰੋਗ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (NVBDCP) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 3. ਤਪਦਿਕ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ, ਐੱਚ.ਆਈ.ਵੀ./ਏਡਜ਼ ਅਤੇ ਇਨਫਲੂਐਂਜ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ ਸੰਕਰਾਮਕ ਰੋਗ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ: 1 2 3 a. ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ b. ਗਲਤ ਸਹੀ ਗਲਤ c. ਸਹੀ ਗਲਤ ਸਹੀ d. ਗਲਤ ਗਲਤ ਗਲਤ

65	Consider the following statements about Atharvaveda and choose the correct statement: 1. It contains the famous Purusha Sukta and has two divisions- Krishna and Shukla 2. It is earliest known work which is primarily in prose form. It deals with the 'other-world' for which it prescribes set of guidelines to Adhvaryu priests (who were entrusted with conducting ritualistic sacrifices). 3. It contains mantras to cure diseases and to ward off adverse forces. a. 1, 2 and 3 b. 1 and 3 only c. 1 and 2 only d. 3 only	65	ਅਥਰਵਵੇਦ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: 1. ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਸੂਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ- ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਲ। 2. ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ 'ਪਾਰਲੌਕਿਕਤਾ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਅਧਵਰਯੂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਲਈ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਬਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 3. ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰ ਹਨ। a. 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 3
66	Consider the following statements: 1. Road category 'W' accounts for the largest proportion of total length of road networks in India. 2. District 'X' in Punjab is part of the Aspirational Districts Programme initiated by the Government of India 3. City 'Y' was selected as one of the cities for development as 'Smart city' in Punjab by the Government of India 4. Line representing equal precipitation is called 'Z' Which one of the following is a possible group of W,X, Y and Z respectively: a. National Highways, Mansa, Ludhiana, Isohel b. Rural Roads, Firozpur, Jalandhar, Isohyet c. District roads, Moga, Mohali, Isotach d. State Highways, Sangrur, Amritsar, Isotim	66	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰੋ: 1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਜਾਲ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਸੜਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'W' ਦਾ ਹੈ। 2. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 'X' ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (Aspirational Districts Programme) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। 3. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 'ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ' ਵਜੋਂ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'Y' ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 4. ਬਰਾਬਰ ਵਰਖਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ 'Z' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। W, X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੰਭਵ ਸਮੂਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ: a. ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ, ਮਾਨਸਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਆਈਸੋਹੇਲ b. ਪੇਂਡੂ ਸੜਕਾਂ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ, ਆਈਸੋਹਾਈਟ c. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੜਕਾਂ, ਮੋਗਾ, ਮੋਹਾਲੀ, ਆਈਸੋਟੇਕ d. ਰਾਜ ਮਾਰਗ, ਸੰਗਰੂਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਈਸੋਟਿਮ

67	'Which of the following federal principles are not found in Indian federation? 1. Bifurcation of the judiciary between the Federal and State Governments 2. Equality of representation of all the states in the upper house of the Federal Legislature 3. The Union cannot be destroyed by any state seceding from the Union at its will 4. Federal Government can redraw the map of the Indian Union by forming new States a. 1, 2 and 3 only b. 2, 3 and 4 only c. 1 and 2 only d. 3 and 4 only	67	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਘੀ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ? 1. ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ। 2. ਸੰਘ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ। 3. ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 4. ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 3 b. ਕੇਵਲ 2, 3 ਅਤੇ 4 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4
68	'Introduction of token currency' and 'enhanced taxation of Doab region' were experiments associated with that ruler of Delhi Sultanate who is also known to have shifted the capital from : a. Jahanpanah to Akbarabad (Agra) b. Delhi to Devagiri (Daulatabad) c. Dinpanah to Shergarh (Purana Qila) d. Agra to Fatehpur Sikri	68	'ਸੰਕੇਤਕ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਲਾਗੂਕਰਨ' ਅਤੇ 'ਦੁਆਬ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰ ਦਾ ਵਾਧਾ", ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ _______ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਸੀ: a. ਜਹਾਂਪਨਾਹ ਤੋਂ ਅਕਬਰਾਬਾਦ (ਆਗਰਾ) b. ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਦੇਵਗਿਰੀ (ਦੌਲਤਾਬਾਦ) c. ਦੀਨਪਨਾਹ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ (ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਲ੍ਹਾ) d. ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਫ਼ਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ
69	Consider the following Indus Valley Civilization sites and choose the southernmost site among them: a. Harappa b. Dholavira c. Rakhigarhi d. Mohenjodaro	69	ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਸਥਾਨ ਚੁਣੋ: a. ਹੜੱਪਾ b. ਧੋਲਾਵੀਰਾ c. ਰਾਖੀਗੜ੍ਹੀ d. ਮੋਹਿੰਜੋਦੜੋ
70	According to Dr. Ivor Jennings, who is referred to as the 'alternative prime minister' in the parliamentary system? a. The Chief Justice of the Supreme Court b. The President of the country c. The leader of the ruling political party d. The leader of the opposition	70	ਡਾ. ਆਈਵਰ ਜੈਨਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਲਪਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? a. ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਧੀਸ਼ b. ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ c. ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ d. ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ

71	Which of the following is a chronologically correct list? a. Order in which European Powers came to India: Portuguese, English, French, Dutch b. Sufi Saints: Sheikh Nizamudin Aulyia, Sheikh Farid, Sheikh Muinudin Sijzi c. Order of foundation of ancient universities of India: Nalanda, Vikramshila, Taxila, Odantapuri d. Events of Indian history (16th Century onwards): Battle of Swally, Bibighar massacre, Operation Polo (Hyderabad)	71	ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੈ? a. ਜਿਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ: ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫ੍ਰਾਂਸੀਸੀ, ਡੱਚ b. ਸੂਫੀ ਸੰਤ: ਸ਼ੇਖ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਔਲੀਆ, ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ, ਸ਼ੇਖ ਮੁਈਨੁਦੀਨ ਸਿਜਜ਼ੀ c. ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕ੍ਰਮ: ਨਾਲੰਦਾ, ਵਿਕਰਮਸ਼ਿਲਾ, ਤਕਸ਼ਿਲਾ, ਓਦੰਤਪੁਰੀ d. ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ (16ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ) ਘਟਨਾਵਾਂ: ਸਵਾਲੀ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਬੀਬੀਘਰ ਕਤਲੇਆਮ, ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪੋਲੋ (ਹੈਦਰਾਬਾਦ)
72	With respect to geography of Punjab, which of the following best describes ‘Kandi’ region? a. Sub-mountainous zone of coarse soil near Shivalik foothills dissected by seasonal streams b. Floodplains of Ghaggar river that act as storehouse and source of sand mineral for the state c. Arid region of South-West Punjab studded with sand dunes which is home to xerophytes like cactus d. Area of Bari Doab famous for its fine alluvial soil and Mahogany-Ebony cultivation	72	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਕੰਡੀ' ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? a. ਮੌਸਮੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਿਤ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਤਲਹਟੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੋਟੀ ਦਾਣੇਦਾਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਪ-ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ b. ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਜੋ ਰਾਜ ਲਈ ਰੇਤ ਖਣਿਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ c. ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਿ ਕੈਕਟਸ ਵਰਗੇ ਜ਼ੀਰੋਫਾਈਟਸ ਦਾ ਘਰ ਹੈ d. ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਜੋ ਬਰੀਕ ਜਲੋੜ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਮਹੋਗਨੀ-ਆਬਨੂਸ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।
73	Who was the Governor General of India during first Anglo-Sikh war? a. Hardinge I b. Dalhousie c. Canning d. Dufferin	73	ਪਹਿਲੀ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਕੌਣ ਸੀ? a. ਹਾਰਡਿੰਗ I b. ਡਲਹੌਜ਼ੀ c. ਕੈਨਿੰਗ d. ਡਫਰਿਨ
74	Which programme aims to improve the quality of care in Labour room and Maternity operation theatres to ensure that pregnant women receive respectful care during delivery and post-partum: a. LaQshya b. MAA (Mother's absolute Affection) c. Janani Shishu Suraksha Karyakram d. Pradhan Mantri Matru Vandana Yojana	74	ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਜਣੇਪਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਣੇਪੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਸਵ ਦੌਰਾਨ ਆਦਰਯੋਗ ਦੇਖਭਾਲ ਮਿਲੇ: a. ਲਕਸ਼ਯ (LaQshya) b. ਮਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਪਿਆਰ (MAA) c. ਜਨਨੀ ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਯਕਰਮ d. ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਤਰੂ ਵੰਦਨਾ ਯੋਜਨਾ

75	Election commission of India conducts which of the following elections? 1. Lok sabha elections 2. State Assembly elections 3. Municipality elections 4. For the post of Vice -President Which of the following is correct? a. 1, 2, 3and 4 b. 1 and 2 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 4 only	75	ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ? 1. ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 3. ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 4. ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਪਦ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? a. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4 b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 1, 2 ਅਤੇ 4
76	Indian festivals, traditions and customs epitomize the idea of 'unity in diversity'. In this context, consider the following statements about festivals/celebrations often heard in news and choose the correct statement: 1. Easter is a Christian festival celebrated to commemorate Jesus' resurrection from the dead. 2. Gudi Padwa is a winter festival primarily celebrated in Rajasthan and Haryana to pay tribute to Rajputs who bravely fought against Aurangzeb. 3. Hornbill festival is celebrated in Nagaland and highlights the diverse cultural legacy of the Naga tribes. 4. Navroz is the Islamic New Year that marks the begining of Ramadan. a. 1 and 2 only b. 2 and 4 only c. 1 and 3 only d. 3 and 4 only	76	ਭਾਰਤੀ ਤਿਉਹਾਰ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ 'ਅਨੇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਕਸਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ/ਜਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ: 1. ਈਸਟਰ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਯੀਸੂ ਦੇ ਕਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਗੁੜੀ ਪੜਵਾ ਇੱਕ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸਨ। 3. ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹੌਰਨਬਿਲ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਾ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ੪. ਨਵਰੋਜ਼ ਇਸਲਾਮੀ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਜੋ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ ੪ c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ ੪
77	Which of the following hypothetical political party/parties would most likely be recognized by Election Commission of India as 'National Party/Parties'? 1. Party Arsenal is recognized as state party in 4 states only. 2. Party Barcelona's candidates secured 5% of total valid votes polled in 3 states in last General Election to House of People. 3. Party Chelsea won 1% of total seats in House of People at last General Elections. 4. Party Liverpool has been in existence in 5 states since 1947 a. Parties Arsenal, Barcelona and Chelsea b. Parties Barcelona and Liverpool c. Party Arsenal only d. Parties Barcelona and Chelsea	77	ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰਿਕਲਪਿਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? 1. ਪਾਰਟੀ ਆਰਸੇਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। 2. ਪਾਰਟੀ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 5% ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। 3. ਪਾਰਟੀ ਚੈਲਸੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦਾ 1% ਹਿੱਸਾ ਜਿੱਤਿਆ। 4. ਪਾਰਟੀ ਲਿਵਰਪੂਲ 1947 ਤੋਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। a. ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਰਸੇਨਲ, ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਚੈਲਸੀ b. ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਲਿਵਰਪੂਲ c. ਕੇਵਲ ਪਾਰਟੀ ਆਰਸੇਨਲ d. ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਅਤੇ ਚੈਲਸੀ

78	Consider the following statements about versatile nature and allotropes of Carbon: 1. In diamond, every carbon atom is bonded to three other carbon atoms in a hexagonal shape forming a rigid three-dimensional structure, making it the hardest substance known to man 2. Graphite is smooth, slippery and a good conductor of electricity. 3. Catenation, trivalence, high electronegativity and large size of carbon are reasons for its versatile nature Which of the above statements is/are correct? a. 1 only b. 2 only c. 2 and 3 only d. 1, 2 and 3	78	ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਅਨੇਕਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਐਲੋਟ੍ਰੋਪਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਹੀਰੇ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਕਾਰਬਨ ਪਰਮਾਣੂ ਇੱਕ ਛੇਭੁਜੀ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਰਬਨ ਪਰਮਾਣੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਬਣਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਜਬੂਤ ਪਦਾਰਥ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2. ਗਰੇਫਾਈਟ ਮੁਲਾਇਮ, ਤਿਲਕਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸੰਚਾਲਕ ਹੈ। 3. ਕੈਟੀਨੇਸ਼ਨ, ਟ੍ਰਾਈਵਲੈਂਸ, ਵੱਧ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨੈਗੇਟਿਵਿਟੀ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰ ਇਸਦੇ ਅਨੇਕਮੁਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ/ਕਿਹੜੇ ਸਹੀ ਹੈ/ਹਨ? a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 d.1,2 ਅਤੇ 3
79	Pick the correct match: a. UN Decade of Healthy Ageing : 2025-2035 b. 'Positive checks' according to the Malthusian perspective on population growth: Warfare, famine, diseases c. Criteria of defining a settlement as urban as per last Indian Census: At least 50 percent of total working population should be engaged in non-agricultural activities d. Countries recently downgraded by World Bank from 'Upper -middle income' countries to 'Lower-middle income' contries: Russia, Bulgaria and Palau	79	ਸਹੀ ਮੇਲ ਚੁਣੋ: a. ਸਿਹਤਮੰਦ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਹਾਕਾ: 2025-2035 b. ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਮੈਲਥੁਸੀਅਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਿਯੰਤਰਣ/ਚੈਕਸ': ਯੁੱਧ, ਕਾਲ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ c. ਪਿਛਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ: ਕੁੱਲ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ d. ਉਹ ਦੇਸ਼ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ 'ਉੱਚ-ਮੱਧ ਆਮਦਨ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 'ਨਿਮਨ-ਮੱਧ ਆਮਦਨ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਰੂਸ, ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਅਤੇ ਪਲਾਊ
80	Consider the following statements: 1. Vitamin 'X' plays an important role in blood clotting. 2. Xerophthalmia is a condition caused by Vitamin 'Y' deficiency that dries the cornea and mucous membrane of the eye. Identify X and Y (respectively). a. B_{12} and A b. B_{12} and D c. C and B_{12} d. K and A	80	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1. ਵਿਟਾਮਿਨ 'X' ਖੂਨ ਦੇ ਜੰਮਣ/ਕਲਾਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। 2. ਜ਼ੀਰੋਫਥਲੇਮੀਆ, ਵਿਟਾਮਿਨ 'Y' ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਖ ਦੀ ਝਿੱਲੀ ਅਤੇ ਲੇਸਦਾਰ ਪਰਤ ਨੂੰ ਸਕਾਉਂਦੀ ਹੈ। X ਅਤੇ Y (ਕ੍ਰਮਵਾਰ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। a. B_{12} ਅਤੇ A b. B_{12} ਅਤੇ D c. C ਅਤੇ B_{12} d. K ਅਤੇ A

81	Which of the following is correct about Moorish Mosque located in Punjab? a. It is located in Malerkotla district b. It is patterned on the lines of the Grand Mosque of Marrakesh c. It was built by Sir Muhammad Ahmad Ali Khan d. It has recently been designated by UNESCO as a World Heritage Site on 10th, July 2024.	81	ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮੂਰੀਸ਼ ਮਸਜ਼ਿਦ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? a. ਇਹ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ b. ਇਹ ਮਾਰਾਕੇਸ਼ ਦੀ ਗ੍ਰੈਂਡ ਮਸਜ਼ਿਦ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ c. ਇਹ ਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਹਿਮਦ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਵਾਈ ਗਈ ਸੀ d. ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 10 ਜੁਲਾਈ, 2024 ਨੂੰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ
82	Assertion (A): Narmada and Tapi form the largest deltas in South Asia after the Sundarbans. Reason (R): Narmada and Tapi pass through rift valleys that are prone to high erosion and their large tributaries pass through soft rocks that contribute enormous silt to the main rivers. a. Both A & R are true. R is the correct explanation of A. b. Both A & R are true but R is not the correct explanation of A. c. A is false but R is true. d. Both A and R are false.	82	ਦਾਅਵਾ (A): ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪੀ, ਸੁੰਦਰਬਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਡੈਲਟਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਨ (R): ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪੀ ਦਰਾੜ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉੱਚ ਖ਼ਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਨਰਮ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਰ (silt) ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। a. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ। R, A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। b. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ ਪਰ R, A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। c. A ਗਲਤ ਹੈ ਪਰ R ਸੱਚ ਹੈ। d. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।
83	Landform representing a crescent-shaped shifting sand dune is called: a. Barchan b. Zeugen c. Playas d. Moraine	83	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਜੋ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: a. ਬਰਖ਼ਾਨ b. ਜ਼ਿਊਜੇਨ c. ਪਲਾਇਆ d. ਮੋਰੇਨ
84	Choose the correct statement: a. Out of Referendum, Plebiscite, Ordinance and Recall, only Plebiscite is not a device of the direct democracy b. Out of Articles 15,22,26 and 44 of the Indian Constitution, only Art. 26 does not directly reveal the secular character of the Indian State. c. As per Article 15 of Indian Constitution, discrimination is prohibited on grounds of religion, sex and caste but race or place of birth can be valid grounds for discrimination by state. d. 'Public health and sanitation' come under the purview of State list while 'population control and family planning' come under Concurrent list.	84	ਸਹੀ ਕਥਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: a. ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ, ਜਨ ਮਤ, ਅਧਿਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰੀਕਾਲ ਵਿਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਜਨ ਮਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ b. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15,22,26 ਅਤੇ 44 ਵਿੱਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। c. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਪਰ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਤਕਰੇ ਲਈ, ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। d. 'ਜਨ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ' ਰਾਜ ਸੂਚੀ (state list) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਜਨਸੰਖਿਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ' ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ (Concurrent list) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

85 Consider the following statements and choose the incorrect statements:

1. Dalai Lama was the first non-Indian to be honoured with Bharat Ratna
2. Nobel Peace Prize 2023 was awarded to Nadia Murad for her efforts to end the use of sexual violence as a weapon of war and armed conflict
3. China became the first Asian nation to win an Olympic medal when Wu Chuanyu got a medal in Athletics in 1900
4. Arjan Singh was the first and only officer of Indian Army to be promoted to five-star rank as Field Marshal.

a. 1, 2, 3 and 4
b. 1 and 3 only
c. 1 and 4 only
d. 3 and 4 only

85 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:

1. ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਰਤੀ ਸਨ
2. ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ 2023 ਨਾਦੀਆ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ, ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮੁੱਠਭੇੜ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
3. ਚੀਨ ਓਲੰਪਿਕ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਜਦੋਂ ਵੂ ਚੁਆਨਯੂ ਨੇ 1900 ਵਿੱਚ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ
4. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਇਕਲੌਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੀਲਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਸਿਤਾਰਾ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

a. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4
b. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3
c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4
d. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4

86 Consider the following places often heard in news:

	Place in news	Region
1	Dagestan and Novo-Ogaryovo	South East Asia
2	Paracel and Spratly islands	Black Sea
3	Zmiinyi or snake Island and port of Odesa	Red Sea
4	Rafah and Khan Yunis	West Africa

Which of these places are correctly matched with the regions in which they are located?

a. 1 and 2 only
b. 2 and 3 only
c. 3 and 4 only
d. None

86 ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ:

	ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨ	ਖੇਤਰ
1	ਦਾਗਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਨੋਵੋ-ਓਗਰੀਓਵੋ	ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ
2	ਪੈਰਾਸਲ ਅਤੇ ਸਪ੍ਰੈਟਲੀ ਟਾਪੂ	ਕਾਲਾ ਸਾਗਰ
3	ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਂ ਸੱਪ ਟਾਪੂ ਅਤੇ ਓਡੇਸਾ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ	ਲਾਲ ਸਾਗਰ
4	ਰਾਫ਼ਾ ਅਤੇ ਖਾਨ ਯੂਨਿਸ	ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਥਾਨ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਥਿਤ ਹਨ?

a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 2
b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3
c. ਕੇਵਲ 3 ਅਤੇ 4
d. ਕੋਈ ਨਹੀਂ

87 “Signing countries are expected to decrease the manufacture and use of Hydrofluorocarbons (HFCs) by about 80-85% from their respective baselines by 2045. The rationale is that while HFCs don’t have much impact on depletion of ozone layer, they are powerful greenhouse gases and hence contribute significantly to global warming.” Which of the following is described in this passage?

a. Agenda 21
b. Kigali Agreement
c. Bonn Convention
d. Kunming Montreal Global Biodiversity Framework

87 "ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 2045 ਤੱਕ ਹਾਈਡ੍ਰੋਫਲੋਰੋਕਾਰਬਨਾਂ (HFCs) ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 80-85% ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ HFCs ਦਾ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਕਮੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਗ੍ਰੀਨਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।" ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

a. ਏਜੰਡਾ 21
b. ਕਿਗਾਲੀ ਸਮਝੌਤਾ
c. ਬੌਨ ਸੰਮੇਲਨ
d. ਕੁਨਮਿੰਗ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਗਲੋਬਲ ਬਾਇਓਡਾਇਵਰਸਿਟੀ ਫਰੇਮਵਰਕ

88	Identify the element X from the passage given below- "X is a soft-silvery white alkali metal, often regarded as a critical mineral for India's pursuit of energy self-reliance and transition towards a greener economy. X inferred resources were recently established in Salal-Haimana area of Reasi district in Jammu and Kashmir. 'X- triangle' consisting of Argentina, Bolivia and Chile has more than half of World's total X resources. a. Cesium b. Lithium c. Selenium d. Aluminium	88	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ X ਤੱਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ- "X ਇੱਕ ਨਰਮ-ਚਾਂਦੀ ਰੂਪੀ ਚਿੱਟਾ ਅਲਕਲੀ ਧਾਤੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਊਰਜਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਹਰਿਤ (ਗਰੀਨ) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਣਿਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਿਆਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਲਾਲ-ਹੈਮਾਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ X ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਬੋਲੀਵੀਆ ਅਤੇ ਚਿਲੀ ਦੇ 'X- ਤਿਕੋਣ' ਕੋਲ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕੁੱਲ X ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰੋਤ ਹਨ। a. ਸੀਜ਼ੀਅਮ b. ਲਿਥੀਅਮ c. ਸੇਲੇਨਿਅਮ d. ਐਲਮੀਨੀਅਮ
89	Which one of the following terms, often heard in news, is incorrectly explained? a. Dragonfly- NASA's mission to examine Solar flares and Martian regolith b. Gray goo- hypothetical scenario where self-replicating nanobots destroy the biosphere c. Hyperloop- proposed high speed transportation within low pressure or vacuum tubes d. INS Tabar- Indian Navy's frigate	89	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? a. ਡਰੈਗਨਫਲਾਈ- ਸੂਰਜੀ ਜਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਾਰਸ਼ੀਅਨ (ਮੰਗਲ ਦੀ) ਰੇਗੋਲਿਥ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਸਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ b. ਗ੍ਰੇ ਗੂ - ਪਰਿਕਲਪਨਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿੱਤਰਨ ਜਿੱਥੇ ਸਵੈ-ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੈਨੋਬੋਟ ਜੀਵ-ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ c. ਹਾਈਪਰਲੂਪ- ਘੱਟ ਦਬਾ ਜਾਂ ਵੈਕਿਊਮ ਟਿਊਬਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਵਾਲਾ ਆਵਾਜਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ d. INS Tabar - ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਫ੍ਰੀਗੇਟ
90	Which of the following statements is/are correct? 1. Fundamental duties were incorporated into the Constitution based on the suggestions of the Swaran Singh Committee. 2. Paying taxes and to believe in socialism, secularism and democracy are Fundamental Duties under Art 51 A of the Indian Constitution. 3. As per Constitution of India, the Parliament may provide for the imposition of such penalty or punishment as may be considered appropriate for any non-compliance with or refusal to observe any of the fundamental duties and no law imposing such penalty or punishment shall be called in question in any court on the ground of infringement of any of Fundamental Rights or on the ground of repugnancy to any other provision of the Constitution. a. 1 only b. 2 and 3 only c. 1 and 3 only d. 1, 2 and 3	90	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? 1. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 2. ਕਰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ, ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ '51 ਏ' ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵ ਹਨ। 3. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। a. ਕੇਵਲ 1 b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3 c. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 3 d. 1, 2 ਅਤੇ 3

	ਨਿਰਦੇਸ਼: ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 91 ਤੇ 92 ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ: ਹਿਕਮਤ ਓਸ ਖ਼ੁਦਾਵੰਦ ਵਾਲੀ, ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਲਕ ਦਾ। ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਕਰਨ ਚਤੁਰਾਈਆਂ, ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕਦਾ।। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਰਹੇ ਸਰਗਦਾਂ, ਦਾਇਮ ਚਰਖ਼ ਫ਼ਲਕ ਦਾ। ਹਾਸ਼ਮ ਖ਼ੂਬ ਹੋਈ ਗੁਲਕਾਰੀ, ਫ਼ਰਸ਼ ਫ਼ਨਾਹ ਖ਼ਲਕ ਦਾ।। 1 ।। ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਹਕੀਮ ਅਜ਼ਲ ਦੇ, ਨਕਸ਼ ਨਿਗਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਹਰ ਅਰਵਾਹ ਅਮੀਰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ, ਕੈਦ ਜਿਸਮ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਜੋ ਮਖ਼ਲੂਕ, ਨਾ ਬਾਹਰ ਉਸ ਥੀਂ, ਅਰਜ਼ ਸਮਾ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਹਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ ਬੁਖ਼ਾਰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ, ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਾਨ ਵਟਾਇਆ।।2।। ਹੁਸਨ ਕਲਾਮ ਜੋ ਸ਼ਾਇਰ ਕਰਦੇ, ਸੁਖ਼ਨ ਨਾ ਸਾਥੀਂ ਆਇਆ । ਜਿਹਾ ਕੁਅਕਲ ਸ਼ਊਰ ਅਸਾਡਾ, ਅਸਾਂ ਭੀ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਹੋਤ ਸੱਸੀ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ, ਕਾਮਲ ਇਸ਼ਕ ਕਮਾਇਆ। ਹਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ ਤਬੀਅਤ ਕੀਤਾ, ਵਹਿਮ ਇਤੇ ਵਲ ਆਇਆ।।3।।
91	ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ 'ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਲਕ ਦਾ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? a. ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ b. ਪਛਾਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ c. ਹਾਸ਼ਮ ਦਾ ਮੁਰੀਦ d. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਮਾਲਕ
92	ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੱਸੀ ਪੰਨੂੰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਹਾਸ਼ਮ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸ੍ਰੋਤ ਕੀ ਰਹੇ ਹਨ? a. ਯਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। b. ਰਾਜੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਸਦਕਾ। c. ਸਵੈ-ਕਬੂਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ d. ਜਗੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ
93	ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰ ਕੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਪੂਰੇ ਕਰੋ:

	ਸੰਦਰਭ	ਮੁਹਾਵਰਾ
1.	ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਹੋਣਾ	____ਭੱਠ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਨਾ
2.	ਕਿਸੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ/ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵੱਧ ਹੋਣਾ	____ਰੱਤੀਆਂ ਵੱਧ ਹੋਣਾ
3.	ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣਾ	____ਪੱਤਣਾਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਹੋਣਾ
4.	ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰਹਿਣਾ	____ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮਸੀਤ ਬਣਾਉਣਾ

ਕੋਡ

	1	2	3	4
a.	ਦੋ	ਦੱਸ	ਪੰਜ	ਚਾਰ
b.	ਪੰਜ	ਚਾਰ	ਸੱਤ	ਦੋ
c.	ਦੋ	ਪੰਜ	ਸੱਤ	ਚਾਰ
d.	ਅੱਠ	ਦੋ	ਪੰਜ	ਸੱਤ

94	'ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।' ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ 'ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ' ਕੀ ਹੈ? a. ਅਧਿਕਰਨ ਕਾਰਕ b. ਸਬੰਧਕੀ ਕਾਰਕ c. ਅਪਾਦਾਨ ਕਾਰਕ d. ਸੰਪਰਦਾਨ ਕਾਰਕ

95 ਅਖਾਣ ਪੂਰਾ ਕਰੋ:

ਓੜਕ ਬੱਚਾ ਮੂਲਿਆ, ਤੂੰ _______ ਬਹਿਣਾ

a. ਚੌਂਕੇ

b. ਹੱਟੀ

c. ਚੱਕੀ

d. ਘੋੜੀ

96 ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਦੋਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (X ਅਤੇ Y ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ)?

ਰਸਮ →	ਤਿਲ ਮੇਥਰੇ	ਗਦੌੜਾ ਫੇਰਨਾ
ਸਮਾਂ →	X	Y

ਕੋਡ:

	X	Y
a.	ਪਾਣੀ ਵਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ	ਮੌਤ 'ਤੇ
b.	ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਵੇਲੇ	ਜਨਮ ਸਮੇਂ
c.	ਲਾਵਾਂ ਫੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਦ	ਲਾੜੇ ਦੇ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ
d.	ਜੰਞ ਦੇ ਢੁਕਣ ਸਮੇਂ	ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ

97 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ।

	Imbecile	Genealogy	Yoke	Yolk
a.	ਨਾਜ਼ੁਕ	ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ	ਮਜ਼ਾਕ	ਜ਼ਰਦੀ
b.	ਮੰਦਬੁੱਧ	ਬੰਸਾਵਲੀ	ਪੰਜਾਲੀ	ਜ਼ਰਦੀ
c.	ਕਮਜ਼ੋਰ	ਲਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਵਿੱਦਿਆ	ਤੰਗਲੀ	ਮਜ਼ਾਕ
d.	ਮਾੜਾ	ਜੀਵਾਣੂ ਵਿੱਦਿਆ	ਤੰਗਲੀ	ਸੁਹਾਗਾ

98 'ਬਾਪੂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਬੇਬੇ ਵੜ ਗਈ' ਕੀ ਹੈ?

a. ਬੁਝਾਰਤ

b. ਟੋਟਕਾ

c. ਅਲਾਹੁਣੀ

d. ਮੁਹਾਵਰਾ

99 ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ:

1. ਝੇੜੇ ਅਤੇ ਬਿਰਹੜੇ ਕਾਲਬੇਲੀਆ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਨਾਚ ਹਨ।

2. 'ਗੋਗਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਝਾੜਨਾ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਫੋਕੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਿਖਾਉਣਾ'।

3. ਚੋਪ, ਸੁੱਭਰ ਤੇ ਛੱਮਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।

4. ਤੀਲੀ, ਲੌਂਗ ਤੇ ਮਛਲੀ ਨੱਕ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ।

a. ਕੇਵਲ 1 ਅਤੇ 4

b. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 3

c. ਕੇਵਲ 2 ਅਤੇ 4

d. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4

100	ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚੋਂ 'ਤੱਕਲਾ' ਪਛਾਣੋ: 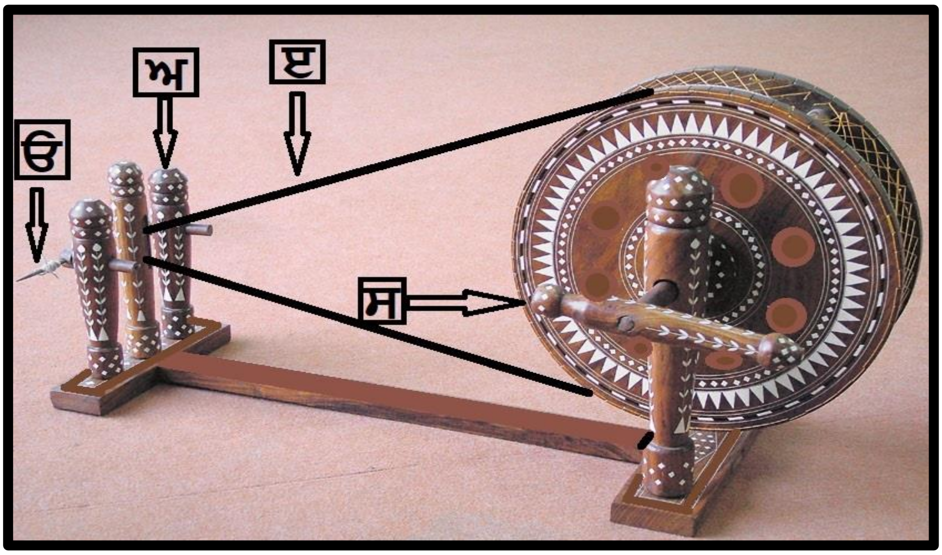 a. ੳ b. ਅ c. ੲ d. ਸ

****

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

PUNJAB PUBLIC SERVICE COMMISSION

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS.

Booklet Sr. No.

Candidate's Name ____

Father's Name ____

Date of Birth : D D M M Y Y Y Y

Question Booklet Set

D

Total Questions: **100**

Time Allowed: **2** Hours

OMR Response Sheet No. ____________________________ Roll No. ____________________

Candidate's Signature (Please sign in the box) :

INSTRUCTIONS

1. The candidate shall NOT open this booklet till the time he/she is told to do so by the Invigilation Staff. However, in the meantime, the candidate can read these instructions carefully and subsequently fill the appropriate columns given above in CAPITAL letters. The candidate may also fill the relevant boxes out of 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, supplied separately.
2. Use only blue or black **ball point pen** to fill the relevant columns on this page as well as in the OMR sheet. Use of ink pen or any other pen is not allowed.
3. The candidate shall be liable for any adverse effect if the information given above is wrong, illegible or incomplete.
4. Each candidate is required to attempt 100 questions in 120 minutes, except for orthopedically/visually impaired candidates, who would be given 40 extra minutes, for marking correct responses on the OMR sheet.
5. The question paper booklet has **36** pages.
6. The candidates, when allowed to open the question paper booklet, must first check the entire booklet immediately to confirm that the booklet has complete number of pages, the pages are printed correctly and there are no blank pages. In case there is any such error in the question paper booklet then the candidate should IMMEDIATELY bring it to the notice of the Invigilation Staff and obtain a new booklet of the same series as given earlier.
7. The serial number of the new Question booklet if issued for some reason should be entered in the relevant column of the OMR. The Invigilation Staff must make necessary corrections in their record regarding the change in the serial no. of Question booklet.
8. The paper consists of total 100 Marks. Each question shall carry 1 mark. There are four options for each question and the candidate has to mark the MOST APPROPRIATE answer on the OMR response sheet.
9. There is negative marking (0.25 marks for each question) for questions wrongly answered by the candidate.
10. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
11. The candidate **MUST READ INSTRUCTIONS GIVEN AT THE BACK OF THE OMR SHEET** before answering the questions and check that two carbon copies attached to the OMR sheet are intact.
12. ***The translated version of the questions in Punjabi is provided for reference, but In case of any doubt, the English version of the question is to be treated final.***

ਨੋਟ: ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਵਰ ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।